

PAMĚTNÍ
KNIHA

Üvaha o minulosti našeho kraje

Spálova
Luboměře, a Heltínova

napsal:

Rudolf Mik

v Luboměři, č. 51.

Ojáčrokuji starý píši:

Rozjímali o naší vsi Luboměři, jest opravdu zajímavé. Divám se na ni jak z údolí Suchá vylezla až na nejvyšší bod, kde končí s kruhovým hřbitovem, před nímž stojí kostel, jako hrobky kále bude vronici z údolí nahoru, a před hřbitovem se zastavil.

Tento hřbitov, obklopen kamennou zdí již zdalek
doby, jest pro nás místem velmi památným.

Lze tam se hlinou již smichání ani první lidé
kterí započali zemi v uročinou před vzdělávání,
a vronici zaklínat.

Starýkou jest, zdalek měli napřed práci s hácením
lesa, nebo byl tento les od blasku spálen, nebo od
větru vyvracen. Tento zprávu si vzali oni první
zdejší lidé, do hrobů sebou, a nikdo jiný nám
s tou nic nepoví.

Nedovedeme si ani představiti, kolik leží na tomto hřbitově nebožtíků různého stáří, a různých jmen. Kolik církevních obřadů tam bylo již konáno. Smutečních zpěvů, a hudby. Proslovů a nářek. Kolik obří lidem z očí již tam vykopalo.

Všechno opět přeslo, a ve hrobové licht se všechno na chvíle ponouilo.

Ta stará hřbitovní lípa, již mnoho tam viděla, nechává si všechno jenom pro sebe, jako kdyby tam ani nebyla.

Nedaleko tohoto hřbitova mnoho lidu projde, ale malokdo, a toho pro nás tak památném místě, s láskou uvažuje.

O kolo hřbitova ještě prastará kamenná zeď, asi 80 cm. silná. Šířka hřbitovní plochy od zdi, ke zdi ještě 28'40 m. délka 36'20 m. Při rozšírování silnice bylo hřbitova ubiteno. Lípa, která stojí dnes před hřbitovní zdí, stála dříve za zdí, na hřbitově.

Teď máme před sebou starku, odkud som tito
první lidé přišli, kdo je sem poslal, kdo jím
to místo pro osídlení vykázal.

Když som přišli, odkud přišli, a jaké byly
národnosti.

Kde si první bejvák postavili, u kterého prame= =
ne vody si místo své oblíbili.

Kdo přijímal nové lidi, a řídil osídlení, a
odstěhování lesů.

Starhou jest, jak dluho vzdělávali půdu
v role společné, než se započali s půdu dělit,
a každý sam na svém díle hospodařit.

Kaží předchůdce s těchto věcech
nevazovali. Knoho zajímavého vyprávěli od
svých dědečků slyšeli. Ačkoliv práktičtěji již uměli,
nic nám nenaapsali. Budmístě se před lidem
jist vydouvali, ale běž nic nenaapsali.

Mužců propadli u nás hořalce, a kouřením
z fajek. Jiního u nás mužců nemali.

U ženských se pokutilo školní
vzdělání pod lehnicemi.

Máme před sebou staréku, kdy první zeman
do Polštáru přišel, a kdy mu území od Božkova
až po řeku Odru přidělil.

Kde asi první tento páni sídlil?

Své sídlo měl asi na Puchartě. Do dnešního
Polštáru přišlo asi více rodin, a započali
zakládati město. Naměřeno bylo dosle velké
náměstí, a okolo náměstí stavěny domy.

Zdali byly domky okolo náměstí
dřevěné, nemáme zpráv. Dle stavby podlahubí
které vedlo okolo náměstí, můžeme říci, že jest
to již od dřívka všechno zděné. Většinou z kamene,
vepiškou, a hlínou.

Vím, že jsem si této stavby, a materiální směry
při bourání často loubí, v p. 1967.

Tzí bylo náměstí dokola obstarovno,
začalo usečlé stavěti ohrazenu.

Toto zdění opravňovali, ne stavěli osadníci Polštáru
samí, nýbrž i lidé z okolí polštáreckého zemana
poddaní. Zato měli právo v dobách nepokojných
do opravného města se uchýlit.

4.

Zemřan na Polštáře, který byval na svém bezpečném zámku Puchartu, ať to byl dobrodruh nebo ně, ten byl na sebe opatrný.

Když se mu to zdálo být na Puchartu nejisté, odstěhoval se na hrad Zyghart, k Zigarticům.

Do města na zámek, se odstěhovali páni na Polštáře později. Ačkoliv byla zámecká budova postavena o mnoho později, předtce dokazují stěny uvnitř zámku na doslu davnou dobu. Jsou moc silné, a obsahují hradné kameny, a sprátnou, hliněnou malbu.

Zámcísko Puchart byl asi dřevěný, a požarem znicený. Při kopáním jsem tam narazil na ohřílý trámeč, a na rozbité, pálené sláždice.

Kopáním by se tam přišlo na různé věci, ale kterých by se dalo posoudit, ve které době byl Puchart znicen. Kohl ~~ohříti~~ též od blesku. Ze byl dřevěný nebyl více již obnoven, a páni se řídili bejrák za hradební zdí v městě u svých poddaných.

Dle lidové pověsti, ze zámku vedla pryč tajná chodba až na Puchart. Před Puchartem na poli Himmelreich, propadl pryč se pův orání kůn do chodby.

Kousek jižněji od zmíněného zámčiska Pucharku,
stojí střední část kamenné SKÁZNÉ VĚŽE.

Jedna boční stěna se utkla, a sjela po svahu
dolů. Ucelostí se zastavila, a kladmo sedí
mezi stromy.

Zde se kdo zdejší nerozrysala, svědčí, že jest
stavinka na dobrou, výspenu malou.

Druhá boční stěna této skázné věže, byla uprostředna
při stavbě hostince, "Hlestý Jan" který stojí pod
skázní skázné věže.

Nedávno byla při str. věži klemtá stělnava, a zc
zdiva činěl železný ankr, od kterého se boční
zedi oddihla.

Skázné věž jest stavěna asi o moc později než
zámčisko samo. Zdivo obcházejí dobrou, výspenu
malou, která jest hradá, a pevná. Při vrcholu věže,
jest kamenná řimse.

V rozvalinách kamenné zámčiska, od severní strany,
není, a malé mezi kamenním nikde zmínka.

V době okolo r. 1910. měl jeden
sklep na Pucharku ještě část bočního zdiva.

Jeden mužský z Boňkova, prokousel se tam hledat
ve sklepě poklady. Znalci něco náslel, nevím.

Úkupní smlouvě panství Polštáku, r. r. 1408., není
již s Pucharku žádná zmínka.

Pisí zde o Puchartu proto, ponívadž náš
první osadníci Luboměře, měli s Puchartem
cočiniti, a pány, kteří tam hrázdili, museli
poslouchat.

Z důvodu, že nemáme o tomto
starém zbořeném zámčisku určitých, a
spolehlivých zpráv, ačkoliv stavba tohoto
zámku zaujímala dosti velký prostor, nemusí-
žeme ani věřit dějinám města Poličáku
ze starší doby. Zároveň, že by jsou všechny
jeho doklady, dokumenty sloupené.

Vývratelé Parketovic, znali o Puchartu
mnoho vyprávěti.

Kyleřovjaci (Němcii) nazývali tento zbořený
Witzhart, a uměli vyprávěti o něm tři různých
pověsti.

Mozíce, že právě nám o Puchartu nic nena-
psali z důvodu toho, že tam sídlil rytířský
lupic, který pronásledován smutně skončil.
aby budoucnost s tom nemluvila, nic se o tom nepsal.

Zeman na Polštáku.

dochovala se nám mezi lidem tato pověst: Žeman na Polštáku, měl za povinnost, v době nebezpečí, uvesti svůj ozbrojený lid, ke obraně země, ke Moravské bráně.

Prav ozbrojeného lidu z okolí byl u fojta v Hyndrfalci, který uvedl zbrojný lid, fojt oděn v brnění, a mečem; lesom z Hyndrfalda ke Kydalu, a dále ke Bráni.

Tato pověst zde se byla dosti pravidelná.

Mohyla, která se nachází na pole, v Koravské bráni, byla již několikrát od zředavce protokopem.

Naposled na výlohy p. faráře druhoušského Františka Pekylo. Mohyla byla vysoká, ale během doby, každoročním orániím, a vlačením, se velmi snížila.

Dle vyprávění bělotínských Němců, měl tam být pohřben, Hunen König.

Přejíma mne holý kopecček mezi starou, a novou silnicí, které vedou z Polštáku k Lindavě, takzvaný Galgenberg.

Galgenberg leží na katastru bytčinském.

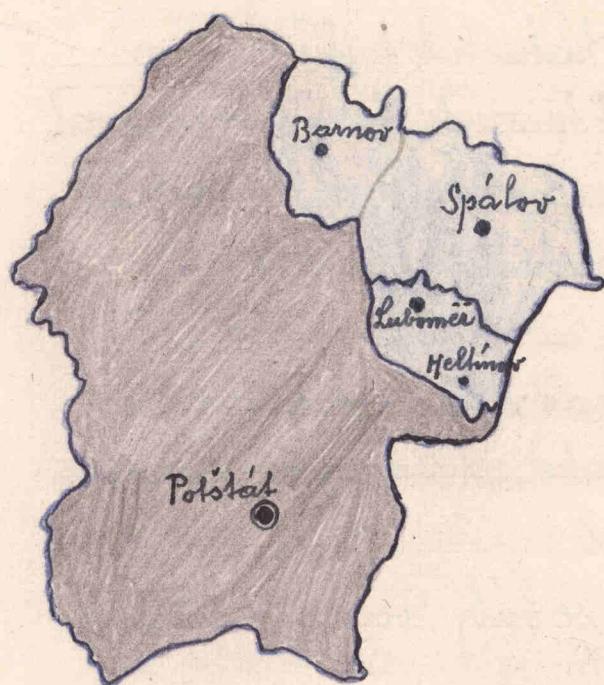
Opat to místo, kde popravoval lipenský kat odsouzené osoby k smrti, dokud mělo město Polšták své hrodní právo.

Můžna, že se tam někdo i ze Spálovského na říbenici hoepal, a jako odsoudující příklad tam jistou dobu visel.

Němkyňe Lindavy, se bály, večer po silnici vedle Galgenberku jít.

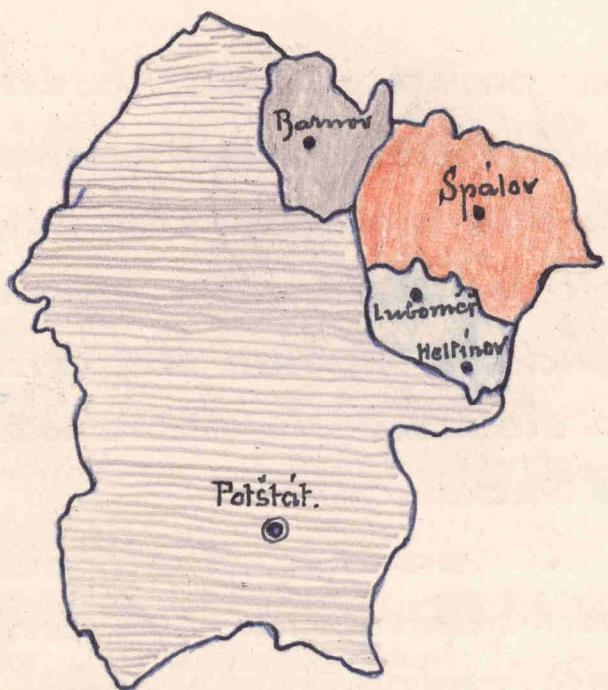
Město totiž bylo opředeno strašidelnými zjevy, od dálka, až na naši dobu.

Pozemek Galgenberg patřil co vlastnickému rodičům, paní Kášparové č. 13, provdané v Luboměři.

Polská a Spálovsko.

Názvy Spálova: Špan, Spanau, Spaniaw, ?aw!
in Špan, Spanau,
Spálov.
Písni: Lied von Teufel.....!

Uzemí zemana
na Polštáře.

Panstvo usídlené v Polštáře, bylo na sebe
moc opatrné. Zajistovalo se proti různým hordám,
aby nebylo přepadeno.

Těsto Polštář leží ještě dnes v kotlině, za kterou se rozdají
lesy.

Ždá se, že pánská vrchnost, věnovala velkou pozornost
Spálovskému. Byl to obranný bod Polštářska, proti
různým cizím horcadám, které útočily na krajovu od
města Opavy. Proto měli Polštářští na hranicích
svého území hradiška: Zyghart, U Člověků skálu
s hradištěm^{*}, Škráž, na jihovýchodní od Polštáře
velké lesy s Puchartem.

* Hradiště, kde konalo shánění
mužstva, pětina kraje podřízené.

Spálov vzdal svého původu, již v dávné době.
Svědčí k tomu velký katastr s odkriveným
lesem na rovinách plochých pozemků;
Staré názvy trati různých jmen, na straně
severovýchodní, kde byl přechod ze Slezska
od řeky Odry na Koravu. Nejstarší jediná
cesta, Mlynice pod Stráží, nahoru.

Ze Spálov se udržel mluvce
moravskou, jest dokladem, že již před dobou
německé kolonizace podolského území,
byl Spálov dosti mohutný, a poněmcování
odolný.

Spálov odolal i německým řemeslníkům,
kaufmannům, a šlechtě, v poněmcování.

Perní zůstali ve své mluvě
sedláci na svých gruntech, kterých bylo již
od dávna uhrankem asi 40.

Ze byl Spálov již dávno
četný, a hodilo se mezi lidem říti, dovidáme
se ale toho, že ve Spálově býval již dávno
přehodně kněz.

Když písemné zánamy nám hlasí, že
Spálov, a Laudmer, byly koncem 14. století
již vesnice, tak jejich původ sahal daleko zpět.

Pověst o vypálení Spálova.

Velmi mile se poslouchaly staré pověsti zdejšího lidu.

Tak například pověst o Spálově.

Spálov se měl nejprve jmenovat Důl há Polom,
Tahle z Vesníka, až po Firčínsku.
Dneský kostel byl lutheránský, a ve Vesníku stál
kostel katolický.

Svédský dědина vypálil. Zvony z kostela katolického
jsou ve Vesníku ve studnách. Lidé je hodili do studni
aby je nepřítel nedostal.

Ojiná pověst zněla, že Spálov od Svědu celý
vypálený nebyl, pouze horní konec, od zámku
počínaje.

V této době my pověsti mezi lidem povídaly, náhle
řádné zprávy.

Ojiská jest, když vichlerá cizí nepovolaná ~~host~~^{host}
se vydala od řeky Odry mlynicovou cestou nahoru,
do Harranova dolečku, a cestou k zámku, že ohrožen
byl více horní konec dědiny, než konec dolní.

Horním koncem dědiny přes Výpustku vedla
cesta do Luboměře. Náhle zprávy, že grunty v Lubo-
měři, kde bývaly veda opisovací cesta od Spálova
byly od nepřátele nejvíce pustšeny, a vypáleny.

Dnešní silnice Spálov - Luboměř

ještě z doby nové, která začala ve Spálově u fojtství před křížem doleva, protínající všechny selské silny pohorší, napříč, až k Luboměři.

Kaží předchůdce neznali vyprávěti o jiném nepřítele než o Švédech.

Všechny dřívější války počítmy, uvaleny jsou na Švédy.

Husíme si připoměti z dějin i války s Poláky, kteří měli v jedné době zabrán nás kraj, až po řece Bečev.

Vpad Tatarii; ale li rychle kraj přerazovali, a hned se dále.

Válka s Koravou, Prokopa s Žištem. Víme, že Prokop držel též Potšláb.

Potom nastala nepokojná doba náboženská, válka Husitská, která byla i v našem kraji velmi rušná.

Dále válka 30 letá čili švédská, a před ní vpády Uhří na Moravu s velkým ohancováním.

Kdo historii země trochu nezná, nemůže se do bádání minulosti daleko pouštět.

Slovák

Panská šlechta bohatla tím, když obdržela po válce
přidělen velký počet zajatců.

Proto vzniklo v dědinách kolik různých jmen. Z dírodu
velkých povodní ve Flandrech, přišlo mnoho nových
přivandrovaců Němců z Flander. Karinci je jmenovali
flandrácí, nebo flandroni.

Tito flandráci přinesli sebou různá, neslychávaná
jmena, a různé nové lidové zvyky.

Flandrácí se započali s Moravci přenášti, a měnili.

Proto máme i na Špálovsku mnoho rodových jmen
pomíchaných.

Remeslnici ve Špálově i v Luboměři, jmenovali své
názvy až do naší paměti, pouze německy.

V minulosti zachytili nejvíce zpráv z našeho okolí
historikové, kronikáři němečtí na Krušovsku.

Město Lubná, Nov. Jičín, Oder a jiných německých
měst, severní horavy.

V lomu ohledu, byli jsme na hranicích, oproti
Krušovsku, daleko pozadu.

V archivech farních

bývá z historie farnosti velmi málo. Faráři měli dobie vedeny své příjmy od svých farníků. Dále vedli pečlivé průkazy úmrtí, oddávání, a matriky narozených.

Ohledně dřívějších válečních pohrom, nenapsali u nás na tak staré fáře vůbec nic.

Většinu větší prošlé události předávali si lidé z pokolení na pokolení ústním vyprávěním. Léto prostředí při vyprávění nezřívali.

Každodenní, a večerní lidové besedy oční se v naší obci od dawna opakovaly, až do první války světové. To jest do r. 1914.

Lidé v obci se nerazívali tak myšlenkami světovými, jako myšlenkami náboženskými.

Náboženská udržba vesnického lidu prosperovala všem pochlavorium, kdež žili z lidu

Luboměř byl asi s moc později založen, kdy počí-
lení Špálova, mezi údolím Suchá, a Nečínským.

Některí vyprávěči tvrdili, že první osadníci sem došli
v době velkého suchého období.

Došli sem od Odry proti proudu potoka, a zastavili
se u pramene s dobrou vodou, u něhož se hradla usa-
dili.

Byla to pozdější Pojtovská studna, do které chodili
svobodně s plnou hlavou, a se škopky na žerdích pro vodu
oholicíci osadníci, po staletí.

U této studny začal Luboměř
dýchat; jestli přišli první lidé sem sami v době
živelného pochodu, a nebo sem byli lidé poslati k osídlení
od germána na Poštátku, kterémž tento kraj patřil,
nemáme zpráv. Jakýsik komandant zde když
byl, když osídlení řídil. Bez řízení, a rady nemohla
byti postupně vesnice zakládána.

Hlavouc byl asi fojt, který byl od pána
kraje, k tomuto účelu správnočen, a o celém postupu
osídlování byl fojt povinen podávat všechny raporty.

(Locátor)

Slavní onahou zdejších novosedláků bylo
nадělati z lesní půdy roli, a louk, aby se všichni
uživili, a mohli chovati dobytek k báhu, a užitku.

Když se tito noví osadníci svou
přírodního rodu zvítězili, žádal se od nich kontribuční
poplatek pro pána země, něco naturálního pro
panskou východost.

Když se vidielo, že tyto dávky jsou pro osídlence
únosné, přivítal je někdy mezi ně i kněz
s věřejhou, a překnose naděje, a hlasil se, že by zato
těž něco chtěl.

Od této doby, kdy dosáhli oni osadníci svou ležkou
prací nejakého jména, a majetku, vedené byli
od různých přízvánků pořad ve skále pamnosti,
a v evidenci.

Proti hladu, zajistovali se lidé i chovem ryb.

Zahloďali rybníky v močálovité půdě.

Na Liboměřském výdolí Rybníky, a výdolí
Ležní. [: Užav - Užní potok.]

o/
 Když v době nezaměstnanosti, 1932 - 1938. nechal majitel louky v Rybníčkách, Josef Král č. 22. prohloubiti hlavní příkop, narazil dělník Karel Kostka č. 90. při kopání, na masívnu ve skále vydlabání žlab, asi 3.m. dlouhý, který byl asi 60cm. pod vrchem v zemi položený, a povodní zeminou zaralený.

V údolí Rybníčky, byly dle polohy rybníky asi 3. Zejistř od té doby jíž dosti dlouho, poznáváme dle toho, že v katastrální mapě není s nich nikde zmínka. Uchovává se pouze mezi lidem, názvem Králi.

Druhý rybník dosti velký, byl v Ležním potoku naproti obecní skále, na louce majitele Quensu č. 6.

Hranice onoho rybníka s příkopem se tam vypínala těž až do doby nezaměstnanosti, kdy majitel louky fr. Lév, nechal onu hráz rozkopati, a sloužit srovnat.

Lidé vypírávali, že Hellinovský mlýnář používal v době nedostatku vody, vodu z několika rybníků na pohon vodního kola svého mlýna.

Zjistil jsem, že při obnově Hellinova 1719, fr. Sercem, byly omylem rybníky vody prázdné, a bahmem zatopeny. Mlynář Jan Bindr mlel obilí ještě v roce 1905 jenom vodou z potoka.

Kdyby měl heltírovský mlýnář právo na vodu z některých rybníků, musel by být jeho právo někde psáno.

Městci byly omy rybníky založeny od Luboměřáků pro chov ryb, tak nemohli dovolovati v době nedostatku vody vysoušeteli z rybníků vodu na mlýn.

Jak známo, rybníkářství bylo u nás nejvíce zahájeno v 16. členném století, což by mohlo souhlasiti i se založením rybníků v Rybníčkách, a velké bouře v Ležním.

Tyto rybníky byly asi bahnem zavaleny, okolo r. 1680. kdy i polok na Suché za velkých povodníků, zmínil na mnoha místech své koryto; a nebyly více vycistěny.

Když v dobách válečných nepokoji, vyplundroval nepřítel dědinu, že nebylo co jísti, začaly pro obživu lidu v rybníku ryby.

Katastr Lubomíře byl dílem

postupně na selské díly od řidiče Suchá.

Poznáme to dle toho, že při hranici sousední obce Líndavy, zůstaly lubomířské díly po delší několik desítek let cípaté.

Původně měl Lubomíř 17. selských dílů, a díl fojtů.
Byly to díly domácí, které vedly od selských gruntů
do zadku, po hranice sousedních obcí.

Na jedné straně říčka Nečín, a na druhé straně
říčka Suchá a Haltírovsko.

Každý sedlák měl vedle svého domácího dílu
polnosti svou cestu, která doprovázela sedlaka
vž do zadku polnosti, a lesů.

I. Domácí díl fojtů

dále gruntu č. 29.	malá strana: č. 15.
" 33.	" 13.
" 34.	
" 36.	
" 37.	" 9.
" 38.	" 6.
" 40.	" 4.
" 41.	" 2.
" 43	
" 45.	
" 47.	

Po úpravě domácích, čili gruntovních dílů
ku obdělování, a užívání, byly sedláci od
panské vrchnosti prodělování další lesní
půdou, tak zvanými „Padélky“ půdou domi-
nikální.

Dva sedláci obdrželi padélky na Kůtu,
ostatní směrem k Lindavě na Hilpersdorfsku,
které taky neslejnomořně do idolicka ku
Haltinovu, čili Serzedorfu.

Některí sedláci obdrželi
přiděl půdy „na Vysku“ Velké kopce.

Pozemek, ku které vsi, čili vesnici v dáné
době patřil, ležel zůstal, a vesnice zanikla.

Zůstal jenom název trati „Vysko“. Na
kterém místě ona vesnice kdysi stála,
jsou bez kopání v píde, jenom následohady.

Od padélků na Hilpersdorfsku směrem
k Nečinu, sedí na loukách bývalý panský
Dvůr, který patřil ku oné zaniklé vsi Hilper-
sdorfu. V roce 1783. prodala onen Dvůr panská
vrchnost ucházečům. Rozdělen byl i s pozemky
(70 měr,) na t. majitele, a nazván od té
roby „Nový Dvůr“, ačkoliv jest prastarý.

Louky mezi dvorem,
a Vesničkem, byly již
přiděleny Haltinovu.

P

Po prodeji onoho panského dvora

přišel berní úřad v Přerově nato, že panská vichnost ve Spálové vedla tento dvůr na černou, jako dvůr prázdný, ačkoliv byl řafárem obhospodařován.

Dvůr obsahoval: Byl řafáře, stodolu, chlév pro dobytek, chlév pro ovce, a nad chlévem sýpka. Studna byla na středu dvora, až do rozparcelování dvora. Po postavení chléva při bytě řafáře, nastala se ve studni močiúška, proto byla zasypaná.

Dle kamenného závěru této budovy mohlo souditi, že jest to stavba již z dávnější doby.

Pivoňák byl v ní ovčinec, jízba pro ovčíře, a ruča pro zimní krmivo, pro ovce.

Ostatní objekty, byly postaveny později.

Velké louky mezi dvorem, a lesníkem přidělil pánský pan na Spálové Karel Ferdinand von Schertz novosusedlíkum v novém Hellinově nad Gosínou, které tam Schertz založil.

Příděl, obdrželi tito usedlci, dom. čísel: 5, 4, 3, 2,

10, 11, 12.

Usedlost č. 10 a 11, měla po $\frac{1}{2}$ dílu louky.

Po odevzdání velké louky u Dvora, usedlikům hřešinovským, se dobytek ve sváře nedržel.
Dobytek se přivedl do panského dvora v Luboměři.

Novodvorskí usedlíci slavili
malé hody na sv. Trojici s Hřešinovem.

Na d. č. 75, nad ovčírnou, bývalo v hodě
hlavná tanecni zábava. Scházela se tam
mládež z okolních vesnic.

Před velkým dřevěným obrazem sv. Trojice, ve
výklenku stěny č. d. 75. konali si novodvorskí
večerní pobožnost na sv. Trojici, a v Jáně, ještě
před první válkovou světovou. //

Kar. 77. býval zbožný muž Křivovský,
který konal sbírku peněz, chodíc krajem, na
zřízení fary v Luboměři.

Kam se ony peníze poděly, v tom věděl p. farář
František Přikryl ve Spálově.

Směrem Čárdav - Nový Dvůr, říkalo
velmi často cikáni.

O Vesníku před N. Dvorem, kolovaly se lidem
různé staré pověsti, jak válečné, tak i
přesidelné. Vyprávěci si je vzali do hrobů sebe.

II Byly to rodiny: Kočkářova č. 75, Šírková, 77;
Klézlova, č. 76, a Kočkářova, 56.

Pozemek Vesník, od lindavské hranice
počínaje, až ku kostelu, si v dobách robotních vlastnila
panská vichnost spálovská.

Měchávala to ale v užívání obci luboměřské, na obecní
pastvisko, pod podmírkou, výkonu jistého druhu
roboty.

Na kostela, až na Luhou, celé Návsi včetně,
vlastnila panská vichnost.

Kdo chtěl stavět, musel si od pána stavební
mistra, dosti draho koupiti.

Toto právo na „Návsi“ v Luboměři, si panská vichnost
držela až do roku 1913., kdy zbytek těchto pozemků,
obec, od pána koupila.

Stalo se tak za starosty obce, Františka Líva, č. 15.

Sedlák Franz Šustek č. 29. užíval na „Návsi“
při jeho hranici u zahrady ohrom.

Páni namali, že ten ohrom patřil jím. Zahost
prostřeli páni sedláka Šustku na vojnu.

Manželka Šustkova šle prositi
budičstva obce na č. 13, aby manžela vyzval domu,
že ona samá s děckama, není v slavu grunt obdělávat.

Polní hospodáření.

Spolu sedlaci mnoho nesklidili.

Hakem se všechno vrhalo. Skámy k uhojení nebylo. Proto se hmojilo dlouholetním odpočinkem půdy čili úhorováním.

Půda odpočívala mnohdy 10 - 15 - až 20 let. Tzna mnohé poli býzy rostly. Potom se opět obdělávala tak dlouho, dokud rodila.

Úhory nechávali sedlaci ležetí pospolitě v jedné trati. Budlo na poli předním, středním nebo zadním.

Na úhorev pásli sedlaci společně svá stáda ovce. Někdy si dříželi i ovčáka čili ovčínu. Při úhorev měl vykázaný, ovčák pole pro svou obřívku. Upoledne hnal ovčák ovce na svůj kousek pole, aby mu to ovce hmojily.

Vzadním poli za posním byla velká kaluže na díle grunlu 34. ve které se ovce, a dobytek napojel.

Hovězí dobytek pásli sedláci společně

na pastvinách ve Včelíku, a na Drahotích.

Ku společenstvu pasení dobytka si dříželi pastýře.

Pro pastýře nechali postaviti byl, tak zvanou Pastýřnu.
Pastýřna byla nejprve dřevěná, později z repiáku zdeřena.

Měla 2 obytné jízby, sklep, a chlév pro kozy.

Skála při cestě v dolním konci dědiny měří č.s. viselosti
45 a 53. Kryta byla bradlicí, a kášky. Měla et.č. 79.

Po zrušení společného pasení dobytka, převzala
pastýřnu od sedláků obec, pro nemajetné nemocné
osoby, a osoby bez přistěšení.

Vr. 1902 visela nad cestou pastýřny černá tabule
s nápisem: Obecní Krankenhaus.

Posledním obecním pastýřem byl Jan Kubica
který konal zároveň obecního posla.

Po zrušení společné pastvy, postavil si Jan Kubica
na panství návsi, obytný domek, č. 92.

V pastýřní čili v obecném domku bydlela naposled
Zofie Ondřejová, dělnice v jakubčovské továrně.

Rodiči školy Vojtěch Řen, zároveň
co předseda MNV, nechal tento obecní domek,
bezdurovně zbořiti.

Jak zářínam zni, v.r. 1750 neboť.

Anili nás se dálci žádných lesů.

Na dílech selských byly jenom chraštiny. (chrášti.)
Lesy měli páni. Sedláči byli nuceni od páni
dříví koupovat.

Lesy byly vykořeny, vykučeny, vrole, a
kopenice proměněny.

Celá říše na Suché, na Vísce, na Kčině
byly role, úlehly, a chraštiny.

Co se nchodovalo pro velký svah svah, kopalo
se motykami, a žalo se prsty.

Chraštiny občiraly ovcí tak, že
nemohlo nic vyrušit.

Kde dnes vidíme v lese meri, zde díkaz
bývalé kdy si role.

Všech panských meze nejsou. Tam
nebyly ani role.

Z dívodec, že 1. březina role ležela mnoho
roků v odpocínku, zapotřebí bylo více role,
a páni měli odbyt na dříví.

Ldry započaly na selských dílech vyuřitati po roce 1790, když založeny byly selské gruntovní knihy, a pozemky, na nichž sedlaci pracovali, byli jím co vlastnicku připsány. | Nařízení císaře Josefa II. |

Ku orání půdy byly jenom háky od davných dob. V druhé polovici 18. století započaly si sedlaci v Luboměři použovatí škobutáky. (Pluh, který má na 2 strany radlice.)

Tyto škobutáky si sedlaci objednávali většinou u hověče v Hyndrfaudě.

Domkáři s jednou krávou, orali hákem ještě po roce 1900.

Oraniny bývaly moc kopencovité, smilé. Šumiska se nechala zavisti krávoce. Potom se páslo na sknisích dobytek. Před zamazáním se lepvala skniska orala. Pole nenapadlo nikomu podmíhati. Pokrok brdě ve všem spal.

To, že se nedocílovalo větší úrody, nedávala se vinu hospodářům, nýbrž tomu na tom vichu. Všeobecne se mluvilo tak: Marné jest naše naděláni.

Městli nám nedá ten z toho vrchu, tak my nic
nenaděláme všechno jest v jeho rukách.

Bez jeho růle se ani vlas na hlavě
neskrivoj.

Tak lidé u nás všeobecně mluvili, a když z dívodu
neobalostí hospodářů, i roda byla u někoho na
poli mizerná, přičinu neúrody si nedbalc, čili
plánál nepřipisoval. Toho byl vinen ten na
tom vrchu.

V kostele byli takoví plani hospodářů ještě slovy
kněze z karácky posesení: Nebojte se že
zahladněte, plactus nebeské neříne, a nesváru
do stodol, a nerazhladně. Bůh se o všechno stará.

Na karámu lidé chodili u nás
přiře, a včas. Poničadž se všeobecně věřilo, že
kdo nejde na karámu tomu poste na poli
kamení. Kamení hospodáři na poli neradi
sbírali, poničadž je bolesto při tom moc v zádach.
Proto propichali rádi ji do hostela na karámu,
aby nemuseli sbírat kamení.

Fořtícké chodívaly velmi rády vyprošovatki děti,
a dobrou úroču putováním na místa pouství: na
sv. Hostýn, k u Staré Vodě, do Frydku, na sv. Kopeček,
do Šubrka, Hrabyně, a do Polštáku.

Cím dálé putovaly, tím větší zásluhu,
a vysokšenú měly. Putovaly, putovaly, a na poli
řepu, a zemáků, trávou zárušti nechaly.

O dřevěním obrazu sv. Trojice v Novém Dvoře.

Na jak jsem se již v příčovu zmínil že stavba č. 75.
(na prochodi) z kamene, ale zdejší, a přihluší,
navídčuje tomu, že jest to stavěno v dalejnější
době. Zdali bylo již dřív na tomto místě stavěni
dřevěné, nemáme zpráv.

Při stavbě této budovy z kamene, pamatovalo bylo na to,
udělati velký, pěkný výklenek pro velký obraz.

Vzádeu na starém deskovém obrazu, položeném kdeši
na peleč, znázorňuje sv. Trojici, jest letopočet 1762, pod
nim 1841.

Ted jest hrademkov, zdali tam byl obraz již před rokem 1762.,
a nebo teprvá od r. 1762. Nejvíce obraz jest nový z doby I. rep. čs.
Dívá se, dálí obraz sv. Trojice nad dveře vchodu do ovcírny.

Pocí měl tento obraz sv. Trojice umístěn
na stěnu bytu výklenku, to jest č. 77. 2.
Zaměřujíc k hornu, je tam skalo pískovce jenom
stavovce s očiernou, t. j. dnešní č. d. 75.

Stážka národnostní

De prověsti, klerci mezi starým
lidem & naší obci, až do mé paměti hovorala,
byli první zdejší usedlici Němcii.

Byli pry od Moravcei vyhnání, a zůstali
tam na Dole. Štětín Kravařsko.

Va sněch Němcii, zůstalo
naší obci pojmenování německé Laudmer.

Po přechodce Moravci, kteří
měli v rovku vynášeli na neděli, Smrkou /Smrkou/
smilkou a deceny ven, a opakuje se tento prostřej
zvyk v naší obci, až do dnešního dne, půběží
naší předkové ke smilkám i německého halára
flandriáka, vynesli ho na žerdi se smilkami
ze vsi ven. Spálili ho, aby se již vícekrát do
vsí nevrátil. Tím si opakovali, a připomí-
nali vyhnání Němcii z Laudmera.

Při vynášení onoho flandrióna,
neboli haláka zpívala mládež posměšnou
písni: Káči, káči, kadibudi, ať se Němec
neprobudí.

U Liptátku, v Lindavě, v Partovicích, tento zvyk na neděli Šmukrou, vynásení katorca (cizího) ze vsi ven nebyl, ani němci.

Ve Spálově se vynásení Němců z Laudmera, též slavnostně připomínalo. Spálovští Vesapolaci byli ari rádi, že byl Laudmer od Němců vyčistěný, a že mojí v sousední vsi usadili nové, stejně jím národnosti.

Laudmer obdržel nový slovanský název Lubomierž (Luboměř). Zdáse, že od člena šlechtického polského rodu, Lubomierských, kteří měli u nás co činili.

Některé německé rody, zde předevce ari zůstaly až do 17. století seděti. Byly to ari rodiny smislené jako: Kleiber, Klösel, Gromann, Kubitz, Sperat, Pfanda, Linner, Wagner, Löw.

Vzdá se, že jaké národnosti byli zakladateli vsi, v takové řecí byla na jejich památku udělána obecní pečetíčka.

Luboměř užíval pečetíčka s nápisem německým. Po starší obecní pečetíčce, elipsovité, používané již v 17. století, mělo napis: Gemein Leudmer.

:/

Nemilo letošek, a uprostřed mělo znak,
zavříci slunce.

To první obecní pečeťka, větší, kulatá,
uprostřed zavříci slunce, a okolo nápis:

Sigill der Gemein Laudmer. 1772.

správno: SIGILL DER GEMEIN LAUDMER 1772.

Spálov, ačkoliv v rámku hrázdila šlechta
německá, obec užívala pečeťka s nápisem
Spálov, znak, jedlový Strom.

Kdyby Luboměr nebyl nakuchlý zakladem
německým, nenechala by obec ještě v r. 1772
udělati pečeťka obecní, s nápisem, německým.

Lindenau, Liebenthal, Laudmer.

Různí vichmostníci písali komolí k též jména
rodičů i obcí, ale stížnici násím Laudmerem,
jest to nápadné.

Až do roku 1919. cello se od němci v Luboměři v kostele německé evangelia. Při čtení evangelia stáli všichni přední v pozoru, a nikdo proti tomu nic nemínil.

Ti Němci, kteří v obci byli, a do kostela chodili, na jedné ruce by je sčítal, a česky uměli.

Němci byli holt něco více než Moravci. Měli všude větší význam, a byli skutečně se vším předními, jak ve školství, tak i v zemědělství.

Slámu kupovali k nim nechodili. My jsme chodili k nim.

S bláto v rybníku se Němci u nich nedrali, jako chudaci v Luboměři.

Ve vydání různých knih, jsme za národem německým, daleko pokulhávali.

11
V roce 1908. jsem ploučil za předadného pacholka ve Velkých Heřmanicích, čili v Pchřovicích, u selky č. d. 45.

Byli tam již sedláci pokrokoví než se nás na Spálovsku. Sedláci farnosti spálovské si pokládali svou zásluhu za čest. Pokrok byl vyhlášován za hůrku. Bylo to rouchání pasti Pánu Bohu. Všechno se mělo dělat ale toho, jak Pámu dá, a jak to konali naši předkové. Toto se sedláci na Spálovsku dříle.

Tak tomu bylo se nás, až do založení nové československé republiky.

V Heřmanicích měli sedláci již správný velký hřeb na čistém obilí.

U nás neměl mnohý sedlák ještě ani průádný říkan. Slaní jsme v Heřmanicích v lesech již nehrabávali. Na stelivo bylo slámy dost.

Na Spálovsku byly lesy vyhrabávány až na hořeny stromů. Když sedláci hrabávali 10-12 fér lesního slaní, každý podruhé, to ty lesy s jejich živinou dobré okradli.

Chudoba, která u nás lesu neměla, citočila shrabalkami na lesy panské. Ně jenom za dne, ale i v noci. Odneseli slaní v žochách, a v hornicích na zádech až domů.

Hajní lid z lesu honil, a klesce ženskou při hrabání slaní v lese dopadl, odebral jí trávnici.

Lím měl chudák své políčko potmoužit, aby na poli něco měl?

Sedláci v Hermániích objednávali již různý umělých hmojiv, a k tomu si na něj pomohli.

U nás tak s lidou, že si některý sedláček houpil, a dovezl z Hranic 2. května Thomassové slusky na jídlo.

Není lidé si lepší i rodu vyrobovali procesínu ohala humernu. To jsem na Němcích v okolí nevím.

Každým sedláckum to lahodilo tak: V Luboměři byvala sloužená mše svatá, každou třetí neděli, již od dřívna.

Každý sedláček, i ten krváčkář se činil jít i v neděli do kostela, aby nebyl v obci považován.

Ve Spálově z kostela kdo vysel, vedle čtyři hospody při cestě k Luboměři ovoněli musel.

I pod kopečkem č. 61.; druhá, vpravo (židovna) č. 62., třetí, vlevo proti zámku č. 121., čtvrtá, vlevo proti hlavnímu kříži č. 66.

To byl div divoucí, když některý Luboměřák, gros v kapse měl, horšalku rád pil, aby se z kostela jadouce, v některé hospodě nestavil.

V hospodě byli ti zaostali hospodáři myšlenkově zajedno: Jnu jakýpak pokrok. Ty to necháme tak, jak to bude na tom vrchu chce.

Z Luboměří, a hledímoští, museli klusati se vším církevním díl do Spálovra do kostela, výhodu tím měli i hospodisti měch čtyři hospody, při cestě kostelní.

Fasníj písek

V roce 1892 odjel sedlák Josef Šustek č. 29. za šestim do Ameriky. Po 16 letech se z Ameriky vrátil ^{bu} své ženě na č. 101.

Šustek byl již kochu světem osudu, důsud všedství mělejší.

Hospodský Tomáš Klezla č. 22, byl jeho starý známý, se kterým si v hospodě často vyprávěl. T. Klezla byl starozákoník, důsudem zaostalý, ale první katolík.

Mědancové vzpomněli při debatě zemědělství, a přírody. Klezla pravil: Ono je to všechno dobré, když Pámu daj. Když nedá, tož je zle.

Šustek jeho slova vyslechl, a pravil: Tomku! Nasadíme si na poli vedle sebe kříž chrást zelení. Když budu chodit na to pole ke mněmu chrástu kříž, a ty se budeš chodit ke tvému chrástu modlit. A budou vidět, kromě vrostlé chrást zelení větší.

Lidé započali kupovat u umělých hnojiv, která
blahodárně napřed na roli účinkovala.

Umělé hnojivo si přivezli ze Špálova i kravíč-
káři, a nemuseli již prosili formany, aby jim
z Hranic něco přivezli.

Docílilo se větší úrody, slámy, sena, jetele.
Hospodáři byli nuteni stavět kůlny, sklepy,
a větší stodoly. Když bylo více krmiva, mohlo
se chovat více dobytka, a krávy daly více
mléka.

Nemuseli jiné již prosili sousední Němce,
aby nám posdali trochu slámy. Sam jsem
též kupoval slámu.

Objevovaly se stohy slámy i okolo Luboměře.

Lesy měly od využívání slámy
pokoj. Ženské nemusely již nosit krvíce
pro krávy z lesních sečí v trávnících po
zádech.

Byla u nás doba, že chudobné ženské chodily
žati krvíce sypem na Něčín k protoklu, a do lesů.
Sedláč Kubice č. 4. dával jím za přinesené
bílennou krávy šestku.

Tu byl život těžký, smutný. Lidé vypávali, že sedlák Bartoňák, č. 19, poskal svou dívku s hůrnici k potoku, který teče z Rybníček k Haltinovu na hůrku.

Dívka k potoku pšela, a hůry na břemeno nazáti nemohla. Proto se na hůrnici u potoka sema oběsilka.

V době první republiky čs. dokud tamizérie u nás v prvních letech ještě bujela, hospodářil ještě na hůře ve Spálové p. farář Oldřich Kyselák. Drážel si hůrku. Neměl dost slámy. Ve Spálové slámu schmali nemohl. Chápal slámu od selky Gránský č. 36. v Luhově. Tam mu též nemohla slámy nechat. Tím se p. farář neuznával, a poskal provoz, sedláka Zágleba s pracholkem Moisem Koskou, až ze Spálové pro slámu na hanou dr. Němcic, svému bratru, který tam sedláčil. Sigl slámu přivezl.

P. farář O. Kyselák, pokrok svým farářském nikdy mochvaloval. Ležel v kostele na kazatelni, když lidé ve svátek susili seno. Prál si, aby v jeho farnosti, v neděli, a ve svátek, byl odtíce klid.

Připomínal svým farářském, že nedělní, a sváteční práce není od Boha nikdy požehnána.

Knoho lidu mu dálvala za pravdu, a dle jeho slov se řídili.

Panský dvůr v Luboměři.

Jest starékoce, co zde stálo dříve,
Panský dvůr s chalupami ve kterých bydleli
lidé, kteří pracovali ve dvorci, č. 66, 55, 54, 53, 51,
52, 47, a nebo usedlosti selské.

Slýšeli jíme, že na č. 66 byval komorní
panský sluha, na č. 52. farář panského dobytka,
na č. d. 51. panský hajník, na č. 47. panský dráb.

A nebo založeny byly nejprve selské gruntky, a pak
postaven panský dvůr.

V druhé polovici 10. století, bylo všechno již
stavěno z tvrdého materiálu.

Obytné stavění č. 1. bylo nejprve dřevěné. Byla
tam panská hospoda, ve které bývaly i lančové
zábrany.

Po postavení tohoto kamenného obydlí, hospoda
byla zrušena, a převezena na č. d. 40. Biskupovi
co panskému pisáři.

Nová stodola se 2. humny byla postavena v r. 1855.

Ta stará stodola stála blíže k číslu usedlosti 2.

Spodní část dvora od sv. severo-
východní cesty byl očiře, a dále očiřina, to bylo
postaveno již dříve.

Kováčovi přilehal chlou pro hovězí dobytek, který byl zvešen dle letopočtu na kamennu, v roce 1712, když pan Šerž plánoval založení Šerčova hospodářku v Novém dvoru zrušili, louky od N. Dvora přidělili nově založeným usedlostem v Šerčově, a dobytek odtáhl do dvora v Luboměři. Tak se i stalo.

Míjí v první polovici 17. století možno bylo ve dvorci v Luboměři chovat 30 kusů dobytka hovězího, a místu k upečenování ovci, na 200 kusů.

Kromě panského dílu od dvora k Nečínu, byl díl polnosti od zrušených selských gruntů, č. os. 45, a trž. Kteréžto díly tálily až na Suchou.

Dále pozemek „Kita“, který patřil kensu sním zrušeným selským usedlostem, takže díl za č. 53.

Před Heltinovem měli páni kus lesa, tak zvaný „Panští lések“. Na domácím díle, grunta č. 2. sebrali páni snomu sedláčku zadék lesa.

Kožná ře se to stalo Jakubu Valenovi, kterého sehnali v době selské rebelie páni s gruntu zato, že si počímal moc horlivě.

asi 25 let před rozprodajem dvora, paní ve
dvoru v Leboři hospodárku již nevedli.

Pole pronajali chudákům, a ve dvorci měli
hajného. Posledním hajním, až do rozprodeje
dvora byl Jan Kral, rodák ze Spálova.

V roce 1912 koupil Josef Kočtař zámečník z Her-
manic u Hranic část dvora: $\frac{1}{2}$ stodoly, obytné^{stavěny} s bývalou konírnou, a 9. měrcí pět metrů
prozernků se zahradou mezi dvorem, a/c.us. 2.

Zbytek dvora koupila v r. 1913. vdova Ondřejová z č. 12.

Pole směrem Suchá si koupili ti lidé, kteří
je měli od páni u nájmu.

Les u Helinova vykácel ze Spálova Kral, atmb-
růž Jr. Pozemek prodali Hellinovským občanům.

Až do rozprodeje dvora, byl dvor uhladný,
Pěkné velké nádvoří porostlé zelení. Na sklonu
dvora řada mohutných kaštanů, a dva obrov-
ské javory. Střechy budov bránily kryté.

Stodola krytá taškou.

Po rozprodeji dvora, stal
se na nádvoří neuhledný brajozl.

Jedn drahých let.

Okolo roku 1700. nebylo jediných besed, na kterých by lidé v naší obci si nevyslovili s sedmi drahých letech.

Bylo to asi v době, kdy císařovna Marie Terezie vedla 7 letní válku s pruským králem Friderichem, o Šlesviko.

Výprávěci o válce nic nevyslovili, jenom vedli rozhovor, o samém hladu v onej době.

Lidé při pojídání různé kořinky, hrávu; a chleba mleli káru se shromáždili.

Tento hlad, o válka, byl v druhé polovici 18. století.

V první polovici 19. století byla velmi mokrá léta. Na polích stála pry voda. Ováč když oral pole, za ním v brázde lekla pry voda. Proto obdělávali lidé štáně proti slinku. Tak zirodněna byla horní slině na poli na selském díle gruntu č. 29. v zaokru na Suché. Těst to pole využíval zemědělce z Heltínova Vilémova Kolajky č. 7. do dnes.

Smatelka Josef č. 39. se dívával v oné hladné době z jizby oknem ven, a kdy viděl dívku z pánského dvora, jak si uchyla do zástěry u plotu kopiiv. V zástěře je pomáchala, a řísp s kopírování do ruky, aby hled zahmala.

V této druhé hladné době sázelci lidé již brambory. Dle výpovědi mé staršenky Šustkové na č. gr. 29. brambory se nejprve velmi málo rodily.

Při dne se muselo v zemi možky o hrabati, než se násel velký hradec bramborii.

V tomých mokrých letech měli lidé velkou bádu u sedláků na gruntech č. 40. a č. 20. Ti neměli na chleba, protože měli nejvíce mokřin, a mocičali.

Po dobu hladu sedmi okrajích let, nechal císař Josef II. dovésti z Ameriky brambory, které byly na každém panství k u sábe rozděleny.

U případě hladu, aby bylo co jíst. Nařízeno bylo aby v každé obci byla zásobárna obilí. Pro to obili stavěny byly tak zvané Obecní sruby.

Lebořecká obec postavila na středu obce srub zdejší. Ještě to dnešní číslo d. 96.

Každý sedlák byl povinen na jaře k u setí si obilí ze srubu vypujičit, a na podzim obilí do srubu vrátiti. Za vypujičení, jistou minku do srubu dátí.

Tím se zásoba obilí ve srubech udržovala, a zvěšovala.

Pozněšení obilního zásobování ve srubech obecních, prodala obec srub Biskupovi z č. 71. který nář posadil svého syna, Jakuba Biskupa.

Dvěře do srube byly opatřeny prvním, železným velkým zámkem. Klíč od srube měl ve dvoře panský Šafář.

Ve srubu v noci strážovalo. Lidé mimojdoucí vidívali tam v noci bílou ženskou, která své dlouhé vlasy velkým dřevěným řebenem česávala.

Pro výstrahu, byla pryve srube i na stěně namalována bílá ženská, jak se čese.

Ačkoliv ve srube v noci strážovalo, přestože byl srub jednou v noci vykraden.

Před srubem byly velké díry (jarny) ve klených měli lidé nemajetní sklepy, uloženou řepu, a brambory.

Ověky krátky národnostní, ta nebyla

oř. do roku 1910 u nás ve farnosti spálovske vznětlivá.

Mluvilo se moravsky, a německy, ale toho, jak bylo a zpochybí.
Němci jsme přicházeli velmi často do obyku, a to proto, že
Spálovsko bylo obklopeno německými dědinami jako:

Lindavou, Liptáňem, Barnovem, Klokočůvkem, Hermánkami,
Dobšovem.

V hospodách, v obchodech, v zámku, na fáře, mluvilo se
hodně německy, ale nikdo se proti tomu nesertil.

Pravdou jest, že němčina se parazovala
za řecí cennější, moravčina za řecí podřadnější.

V ryze německých městech, se člověk těžko dorozumíval. V městech i na vesnicích smíšených, mluvilo
se na úradech německy, a moravsky.

Oholo roku 1910 kdy i na vesnicích započaly politické
spolky, započaly i národnostní boje. Sotva někdy do
tuhého.

Od r. 1918. obdržela v nové čs. republice, české město
řec česká. Na řec německou, útočens nebylo.

Němci nemohli pohltnouti to, že musí poslouchat
českého prezidenta, a že sedí v Československé republice.

Stodoly.

Před rokem 1900 byly skoro všechny stodoly v naší obci dřevěné. Jak selské, tak i chalupnické.

Stodola panská, a gruntové č. 19, a 20, byly již zděné. Těž u gruntů č. 9. Inohé stodoly měly humno hliněná, a musela se předečními opravovat.

Aby bylo humno hliněné pevné, mazali mnozí hospodáři humno hovězí kvě.

Klácené cepy, na hliněném humnu, nebylo daleko slyšet. Boční stěny stodol byly růžské. Ze silných dír sruženy.

Nad vjezdem do stodoly, byla střecha výče.

Na střechy stodol se rukou se země dosáhlo.

Krytina byla vesměs došková. Kalenice bylo kalení, to jest, slámové namáčenou ve slínové malce, přeloženou, polité malou, a uplacenou.

Někdy i dřívý přeložení.

V poslední době, bývaly kalenice šindlové.

Po roce 1900 započali sedláci na Velké straně, stavěti stodoly z cihel, kterou pálii dřevem, ze starých stodol, na Drahách.

Některé hospodáři stavěli stodoly nové dřevěné, obití deskami.

Obytné stavění.

Pelské: síň, velká vzedoucí jízba, ve které byla v rohu jízby velká kamenná pec se žárem. Pod žárem pekárna, na 6-8 bochníků, čili pecnii chleba.

Okolo peci při povale žerď, kde se sotva různých mokrých hadrii. Okolo peci lavičky, kde sednuti, a ohřátí si zada.

U jízby dokola lavičky, v houle stál, v druhém houle postel pro hospodáře a hospodyně. Na stěně kříž s ukřižovaným před klínem, se domácí lidé před jídlem společně modlivali. Lidé měli na stěnách též obrady svatých, a světic.

Obrady visely říkno. Za obradem místal hospodář staré spisy, a fajkus. Přes býval povalony, trámy, a desky.

Na trámi býval křídou napsaný týdenní kalendář a do hranic zahodnuté kuchynské, a zabijecí može.

Podlahu bývala desková. Okolo peci hliněná, nebo kamenná. U dveří proti lavičce býaly na noc klepice, a vedle stálá bečka se zelením. U jízby býalo veselo, a mile.

U dveří býala dřevěná klika (zapastra) se špagátem.

Na zimu byly dveře obyče slánou, ze síně, aby se nepotily.

Z jízby se pohol do komory, kde býalo řadstvo.

Ze síně klerci nebyvali ani obmitaní, a stála v ní obyčejně fukerkosnice s kumivem pro koně, šlo se do černé síně, ze které se přikládalo do peci. Tam, stalo, pomello ku vymetání pekárny, lopata ku sázení chleba do peci, hřeblo ku shrnutí uhlí, a pecové vidle ku přikládání.

Ze síně se šlo do konírny čili do mästale, a z mästale do chléva, čili do kavárny.

Před síní se táhla podél stavení náspu.

Náspu bývala hlíněná, a nebo hamoninová dlaždená.

Pod náspou naproti síniovým dveřům stál dřevěný hajzlik, a dřevěný chlívek pro vepře. U někoho hrázely v síně v době letní i lastovky.

V letní době bývala sín zavřená jenom dveřkami.

U chalupníků, a domkářů bylo obyčejné stavení podobné, jenže v menším rozmiře. Okna byla u všech jenom malá. Lidi se báli v zimě zimy.

Všude živila ve stavení skromnost, zbožnost, jednoduchost, a spokojenosť bez přesychu.

Štíty v průčelí stavění.

Zedníci jisté doby v Luboměři, po kpráli se ^{na} jistý modus
při stavění zdejších štíťů v průčelí stavění.

Jsou to zdejší štíty s vysokými pilíři, které vidíme ještě
dnes na usedlostech č. 3, 14, 28, 102,

Někde jsou udelány i výklenky pro nějakou sošku,
například při č. 102., kde doposud překrývá dřevěná
soška sv. Floriána se chová.

V deskových štítech stejně vyteraváná okénka:
se nacházela ve všech deskových štítech.

Kopny (špice štíťů) bývaly všechny súznuté.
Když se započalo kryti krytinou hradou, započalo se
dělat štíty špicaté.

Krytina bridičovou měl panský dvůr, pak č. 22, 10,
škola, č. 81, a kostel.

Brdičce se přivázel z Klokočova.

Proni hliničné pálené tašky měl v masi obci Ludvík Ondřej č. 12.

Proni tašky cementové (Hřebečské) měl Antonín Homýš č. 52.

Selské domácí stavění měl dložky nejdéle prokyně František Kral č. 41.

Domácké stavění měl " " " " " Alois Štěpán, č. 66.

Mlyny.

První mlýny byly zde na Špalovské vodní.

Na Nečíře, na Údře, a na Haličově.

U některých veselostí vidíme
ještě ležet pohrození kamenný z ruiních mlýnků.

Kaží lidé v Luboměři mleli
na Haličově, a na Nečíře v Horních, a Dolních
mlýnkách. Lidi nejmnožili je mlýny, nýbrž
jenom mlýnky.

V dobách robotnických, byl Horní mlýn panský,
a ten Dolní patřil sedlákům z Liptomíře.

Po vystěhování Němců v r. 1946. oba dva mlýny
jsou hospodářskými objekty byly zbojerny, a material
srovnán. Nejdříve toho přišlo do našich obec nač. 106,
112, 6.

Posledním majitelem Horního mlýna byl Josef Richter
starý mládenec, Němec jako protento.

Hospodářil se sva sestrou Lotou, až do odsunu.

Lotou byla provdaná za Rudolfa Klívára, který
dělal holářskou, a na píle, která jenom patřila,
řezal klady. Zemřel již v době I. rep. československé.

Na Haltmovař mlet naposled Jan Bindov, lesník,
rodák ze Štěduleši.

Kromě těchto mlýnů, dojížděl do Luboměře pro
mletí mlýnář z Barnova, ze Lhoty, ze Špolovského
mlýna, a z Klokočínska.

Lidé mleli tam, kde dostali zpět víc mouky,
a kde byla mouka bělá.

Později, než mlýny rodní, započaly
se objevovat mlýny větrné, čili větrnáky.

Nejprve se lidé větrnáku báli. Krajice žalo, že ve
větrech litají nedobří, a ti křídla na tvář,
někdy větrnák, že zlosti i vyvraťti.

O prvním větrnaku, co vinn, mám
pisemnou, zmínku z roku 1790, o větrnaku v Liptáni.
Tento větrný mlýn stál i s obytným stavením, když
se slož Hecínka od Mlýnské do Liptáni, před Liptániem
po pravé straně. Větrnák shořel, asi v r. 1919. Posledním
mlýnářem na něm byl Pauler. Na budovu s hospodářkou
se přiznal Lenert, který byl v r. 1946 vystěhován do Ríše.
Lenertovo stavení rozbořoval Alois Káspal č. 13. z naší obce.

Uonesení.

Uroku 1700. měnil Josef Gódrich v Liptáni
na své větrní mlýn, stojící na plošině dle
usedlosti č. 4. v Liptáni, s Janem Herodkem
na větrní mlýn ve Sternberku sobytným
stavením č. 104.

Od prvního ledna 1790. jest Herodek povinen
zaplatiti (stipulirten) ročné cinc 2. zl. conversion-
münze.

Jakmile se dnešní majitel pozemku Jan Andrej
sobere na vymírku, tak jest majitel větráku
jemu, nebo jeho manželce, každý rok na 1. ledna
v naturálních bezplatně dát: 2 měrice přední
ří, dobré jakosti, a 2. měrice ječmene.

Zato má Jan Herodek co majitel mlýna plochu
pozemku na němž větrák stojí, všivce 6. Kurent
sáhi okolo mlýna, a cestu, ke volnému užívání.
Když majitel mlýna v pravý čas cincu plati,
nená majitel pozemku právo manželiti, aby byl
větrní mlýn s jeho pozemku odkoupen.

Tato smluvná círce, a soudadění, čili sýpání obilí platí tak dlouho, dokud tento větrný mlýn na tomto pozemku stálí bude.

Na Luboměřsko byl první větrný mlýn dovezen z Bělotína, který tam již dříve svou službu byl konal.

Postaven byl na selském parcélku gruntu č. 19. pod tolu počínávko, když majitel větráku bude majitelem pozemku ročně soudaděti 10.zl. v penězích, a 4. měsíce smetkou.

Prvním majitelem větráku byl Jan Peter, který pojal za manželku dceru sedláka Biskupa č. 40.

Jan Peter rozebral Biskupovu dřevěnou sedničku, která stála vedle sedničky Smaleckové č. 39. a postavil si z ní bejrák, u postaveného větráku.

Větrák byl na Luboměřsko dopraven asi v r. 1857. jak letopočet na mlynici, na desce napsán byl.

Majitele větráku byli: Jan Peter, Kočtař z č. 75. Žebíček na jemce, Jan Justek z č. 29; Josef Ambrož je Spálova, který svávolně větráku v r. 1938. vyvrátil, a ke pálení rozebral.

02

Druhý větrní mlýn byl převezený na
Katisov domácí díl (grunt č. 20. Kicál)
do Luboměře, v r. 1868.

Tento větrák stál, a mlel, ve Spálové
za Kočandovou, na bývalém selském díle
pozemku Rychovského.

Větrák ten, byl dne 7. prosince 1868.
od hrozného západního větru (výchorce)
vyvrácen.

Vyvrácený větrák koupil Springer. Převezl
větrák ke Katisové firce, ze které si zřídil byt,
a větrák západně od firmy znova postavil.

Od Springera koupil větrák
gr. Baler, a mlel na něm až do r. 1897
kdy v noci před Tornásem v prosinci 1897
z neznámé příčiny shořel.

Obytná chaloupka, co dřívejší
Králova (Katisova) firma, shořela jednou
v polovině letní doby, v r. 1899.

Větrák s chaloupkou č. 49. stál
na špiči pozemku gruntu č. 20., kde se
scházejí pohledy cesty, fojtovova s Králova.

Majitel věžáku za kostelem, Moric Kocák, když priznával, že se žene bouřka s velkým větrem, přinesl pytle s obilím na ke stařevnu ve věžáku, od které strany se bouřka hnala, aby mu větrný větrník nevyvrátil.

Dokrůdel věžáku, bil při bouřkách někdy i blesk. Tak byl pochumozdán od blesku větrník, panes už majitele tombože, a věžák na Novákové, za majitele Kalfáře.

Z kruhu, které stálo nahoru, činil někdy jenom k nebi pahýl.

Za majitele Kocáka byly na věžáku k u dílání ječmené kase dřevěné skupky.

Pan Šustek si půudil k u dílání kase holender. To byl plechový buben, a umili bubna mlynářský kamen.

Ve Správce Král (Světlý) používal věžáku i k u řezání šindelů. V roce 1896. se honosil nás kraj ještě většími mlýny.

1890-1900. Mlynář Jan Šustek, když se rozhlízel ze svého věžáku na parvace po skole, když viděl okolo v krajině q. větrníků mlynů, cíli věžáku. Některý kouzl rychle, měkký kouzl parvace, a některý skál v blízku, ale lhost, jak kde pravodle větru rohy.

Mlynářskí pacholci když projízdele

s mletím dědinu, zvonili zvonky, které měli připraveny při chomoutech ukonč.

Mlynářský pacholek měl na rameně velký kožený flek, připravený koženým řemínkem.

Tato si přál, vynesl každém u prytel s moukou, až na piude.

Když slalošli lidé v dědině zvonky zvonili, volal jeden na druhého: mlynář jede.

Mlynáři mivali koně pěkné, ale což naplat, kámovali firu mletí od řeky Odry, Mlynici do Spálova, bylo jemné.

V době T. ní republiky, vozil mletí do Spálova, a do Lubomíře, naposled mlynář Reby, z Klokočívka.

Na Haltinovo, a do Mlynku na Nečin, si vozil, a nosil obilí do mlýna, a mouky ze mlýna, každý sám. Kámařka si polamala nohu, při nesení nusé do mlýna. Stalo se to v Mlynici, v době první války světové.

Vesnické porodní bábě, čili babce.

Poslední porodní babou, čili babkou byla v naší obci Mariana Fádrová, rozená Důbrichová, provdaná za Fádru č. 58.

Zemřela v r. 1921. u své dcery, Vincencie Gasmanové, č. 34. Mariana Fádrová hledala službu co porodní babka dlouhá léta. Same měla 9 dětí. Dva syny, a 7 dcery.

Léčila též lidí. Dávala nemocným piavice, a pázela baníky.

Uliku mívala založeny rizné bylinky k užívání. Nebylo jedné svatby v obci, na kterou by nebyla povídána babka, která uměla žertovně předněstí novomanželům jejich provinosti.

Obsluhovala též kmotry při krachle, čili mladých hodech.

Babku měli lidé v obci v úctě.

Předchůdkyně babky K. Fádrové, byla staro pověřívá. Když se v některé rodině narodilo malé dítě, to pokládala za hráze boží v rodině.

Přiběhla domu celá zděšená, a volala k svým dětem: "Jonom honem pochlekněte, a modlete se za spásu dušičky dítěte, které přišlo malé na svět, a nemohli jsme zachránit dušičku sv. hřítem, pro andělicka. Vě stavení kde se to stalo, všechny hřebíky se poté hrůzou na stěnách.

Pisní p. farář opálovský:

V jedné době žádila v našem kraji delší dobu zlodějska banda. Nás kostelník měl od pána faráře příkaz, aby po misi svaté vrátil z hostela kalich, pod svou opaknost k sobě do domu.

Kostelník příkazu poslechl. Jednoce šel bez z hostela s kalichem domu. Když šel vedle hospody, dostal chut' na hutek. Stavil se s kalichem v hospodě, a hutek si vypil.

Mělvalo to dluho, a p. farář měl již zprávu na řád, že v Luboměři byl kostelník s kalichem v hospodě.

Pán farář dal obci luboměřské řečetl, ať obstará do kostela kalich nový. Ten kalich, se kterým byl kostelník v hospodě, v kostele k bohoslužbě již nechce.

Slyšel jsem, že obec nechala kalich v Olomouci vyměnit.

Některí občané vyprávěli, že kostelník si nechal do kalicha v hospodě cosik naločit.

Soused Antonín Komýček narozemí

v roce 1863, mi vyprávěl, že
luboměřskému kostelu byla stará práva
odňata proto, že jedem mužský si vzal
od sv. přijímání Hild Páne, z české domu.

Škola.

V Luboměři byla školní budova postavena v době let 1836-38 na vlhkém místě, k rybníku, kde lidé z dědiny měli na kolíkách při zemi natažení plátno.

Za slunečních dnů plátno vodou z rybníka polévali, a tím vypařováním se plátno bálo.

Dříve než byla postavená škola, vyučovalo v různých prázdných selských sedničkách, a chalupách.

Dle starých pamětníků vyučovalo se na č. 13, 63, a 42, kde učil nejprve děti, vysloužilý voják, malý čisti, a psáti, jménem Karel.

Z té doby tenkrátého mnoho psáti nenaucily, vidno z toho, že na starých listinách, vidíme mísťa podpisů 3. kružky, a nebo, mizerný podpis.

Hlavním předmětem bylo náboženství.
 Každý den bylo čtení ve škole Evangelia,
 a sice to, co čelí v neděli kněz v kostele
 na karákně. To se ve škole opakovalo,
 aby to školáci v hallowých době
 učivélo.

Velmi všetěporána byla školním dělem
 lásku k císaři pánu, a jeho rodině.

Každý rok byly školní děti
 podrobeny visitaci náboženské, klerou
 konal p. děkan ve farním kostele ve
 Spálově.

Toto nemile souženíčko školních dětí
 přestalo v prvních letech, po založení
 nové čs. republiky, ze p. faráře spálov-
 ského Oldřicha Kyseláka.

Na poslední visitaci táral se p. farář školáka
 který jsem na světě lidé říkal. Školák se zarazil,
 a nevěděl koho má jmennociti. P. farář mu pomohl:
 Nejsou to lidé takoví, kteří nechtějí pracovati, a nechodi-
 do kostela; například rizní kuláci, a cikáni.

Letoposky na usedlostech

v Luboměři.

č. d. Na star. d. na siedm. Na shodke. Na kuhni

1.	1856.	1855.	
2.		1877.	
3.	1857.		1884.
9.			1876.
10.	1676.		^{soile} 1937.
12.			1928.
20.	1927.	1873.	
22.		1921.	1928.
36.			1925.
40.		1929.	1912
43.	^{na tráničky} 1780.	1789.	
47.			1908.
50.	1864.	1677.	
51			1931 1830.
53.		1784.	

č. d. na st. dom. Na rovince. Na stodole. na kleni.

54.	1884.
55.	1764.
76.	1882.
77.	1886.
81.	1885.
86.	1912
91.	1878.
uchlivov.
94.	1925.
98.	1888.

Hellinov

Na stodole č. 21. na kamene, 1764.

Na stěně kaple " " 1800.

Na kapličce sv. Jana Nep. 1802.

Na kamene kostelní ohrazení v Luboměři, 1786.

Některé letopočty již zmizely, některé jsou ještě jsou.

Vškeré zde uvedené letopočty, viděl, R. Mik.

Hilpersdorf zanikla vesnice z neznámé příčiny, která stála v historické mezi dnesním Heltínovem a tiemi usedlostmi, zvanými hiorově na Špálovské Amerika, později Hilbruvce. Lídovští Němci jmenovali tyto usedlosti Hilpersdorf.

Kus pozemku, tak zvaného „Šternovsko“ pro zaniklé vsi Hilpersdorfu, koupil od pánské vrchnosti, fojt Lubomírský, který si tam zařídil svůj ovčinek.

Postavený ovčinec stál v místech dnešní usedlosti na Heltínově, č. 1.

Byl to fojtův ovčinec, na Heltínově.

Heltínovem byly malé usedlosti pod mlýnem, a mezi mlýnem a kotárem Gosňovem.

Tím, že starým fojtovi Javřinu Bartoňovi
shovela celá jeho dřevěná budova, až do základů,
stal se s pozemkem fojtovým velký převrat.

Pro bádu, a těžké poměry nebyl
fojt vstavu, budovu znova postavit.

Mak vrchnostensky spis uvádí, že dal
fojt panskou vrchnost, zdalek by od něho
majetek s páleniskem nekoupila.

Panská vrchnost celý fojtu majetek i s pále-
nískem od fojta Bartoně koupila.

Namísto páleniska nechala
postavit p. vrchnost budovu novou v men-
ším rozsahu, z pevného materiálu.

Nechala přitom $\frac{1}{2}$ fojtova dílu pozemku,
a posadila na to dědičného rychtáře
s volným výčepem piva, a pálenky.

Byl to nový rychtář, Anton Fal-
cher, asi syn spálovského mlynáře na Oře.

D

Druhou polovici pozemku fojtova dílu nechala
panská vichnost rozdělit, kdy nově postaveným
dřevěným chalupám, na fojtovém pozemku.

A sice, č. 28, 27, 26, 25, 24, 23.

č. 28. obdrželo pozemek ovojnášek, a byval
na usedlosti Freihöfler.

Ostatní chalupnice byly rozděleny stejně, a sice:
pr 12 měřicích pozemků, z toho 2. měřice lesa,
2. měřice louk, a 8. měřic roli.

Při zmenšeném fojství, asi 85. měřic pozemků,
ještě zistalo.

Kupem fojtství, získala pánská vrchnost fojtu pozemek na Heltinově, tak známé dříve Hilpersdorfské pole.

Tam chtěl pán na Spálově Kášpar Šerz nechat postavit vrchnostenský dvůr.

Šerz nechal ke stavbě dvoru návesti materiál, dřevo. Těži lín Kášpar Š. onemocněl, a na vodním lebostě těla zemřel. Ke stavbě dvoru nad Heltinovem již nedošlo.

Jeho syn, Karel Ferdinand Šerz, po stavbě dvoru opustil proto, že přidal se mu tam žádala býtí špatnou.

Z nachystaného stavebního krámu nechal postavili asi 8 chalupnických, nejnudnějších bytí. Ke šesti chalupám, č. 2, 3, 4, 5, 11, 12, přidělil pozemek bývalého fojta Bartoňe v Luboměři, kde měl dříve svij svého.

Byt svého činil základnu nového Šercova, č. 1.

Nová tato kolonie usadlostí která obdržela název po svém zakladateli Šercov, kteréžto jméno, bylo i na obecním rozitku. Německy byl název Scherzdorf.

Rekreační název: Šercov.

Novým těmto usedlostem nechal Šerz rozdělit velkou louku, u starého panského dvora, (Nový Dvůr).

Novou sedlici si museli noví usedlosti od panské vrchnosti koupiti. Nebyly drahé, ale hospodářské budovy, byli nuceni, postupně sami si postavili.

Dokud neměli stodol, mlátili obilí v síních na hliněných podlahách.

Z pozemků platili rájem panské vrchnosti.

Že se ta celá chytrost Šerzova novou sedlou nelíbila, poznáme z toho, že ti první usedlici iž na Grónesa, vzali ze Šerzova brzy roha.

Schercovi se nejednalo o nic, jen spekulovat, jak by na svém panství vyučil od svých poddaných většího příjmu.

Zdá se, že Šerz měl i podíl na požáru fojtovy budovy v Luboměři.

Ve Správce měl Šerz, fojtstvo již rozděleno.

Co se týká Heltinova, čili Heltinovce, ten jíž
dávno před založením Šercova ještě stál.

Kde byl mlýn, tam my byla
nejprve pila, a mlýn stál pod Heltinovem
na Hyndifaceské straně. Mlynský příkop znali
tam do dnešního dne.

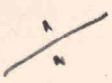
Uvedli Heltinova byli lesnímu dělníky,
a houšky roli měli pod Heltinovem, kteří "Velké kopce".

Až dostali kopci zaokry padelkou
od sedláčků luboměřských, započali se věnovat
zemědělství.

Sercov měl i obecní pečeťko,
a na něm byl znak. Ull. Nápis: Pečeť obce
Scherczovské.

Není tedy správné tvrdit, že Ferdinand K. v. Scherz
obnovil Heltinov.

On nechal postavit na novém místě od Goseň
po byt fojtova očice, nový Schercov, čili Scherzdorf,
a předal jim tak zvané Hilpersdorfské pole.

Pojmenování nové osady Scherzem založené se u okolních Němců ujalo, a vodíčlo,
Scherrdorf.

U Moravci se název Sercov neujal, neudržel.

Koši jezdili s obilím z Luboměře na Heltinovo. Heltinov zůstal v díle Heltinovem, a pokolen byl od něho, na vrch u zbudovaný Sercov.

Pozná, že samota Heltinov, v lese zarostlá patřila již dávno ke Hilpersdorfu, a byla od zkrátky uschivena.

V roce 1547 hláší právna Polštář, na svém panství pustý Heltinov, kdy Heltinov v lese osamělý stál, ale pro Hilpersdorfu byla již dávno veta.

Dle rozlohy pozemnosti musel být Hilpersdorf
dosti četně obydlen.

V druhé polovici 14. století není
jíž nikde uveden.

Zdali byl zničen v některém tažení válč-
ném, nebo zhořel od blesku, nemáme
záložních zpráv.

Niste jest, že Hilpersdorf byl
obydlen Němcí, a Heltinov nebyl nikdy
Hilpersdorferm.

Němci znali jen jména: Hilpersdorf, a Scherzdorf
Moravci znali Heltinov, Šercov, a Hilpersdorf stmerikou.

Ustní lidové podání, byly někdy
spolehlivější, než zprávy listinné.

Adova prvnedlinu Kocháři v Novém Dvoře, č. 75, byla rozená
Němkyne z Barnova. Byla písmov článkářkou. Ta mi vyprávěla,
že Hilpersdorf musela být i dosti velká dědina.

Po jejím zániku založena byla na jejím pozemku
Lindava, a dnesní Heltinov.

Lindau, a Scherzdorf. R. Mik.

Puchart, Puc-hart, Witzhart.

Pracim se opět k tomu loupežnickému zbořeníšti.

O Puchartu psali již němí zajemci, ale nikdo nám ještě nenašel, s ním nic jiného učitelé. Pouze to jenom všechny časové dohady jednotlivců.

Ten pán, který nechal na tom hradisku svou době stavěti, musel mít dostatek pracovitých lidí. — Sami si to ten pánský lepící nepostavil.

Výkopání sklepů, vylamání ve skále příkopů, postavení z kamenné stázné věže, vyžadovalo práce mnoho.

Snadněji se stavěla dřevěna, obytná budova.

Nežli to bylo již stavěno před kolonizací Polštácka, odkud ti lidé byli co to stavěli? Kdo je stavoval? Byla to onoho pána raubůrce jenom čládka, který se živil jenom z loupeží, a připravování kupců?

Zdá se, že obyvatelé Spálova, měli na stavbě Puchartu, velký podíl.

Že by jméno Puchart bylo jenom vymyslem, a bylo spojeno se Zighartem u Zigerlic to se nezakládá na pravdě.

Lidé prastaré osady Parketovic měli o Puchartu velký zájem. Vyhprávěli o Puc-hartu němí příhody, ale nejmenovali toto hradisko pod Polštátem, napiseli Bonkovou čili Zbojníkovou, nikdy Zighart, nýbrž Puc-hart.

V farnej pamětní knize v Partutovicích, je zmínka, že v Partutovicích byli kolonisté, pánii na Pechrade.

U Kyličové jmenovali Němci ono hradisko Vitzhart.

Nobouch veonicích vyprávěli starí lidé o tomto hradisku bezpečníku, rizné pověsti. Jeho nálež nejmenovali nikdy Zighart!

Někdo má zato, že latinskou listinu z r. 1408. ohledně prodeje Polštáku množí spletě čeli.

Dle listiny stál prý hrad ve hrázeném městě, a nikoliv na proti Bonkovu.

Kdož to věděl když to píše v hebrejském listinu mímil, zdejší se nachází v hrázeném městě Polštáku hradisko čili zámek, a nebo dvůr.
Panské dvory jsou ve starých kusech jmenované Vorwerk. (Viz koup, panského dvora v r. 1783. v Luboměři)
" " " na latinsky?

Když Olomouc byla pevnost. Okolo pevnosti stály pevnosti, čili Vorwerky. (Přelož na latinsky.)

Něco podobného může mít, abojomyslného, listinu z r. 1408., ohledně Polštáku.

Copak bylo bylo bezpečnosti, ~~a~~ loupeži = většinu, k tomu bylo město, naproti Bonkovu, čili Zbojníkovi, jako stvoření, dobré vzhlednulé, a za vhodné, ustanovit.

Nejjednodušší podobnější asi jest, že na dnešním Polštáru byl v letech první osídlenec rytířský kuper se svou želáčkou, který se z hrobu řemesla živil, a svijí bejvák pomalu opernoval. Tím vzniklo hradiško Puchart. Jeho věrná čeladě byvala z části, naproti nažbojníkové.

Při kolonizaci Polštáru doháňel novosídlelci, když založení města okolo vyměřeného placu, čeli náměstí.

Dále bylo obáno obehnatí vesnice zde, za kteroužto zde, jako v bezpečí si nechal postavili tento pán řemesla, svijí bejvák. Byl to napřed asi vrchnostenský dvor.

Dle místních připomínek, že opevnění města Polštáru ve čtrnáctém století bylo v jiném stavu, oprávě opevnění ve století sedmnáctém. Proto místní kupníkům směr v různých dobách, nemohli star opevnění města, a hradiště stejně pojmenovati. Na území zemana na Polštáře byly 3 hradiště.

Puchart, Zighart, a hradiště na Věclové skále nad Očovou. Když se cítil zeman (raubir) v nebezpečí, uchylil se tam kde se cítil v bezpečí.

Pověst o Pechartovi, ale díkama františka Přikryla v Drahotěsích.

Když locepeřníci na Horavě velmi rádili, kte
molevští stavové napsali sernam locepeřníků
kde se radízí, a poslali rádost k králi Janu
o pomoc, kte polním lechto lepicci.

Na sernamu byl mezi jinými i rytířský lepic
na Pechartě.

V roce 1312 přišel král Jan na Horavu s vojskem
lepicce polní.

Pechart byl tehdy od lidu zničen, a od krále Jana
soli posypan na díkaz, že na tomto místě nemí
být vícekráté žádný hrad stavěn.

Lidová pověst o Puchartku.

Když by rádoví boh rytířského
lupice nebral jíž konce, přikáhl k Puchartku
zbrojený lid, chlídce se zmocnil lupice života.

Všli do hradiska, a rytířského lupica
doma nezastihli. Pakáhli s neprůzernou
sob Puchartku prýč.

Oblehl Puchart neprůzračně jednou prýči.
Pán rytíř opět nebyl doma. Postopích koně,
bylo dobré změti, že vdrajtoval z Puchartku prýč.

Když se onen zbrojný lid po bytí
mohlo lupice rozhlézal, uviděl ke koník, že
hledel skrz okno ven. Pak se mezi zbrojným
lidem pokřik, že rytíř lupic je doma, hledel prý
skrz okno ven. Hlavá na něho. Rytíř když
viděl, že je sním zde, aby rozprášenímu zbrojnýmu lidu
nepříšel živý do rukou, mimoňhal, sedl na koně
vrajtoval se tajným východem z hradu ven.
Shočil s koněm se jimi, skály dolů, při čímž se zabil.

Zemření doma, lid klamal tím,
když vydvoval domu, nechal svého koně okovati
spárci.

Proč neutekl onen rytířský lupic tajnou
chozelou, která prý vedla z Puchartku až do zámku v Polštáře.²
Onen rytíř se měl jmenovati, Gold Apela.

Nekterí historikové mají zato, že první název Polštář, mělo hradisko, neboť zámcisko, v údolí pod dnešním Polštárem, naproti Boňkovu, lidově zvaném Puchart.

Pojmenování Polštář se přenese, ze starého panského čili šlechtického sídliště, na sídliště nové, se založením města nad zámkem.

Starému šlechtickému sídlišti zůstal u Němců lidový název Würle Schlöss; Pešký zámek.

Tím zhaslo račínské hrabství na Polštásku.
Odkud vznikl pravděpodobně název zámciska Puchart
se klerikům byli v době starší vůzkej soupislosti,
zustáva nám starou tajnosti.

Dle sklonosti, byly Parketovice již dříve založeny, než žárem Polštář.

Tajný vodní mlýn pod Parketovicemi, patřil právem na Puchartě.

Fričmýřových dějepisů

Většina dějepisů nepíše nic jasné. Píší o dějech od druhých, nějakou smysleninu k tomu přidají, a zase je nová knížka. Lepších kolikráté spíšou, že člověk kolikráté neví, komu má dátí za víru.

Při opisu starých listin řeckých, když tomu rozumí jinak, potom si v tisku vystíkují, že ten, nebo onen, to správně položil. Tímto nikdo neví, v jakém smyslu to psal původní onen písář.

Směšno jíž jest, uvalovati všechnu
zásobu pohrom na Tatary, a na Švédy.

Tatari sedíce na koních, krompáče sebou nesmykali. Švédové, a světské šlechtě, jak surově s obecným lidem zacházeli, a tom se psáti nemělo, a noni radno s nich mnoho psáti ani dnes. Váma vránu neklobe. Co všechno rozbil šlechtě hmoř obecných lidu a tom se mlčí, aby se mnohé neopakovalo i dnes.

Váme to bezpečně, že který šlechtic nemil ve středověku dobré sociadlo někde u zemského úřadu, ten měl někde v lese na holičku hradisko, a živil se loupicíštinou, přičemž mu pomáhalo jeho hradní čelo.

Psýšeli jsme, že námořním lupičem byl v onej době i jeden římský papež.

Odys ale u nás postupem doby, následkem různých
přivandrovací lidu přibylo, a vesnice založena byla,
když šlechta již nemusela se zabývat kropicím.
Zapsala si každého robotníka do tak zvaného
urboje, a tam mu nadiktovala, jaké roční
prorostli všechny své panské, a církevní prorostli
každý má. Byla to práce tělesná, čili robota,
a dodávání materiálů, a poplatků, pánům
na hrady, zámky, a fary.

Podaření byli nuteni každi lesy, zakládati
louky, a pole, aby mělo to lenivé panskvo, větší
příjem, od tělesně pracujících lidu.

To jest ten hlavní mysl vesnického lidu, který má
každý znát, a dle toho se má k panstvu všechně
chovati.

Když rájem na tom, co piši vesnicem, tělesně
pracující lidé, a nikoliv na tom, co piši pohlavářovi,
a jejich přisírači.

Výpis z Codex Diplomaticus

I. Korowicz. I. shana 115. článek CXXIX. Zlomek A.

I. Břetislav kníže moravský potvrzuje kněželu sv. Petra v Olomouci danování vsi ~~Dub~~, kdyžto danovu kněži je na hronických polských.
Danování v hradi Olomouc, 1031.

II. Kněžic moravský Břetislav danyc kapitule sv. Petra v Olomouci statek v Dubu, a přidává statky, které byly na uzemí polském.

Na hradě Olomouci roku 1031.

Ve jméně svaté, a nedělitelné bojice tmen.

Leta Krista Pána násels správitele
 1031. den v kalendáři římský kalendář, před
 nedělí, která se nazývá „Oceli“ jedna z posledních
 nedělí, stalo se, že nejdražší naše manželka
 kněžna Ludika přichází k mé osobě s pámem
 Bohumilem mým děkanem, a kaplanem
 půnášejí také sebou jako světka milovaného
 násels synáčka Svatohněva s veselou tváří
 a slavkým slovem oznamila, že fáře sv. Petra
 v Olomouci pro přijí svatého kněze téhož

jejího syna nějaký dvor ře dareje, zbožným, a
zadouzeným díkem bytí povzbuzena slíbil a
žádala aby její šlechetnost byla pochválena
a chlčela, aby star vši v Dubu již připadl do rukou
pana Bohumila s mým mochným souhlasem a aby
napsal s prvním díkem, že se mi zalíbilo, že
ten to statek připadl na mňho.

Proto žádám, pokud já Břetislav knězec moravský
bude znám mezi lidmi žijícími v Kristu mym
i v budoucnu jako je chci, aby tento statek jmenovitě
v Dubu připadl od naší milostivé vrchnosti
fáne sv. Petra v Olomouci do rukou pana Bohumila
těhož našeho díkama, a kaplana, aby on je měl
se všemi svými držiteli se svým podnikatelem
a pomocným jménem Vratimí, a se svými
pomočníky bez rodin, a dělníků kamži vzdálených
jejichž jména na této shaně jsem zařazoval.

Hynck, Kilej, Pavel, Grdota, Molen, Jarek, Albus,
Sčepan, Janek, Lvičlau, Cstata, Klarik, Olata,
Kilehna se syny Kuzanem, a Yukonem.

Cerný Janek, Milhost se svým remeslníkem Hukem,
s rybáři Zolanem, Kolanem, Lebedovem, a Přibramem

sloukami, a jejich strážcem Markem se všemi
jinými zaměstnanci bez sládek, bez pole, bez peněz,
a jakékoliv odvozeného pojmenování, nejsou sváděni
aby byl první ten sládek, a nečeský návštěvce
narezuje, aby byl ochráněn od všech jiných záležit
na tom, aby dosáhl milosti všemohoucího Brha
a radosti čábla.

Také z vlastní štědrosti jsem daroval faráře Mr. Pekla
desátek výnosu mýta blízko města, žež jsem u
hradce Hradec na polských hranicích silnou zdi
opravil.

Těž desátek denaru mýta v Hradci, když jsem dal
prozemky skryté nad řekou Oparou hlubokým
lesem na území polském se stávající lesa který
se nazývají "lesní" a jejichž jména jsou: Zběh,
Lovek, Mnislav, jak jsem se slovědél.

Romea Sighard, původce (spuštěc) svědců a
slatcích, které jsem připojil nad řekou Lurovou
ke dvěma markám tuto roku k svatému Petru
v Olomouci, a původce (spuštěc) Rudolf svědec
bolen a slatcích, které jsem jsem daroval při Odře.

✓.

Panu Bohumilu děkuju těží fáry k jeho prospěchu
jsem dal čtyři koně, rovněž jsem dal ve dvore
řádcech jemu samému řidi, a jeho dědicům
slehy i Hostey, Pomila a mlynáře Nomoje.
Nejmilosrdejsí panonice přidala temuž
panu Bohumilu zahrádu veče vysloveného
státního vojáka a kastelána našeho Zvesta
který leží ve městě u hradu Olomouce se
zahradníkem Vnetem, rovněž rybáře a lachů
jménem Lubona at. d. ustavil jsem aby však
jasněji z lehlého dání, jak je světectví a jemu
bylo prodrobeno, pamět, a sila jejich více sladký-
čím mání země při tomto činu stojícim budo-
skránek mi pcceli v operaci robotovat ustavil
jsem. Byli přítomni rukouku pan Bohumil,
naš děkan a kaplan. Kaplani Zběh, a Petr.
Elibor kastelan brněnský. Privodce Václav Jessut,
Oněš, Zvest kastelan olomoucký. Rukina z Ilsova,
Vojtěch Radim kastelan písecký.
Sighard, privodce (správce) Rudolf, a množí
jiní.
Dáno téhož dne prostřednictvím notáře Petra
v hradě Olomouci. třen.

Z téhož zlomku funkcionář Lit. i V. Vojtěch Kotovský.

Čížek
Komec náročně žádá
řízení soudního řízení
Tugartic. — Rudolf
jeho zakladatelem hradu, a venice
Sighards - ou. Rudolfs - ou.

Dne 15. VIII. 1968.
RM.

Něco o čarodějnicích

Zde u nás na Spálovskou slyšeli při mluvě lidu, byla slova: „To je taková čarodějnica.“

Slycháno bylo, že majitel panství Spálova Léči, napsal jakýsik opis o čarodějství na Spálovskou.

Zaslechl jsem jednou dozvědky lidu výprávěti, že čaroděnice páličili za Spálovsom na Palení hře, ale něco určitějšího, nemohl jsem se dozvěděti.

Obyvatelé Spálovské, kteří měli několikrát výstup se svou pánskou vichností, byli na sebe s čarodějstvím moc opatrní.

Slyšeli bylo výprávění lidu ve Spálově, že na horním konci Spálova žila jakásička Žuranková, která byla proslála čertíky, a nemohla je dostati ze sebe ven.

Čertíci se do Žurankové dostali ve způsobě mouček, když na poli při susení sena velmi zívala.

Napsal jsem o tom obsáhněji na jiném místě, ale totto, jak jsem to od otce četně rodiny Josefa Křiváka, stolaře ve Spálově, výprávěl slyšel.

LXIX.
str. 528-531.

Něco o čarodějnicích, z knihy
Vlastenecké pubování
po Slezsku, od Dr. Františka Plámy.

Kněžstvo, soudcové, lékaři, všichni tito vzdělanci spojili se, a hledali čarodějnici.

Výpravuje Luccii, v dobách války třicetileté čarodějnici, a oběty letaly v pověku.

Mědinec město České město mělo 8. katér, kteréž upsalovali jeho, oblézli po druhé, a nemohouce byti hotovi, do ohně házeli konečně i šest, až osm "čarodějnici" na jednou, aby svou práci zrychlili.

Skoro soudních zápisů ještě zůstalo. Mnohé soudní zápisů v čarodějských případech spálili sami soudníci pro mnohé nesmysly.

Ale Enns (Oppalanda) přece aspoň ze zbylých listin zjistil, že od roku 1630 až roku 1651 v lehmanku 85, ve Trývaldově 102, v Nise 11, a v jiných dvou obcích 44, úhonom 242 "čarodějnici" upáleno bylo.

Čarodějnicí upálené byly ženy a dcery načních, hostinských, a jiných lidí zámožných, bratři děti. Staré baby ovšem nejvíce, jakži prohopitelné, z čarodějství byly poctivěvány.

Byla-li bába stará, a špatná, nemohla být pachylností, že je čarodějnici. — Vynikala-li krasou nezádatnou měla zajisté s čertem spolek.

K podzimnímu takovému osobu vztahovali se mezi nyní hdež nemohla zapáliti, a musela se přiznat na řeči, při nichž nás strach, a hrůza obchází.

Denurování čarodějnici se dost vysplácelo. Tak r. 1639 v Lükmantlu upálili jich 11., a vyneslo to 425 tolarii, a které se dělili purkmistr, rada, písáři, a arcibiskup jako tehdejší pán země.

Kdy měl tehdy práce všechny dost:

Čarodějnice se scházely na Peklské Skalce.

Při hudbě kočoura tam tancovaly. Zjevoval se jim tam i čert jako kozel, a nočnával se od čarodějnici proti osamělosti. Čarodějnice se mazaly mastí, připravenou z mléka, a z červené lejny.

Karrozíval k jeho čarodějnici, výklenkem
dne 18. února 1684 nacházíme těž podpis
Opřího hraběte z Hodic, tehdejšího hejtmana zemského.
Císař Leopold I. aby na Petrové
Skalce zamezil schirkám čarodějnici, káral hore
kuto svěcenou vodou vykopati, a postaviti tam
boží muka.

Tepná pojmenovála se podařilo zprávili víru
v čarodějnici.

Muzové osvícení, jako jezovite Tolam Tanner,
Friedrich Spee, a Kristof Thomasius poučovali
lid, vydávajíce spisy, a dokazujíce, že čarodějnice
není, že je to výmysl lidský.

17. VIII. 1968.

— RM.

Pout na Hostýn.

Oblibené poutní místo nářich předchůdců, když
tak rádi pěšky v procesích každý rok putovali

Na Hostýn chodilo procesí byl Hostýn.
z dalekého okolí, uctívali Pannu Marii.

Ono poutní místo patřilo Meruitům.
Meruite postavili P. Marii, obzvláště po válce
Světské, k uctívání před Bohem.

Karlovadní rozkaz, byl kostel na
Hostýně v r. 1787 uzavřen, a zbořen.

Po 54. letech ze srovnání císař František Josef I.,
sbírkami opět obnoven, a od zbožných poutníků
každý rok, až do dnešního dne navštěvován.

Knouzí zbožní lidé kroužili nad hřibem hlavama
že P. Maria, která na Hostýně dny trvila,
nechala si bez povšimnutí svůj stánek zbořiti,
a v rumišti, které zanikalo jíž krovem, obrátili.

Na Hostýně se lidé zoholi
ukryvali před riznými nepřátelskými
horsem. Na kameni hory bylo i násprostí operní.

Tatáři neobléhali v r. 1241 horu Hostýn,
nýbrž Hostýn osv. Vět. Týnce u Olomouce.

Na Kalbesberku, mezi Gerlichovem
a Odrami bylo poutní místo u stromu dubu.

Vr. 1854. byl tam pořízen
velký obraz Matky Boží.

Věřící tam putovali k onomu obrazu, který visel
na dubu, z celého okolí, i z Lubomíře.

Němců nazývali ono místo Mariánského Bild.

Toho hoře jmenovaného roku
správce okresu hranického, tam poutě zakázala.

Zákaz mnoho nepomohl. Věřící i svědci,
tam docházeli dál.

Před dubem byly žízeny lavičky. Tmou dubu byl
obložen obrazy svatých. Kromě tam měli své krámkyně.

Pověst o vzniku poutí: Sedlák vratil v tomto místě
svolky pole. Najednou vyoral křížovou sošku
P. Marie. Když volci ke této sošce dosáhli, hneda
na přední nohy před soškou pokleklí. Byla to soška
P. Marie, kterou povídám kněz z Fulneka, před
Svatý ukryl. Po objevení sošky, prodávaný byly i obrasy
jak při orání klečí volci před vyoránou soškou P. Marie.

Na místě nálezu sošky P. Marie, byl
na památku nasazen dub, který tam o samotě
jako obr, do dnešního dne stojí.

Obrázek s pouhým mísťem u "dubu" u Gerlichovského, jak volci při orání klečí, měla sv. sv. již
ve sedmice skončí pamáka Mariánská Bráška, d. d. 1911, která zmínila v klidu 1929, ve věku 77 let.

Hradu Drahotuchu, n. Podhořím.

De Hermanna Galase, z minulého století.

Rajíkem hradu Drahotuchu nad Podhořím v XI. a XII. století byl rybníkář rodi, pán Horeckých. Rybník Jan Horecký byl v křížové válce v roce 1099. při dobytí Jeruzaléma. Jan Horecký se oženil s Ludmilou zemana Radikovského. Prátek byl slavný. Rybník Horeckému k Drahotuchu patřily dědiny: Podhoří, Ježenice, Loučka, Bohuslavky, Trnávka, Lipník, Slavice, Klenov, Klokočov, Velká a Drahotuše.

Kaplanem na hradě Drahotuchu byl Boněs z Prostějova.

Syn Jana Horeckého jmenoval se Václav. Tentoto obaržel od krále Vladislava II. znak: Zlatého lva v modré poli. Rodina rybníků Horeckých, hrada na Koravě dluho.

Poslední nedávno pán farář Holešovský zmínil.

Drahotuchu se zmocnili loupeživí páni, kteří v okolí velmi rádili. Král Jan, dal hrad v r. 1340 zbořit. Horečtí vystavěli nový hrad proti Drahotuším na skalách „Hradovce“ ale i ten zášel.

De opisu z r. 1930. R. mik.

Dne 8. 4. 1930. vyprávěl mi ve Spálově vymenkař
Máikel (Šnajdr) 82 roky starý lato:

Vále ve Vesníku, měla být dle toho, jak to bylo
staré lidé vyprávěli, malá dědina. Když se jmenovala
Polomí. Byla prý za jakésik význam rozbitá, a spálená.

Tepřvá později porostala nová
dědina, tady na vrchu jak stojí dnes, totiž Spálov.
Spálov měl být od Švédů kdy vyplálený.

V té staré dědině ve Vesníku
měl stát i kostelík. Zvon z toho kostelíka má být
ve Vesníku v jeho skudni.

V té dědině ve Vesníku, byl prý kostel katolický.
Ten dnešní kostel byl prý fukciański.

Když tu byl Šveda, když
lidé měli dobytek schovávaný v zadních lesích, a
na hradišti.

Když jsem byl pacholcem, to ještě vím, že v neděli
sopolečne, chodili dva z obecního úřadu do hospod
se divat, zdejší tam někdo, pro dobu sloužení mše svaté
několik měsíců. Jestli tam někdo seděl, musel z hospody
ven. — To prvéky nebyly jako neskryj. —

Vyslechl a napsal, R. Mik.

Fenomén

Přicházel jsem na veselích
výprávěch staré lidé, že u nás se kdysi k
ženila mládež o 12 letech.

Tomu se nechtělo dátí za víru, ačkoliv to byla
skutečnost.

Měl jsem v rukou velký německý katolický
catechismus, z roku 1730.

Tam v odkazu o slavu manžels-
kém výsloužném řeklo, že církev svatá, povoluje
mládeži manželský snalek před touto pozmín-
kou, až dívce dospeje 12 let svého věku, a hoch
14 let svého věku svého.

Manželský snalek musí být s obou stran
dobrovolný, bez přinucování od osob druhých.

Sňoubenci nemají být z blízkého
příbuzenstva, ani z kmotroství, a t. dál.

Starým lidem se to zádlo být již nemožným sňem.

Bylo to ale přece u nás pravidlo.

Svědkové na dárnou

minulost.

V době vládání císaře Františka Josefa I. nášli opálovští kluci na Věclové skále (Svědské) kulaté, malé plíšky. Nevedl nikdo, co by to bylo. V pozdější době se malo přísllo, že to byly církevní plíškové ponize, tak zvané Brakláky, z 13. století.

Přesněji, že Káňovi chlapci ve Spálové, nášli na Padélku kamenné kladivko. Při klepcení ho rozbili.

Na Luboměřsku bylo již nalezeno v zemi různých střepů z velkých klinených nádob s vlnoukami. Například pod jižním cestou na díle gruntu č. 20. U chlívky na díle č. 19. při obecném díle, a na zahradě fojtové č. 22. nad fojtovou, čili obecní skladovou.

Teprve dnes si některé zájemci těchto vykopaných věcí všímají.

G. Moore

Kuchi

Vítkov

Uprostřed 1635 obdržel Vítkov opět katolického kněze.

Uprostřed 1640 přišli nezpanství Vítkov, až
řády 2. jezuitští knězi, aby obraceli lid
na víru katolickou.

Ve Vítkově, a v Odrách vyzvídali 2800 lidí
~~zprávy~~, a obrábili na víru katolickou 590 osob.

Zapříčinění jsou dle toho
osoby z okolních obcí Vítkova, a Řečer.

Socha císaře Josefa II. klečí byla ve Vítkově,
v době první čs. republiky z úředního nařízení
odstraněna, byla v úschově majitele domu
č. 136. (na placi), v zahradě křt. Surok.

Plaketa císaře Františka Josefa I., a koruna,
přišla do úschovy německého okraslovacího
spolku ve Vítkově.

Liptář.

Liptář německé naše sousední obec byla u nás v názvu vždy Liptářem, německy Liebenthal.

Pepří v době první čs. republiky pokřtěn byl Liptář na Luboměř pod Štíáznou, což nadělalo vadcovatě s naším Luboměřem mnoho zmatek.

Vila Liptáře, byla při když samostatné panství. Později sloučeno s potštátem.

V místech dnesního hradu stál kdysi hrad. Materiálu z jeho hradu bylo použito při stavbě nového kostela P. Marie Sněžné 1792-93.

V roce 1794. byl starý dřevěný kostel až po presbytáři částečně rozebrán.

Byl to nejstarší kostel 400 let, na základě Potštátska který přežval i dobu luteránskou.

V roce 1623. patřilo ke Liptářské fáře asi 30. měřic pole.

Kový kostel zděný, břidlicou pokryty, zvenku byl oblépen.

Okna s malovanými skly. Vnitř rovný strop.

Za hlavním oltářem na stěne namalovaný byl a byl hod

Hřbitov před kostelem, ohrazen kamennou zdí

Uprostřed roku 1960 byl kostel P. Marie Sněžné v Lipšanu buldozerem rozebrán.

Ten předtím než byl kostel rozebrán, bylo lidem řečeno že bude ráno v kostele mít svatá. Když zbožně ženské v kostele půsily, uviděly na křesatelně mužského, který držel v ruce měkkou, a průměrně háravou. Nejdříva když ho uviděla, vystříznila ho pokárala.

Věci z kostela se potkalily. Něco přišlo do kostela ve Správce, a něco do Lubomíra.

Hřbitov byl buldozerem úplně rozebrán. Zároveň i zdejší kaple v obci, u kterých se konaly obřady při slavnosti Božího Těla.

Zároveň byla rozebrána poschodičová perna budova fojtova i s výminkou, ve které byla hospoda.

Poštemním majitelem, až do odsunu Němců, byl na fojtové budově Šízl.

Vede hřbitova směrem nahoru stála budova faru, asi v r. 1794 postavená, na místě farní budovy staré, ze které byla zdivo s klenutou, malou místností, tam ještě stálo.

Všechno bylo zbořeno, cíčkoliv krytina, a zdivo bylo ještě dobré. Faru obsahovala 3 obytné místnosti.

Až do r. 1946 obýval faru p. farář Gans. Byl odsunutý.

Na středu obce Lipšáň, když se šlo očedinou mohou, po levé straně stála haničská zbrojnica.

V zbrojnici bylo obecní muzeum, s různými památky obce. O toto muzeum pečoval lipšánský učitel Seibert.

Za fojtovou budovou stála v r. 1948. řada mohutných lip, velmi starých.

Ve správě lipšánského dvora bylo když 5 rybníků:

Siroký rybník s výměrem 9 kop pstruhů.
Výchní rybník " " " 6 1/2 kop kaprů.
Hřimánský rybník " " " 8 kop.
Černý rybník " " " 11 kop.
Lindavský rybník " " " 1/2 kopny.

Kostel v Lipšáni měl mariánský obraz ze grisešického kapucínského kláštera v Prostějově, a měl zvonky z r. 1500, a 1551.

V Lipšáni patřily na Kecíne 2. vodní mlýny, a 2. pily.
Po pravé straně Lipšáň, stály ani 4. věžičky.
Nač očedinou, zděná kaple; Byla též zbořena.

Škola v Liptáni

Školství nařídila císařovna Marie Terezie.

Před rokem 1762 vyučovali mládež v Liptáni čisti, a psátki vyučují vojaci.

V roce 1762 bylo nařízeno provinční vyučování dětí. K tomuto účelu použita byla fajtova (blána) bělárna. Přistnost ve které se učilo, sloužila zároveň za byt učitele Josefa Polara. Byl to první ustálený učitel v Liptáni správě mnohae 40. let.

Druhá školní učebna byla na č. 15. v nájmu. V roce 1767 postavila obec novou dřevěnou školní budovu ve které se vyučovalo až do r. 1828.

V r. 1828 postavena byla nová škola zděná, ve které vyučoval Johann Kauper, co učitel. Stará dřevěná škola byla v r. 1863 prošaná, prod. d. č. 14.

Nová škola z r. 1828 byla po odsunu Němců použita za žámečnickou dílnu, a zanedlouho zbořena.

Jakubčovice, Togsdorf.

Jakubčovice ještě pro nás dílečitá dědina, ve které se okvětla práce v hovárně na knofliky, a v kamených lomech.

Byl tu podnikavý Emil Telšík, který byl závod spoluzaložil, a nás lid ze Spálovské do práce přijímal. Tím nebyla naše mládež jíž odkázana jenom na služby k sedláčkům. Kohla si vydělali plnější krajcar v Telšíkových závodech. Do téhle závodi se měločily ze Spálovské jenom lidé prostí, ale i lidé starší, staré panyně, at. dále, aby vyběhly ze své staré bídou, a docílily nějakého krajcara na svou obživu, a obžahu.

Tyto lepší povítky u nás na Spálovské nastaly po r. 1885, když přišly do cinnosti Telšíkové závody v Jakubčovicích.

Před okvětěním Telšíkových závodů odjízděli množ lidé ze Spálovské před životní bídou do Ameriky. No jenom k chudobnější lidé, ale i sedláci.

U třemerice bylo tehdy výdělku dost. Naši lidé byli většinou pracovníci.

U třemerice si pamatují množství našich lidí v krátké době kteří měli slušné jméno.

U nás, všebe v českých obcích, žadních podnikatelů nebylo. Když se chcel někdo uchytit, musel jít do někam do podniku německých.

Víme, že naši mnozí muži, ženáči, osijedli na zimu na lehkou práci do měst a provozů. Byli rádi, když tam byli do práce přijati. Jezdili do Pražského Předměstí, do Vídně, do Drážďan, a jinde.

Hermani byli našimi chlebaři.

Tadyž Emil Telčník dal lidem z okolí, ve svých závodech práci, vystěhovávání lidí ze Špálovského vrcholu. V této době byla pro některé mužské práce v pravděpodobných lesích, namísto řepálovského, sesterského, a polštářského na Liptánskou. Nejmísernejší platil za práci dělníkům v lese nad městem Špálové, rybíři z Bavorova.

Chudoba lidí v zimě pracovali do pravděpodobných lesů většinou proto, aby si mohli na jaře v lesu zlepšit. Výdelek v lese, nostalil kolikrát na španvu, a na obuvi, a občáku, a se pálky práci v lese rozhrhalo. Cesta do lesa, a z lesa po hotarech, byla kdy někdy ještě na výš.

Těkolic mládež školy vyučitá nebyla u Těšíka
za práci nějak chvalilebně honorovaná, pracovala
tam raději než u sedláků.

Pracovala jenom ve dne své hodiny, a pak měla
pokoj.

U sedláků pracovali čeledinové od noci
do noci. I v neděli, a ve svátky, měli čeledinové
na starosti pokladu dobytka. Dělník ze závodu
měl v neděli, a ve svátek, svatý pokoj.

Bos se tykalo práce v lesích Odarských, kdy konali
větrnou můžku z Hellinova, jiné od nepaměti.

Teprv v sedle si dobiejeno pán velkostatku,
u kterého pracovala chudoba za pokalyšek,
a některý sedlák, který nebyl zakizem četnou
rodinou, a mohl něco chlebovin odprodati.
Chleboviny byly vracené, a drahé.

Kdo měl četnou rodinu, nic nemohl odprodati,
a vysedával zbytečně v hospodě, s takovým
sedlákem bude řešata, a nepomohlo se ani
na veřejnosti chváliti, že každou neděli do kostela
na kázání, a na misi sv. chodí.

Právě v tomto období od grušovní ROBOTY, t. j. od r. 1848.
do r. 1905., když se chtěli svou metropolitní starost
zastatostí, udrželi na svých GUNTECH, byli nuceni
uzamknout své svatyně od svých guntek odprodati.

Tak nemilá věc, dospěl u nás na Spálovsku tak
daleko, že neexistal skoro ani jeden grunt cely.

Zde vidíme, co přinesla sedlácká
svoboda po zrušení roboty.

Dokud byla roboty, až první díly kocíl nati
hlavou sedláků svou knítkou, dokud byly všechny
grunty s pozemky celé, jak v Luboměři, tak i
ve Spálově, kromě fajktoví, které rozparcelovala
již dřívé pranská vichnost.

Při rozjímaní této celé věci
řekne některý sedlák totto: Při odprodávání
pozemků od selských gruntí, si nakoupila
chudoba pozemků, a měla svij chleba.

Chudoba si nakoupila pozemků
(kdy měl zač koupiti) aby mohla chovati své
kravíky. Tím se nestaly chudobné rodiny
robštkaříny. Takový drobný zemědilec, mohl
~~zaměstnati~~, hledáti ještě půrydilek, budi řemeslem,
nebo prací nádejnou. Jeden výhoda měl,
že mohl být ušit do vedení, a nemusel odvádět
drováku do světa. Tím naruklo na Spálovsku mnoho
robštkařích kravíkářů, které jmenovali sedláci,
žabáři.

Mnohým sedláčkům, obzvláště luboměřským
dávaly podnět k úspalce, ve Špálové t.
hostosty, vedle kostelní cesty, vedle sebe
nedálecko stojící, č. 62, 61, 121, 64.,
vedle kterých musele
luboměřští sedláci z kostela projili.

V době zimní, když vysli z kostela mamrálí,
v hospodařích se ohřívali, a mudrovali.

Odevzdávali všechno do vele Boží, s výmluvou,
my sami nic nenačítáme!!!

Nad tím celým dáním, sedlci si neotřesou
na faře p. farář, neboť bylo slycháno,
že ve Špálové ještě jíž stará fara, a ještě
jedna z těch nejlepších.

Byla ale doba, že v římsko-katolických žárnamech
čteme poznámku, že ve Špálové je fara, jedna
z těch nejhorších.

Zbytek ženské písničky z oné lumpácké
dobы: Užala jsem si chlapa, rád hořalku pije.
Když se napije, rád mne pobije.

Jakubčovice

V roce 1906. když jsem chodil do Jakubčovic do Teltschikové fabriky, v některém oddělení se stalo se jíz elektříkou, kterou se ve fabrice samé vyráběla. Zároveň bylo několik elektrických žárovek při silnici u fabriky.

Hlavní károle stála u gruntu, na zahradě sedláka Rěhoře, za Odrou. Sedlák Rěhoř měl na své zahradě i puničku na ovoc. Vozili tam ovoc k u sýseni až z Pchřovic, čili z Vel. Hermánek.

Na návsi před fojtovou budovou stála dřevěná zvonice, sindelem obitá, a na ní jeden zvonek s příjemným hlasem. K u zvonění ráno, v poledne a večer, byla uvedena osoba.

Za Odrou, naproti Jakubčovicím se zvedá dolní lesnatý hřeben, do něhož se vřírají kamennolomy. Celý ten lesnatý hřeben má lidový název, dýrných. Tento název se udržuje u dělníků v kamennolomech když praví, že pracují v kamennolomu nad dýrnými.

Slово dýrných, odvozeno asi od slova cizího.

Hajný Kirschman mi vyprávěl, že mezi Witenberkem, a Jakubčovicemi na Hynychu od strany Witenberku, našly ženské někdy kopané jámy k uzáření stromků, díky s pozlácenou rehojetí.

Za Witenberkem se zvedá nápadný lesnatý kopec, na němž byly sestlit hradby Raubritr.

Podalnoho rytířského loupice, bylo asi dřevěné, posuvadží tam není po zdejší památky.

Pestli tam bylo nějaké zdivo, tak bylo ke staré dvorce, a usedlosti ve Witenberku, rozebráno, a odvezeno.

Naprosto Jakubčovicům na straně Hynychu viděl jsem v r. 1906, jámy, na způsob zavalených sklepů.

Bodenstadt, Podstát.

Im 14ten Jahrhundert erfuhr dieser Ort, damals schon
nur mit Mauern umgebene Stadt, mit seinem
größeren Gebiet immer als das ungemeinste, im
Jahr von Kunstadt. Bočko von Kunstadt,
genannt von Podiebrad, verpflichtet im J. 1377
seiner Universität am Sternberg 750 Mark
Morgengabe auf die von seinem Vater gewaltsam
bona Podstatis, munitionem
civitatem: cum Murata dicta
Podstát;

im J. 1408. verkünftet dem Bischof Bočko
v. Kunstadt; castum ist oppidum Podstata,
mit Hof und im Vorfron: Předhradie, Bankov
Božkov, Litugal, Herámanitz, Ligartiz, Milovice,
Lindava, Lubomice, Spalov, Kizlarov, Konárovice,
im Podestatianus, im Thos von Presinowitz,
der Bodenstädter Gebiet begriff alle Damal nicht
nur das jetzt unbefestigte vorläufige
Gut Spalau, sondern auch noch einige kleine
ringgesiegte Dörfer.

Necírem
od luboměřské
hranice počinaje.

jména hráti, na Spálovsku.

Olšníková

Ovčí

Polemíšková

Pakvize

Hrbata

"Ježlova"

Učíšníková

Klopoř

Častochová

Keslegáben

Velká Kamenná, Malá Kamenná. — Školí dílek.

Rolová, deputátová hajného.

Obřízkhová

Podlečená

Hemberg

Škála P. Karie

Študinky

Kotly

Urskej

Sředská skála

Bruhlé

Vlkovo

Hlanclova skála

Hrb.

Lhotka

Uchem u ročí:

Vesník
 Juráčova dolina
 Polomnísko
 Pálená húra
 Učišník
 Častochov
 Kuc
 Dulek Kunčev
 Harraní potok
 Peterkvele

Pchrova skala
 Židové kúka
 Kamenné
 Kožel
 Hojáčova bida
 Kérkov
 Královec
 Tifajda

Píhon
 Mlynica
 Skála - Peklo
 Rovenská cesta
 Hradiste

Pojica
 Skočovce
 Skrásky

Jerkiv most
 Ořichovka
 Polický
 Koskiv kuc, Inčášiu dolieček

Hirsipung

Poštát.

Im j. 1408. verkauft Boček von Keenstadt
die ganze Gruppeft! Namenslich im Markt-
funkem Poštát mit Petronel, das sogenannte
Hradisstie mit Jof, Předhradý, Bankov.....;
et dale, jinéna obej.

Für jüngsten Wenzl Poštatsky v. Presinowitz
obravšen von j. Láska Libec im j. 1546. Daffn
Unterlil von der BURG Bodenstadt, Namek um
Hřešihlav pannet der obere Mühl, dem J. J. Kovářov,
Leptain, Lindava, und Marchnov pannet Petron.
mittelt Kaufs um jif, und pr. v. 1547. Vladota
Poštatsky v. Presinowitz den Unterlil des Láska
Albrecht von der BURG Bodenstadt, dem Namek,
Jof im Hřešihlav, dem J. J. Špalov, Libomicez,
Kylíov, dem Čeněk Helwinov, dem Čeněk Burg
Zyghart mit dem gleichnamigen Čeněk J. und
Morbiny.

Nevysvetlená historie, týkajícíce
se Polštáku, a Puchartku.

1377. Boerzo de ~~polstak~~ lvnstat dicas
de Podybrad Elzce uxori sue omnia
bona polstakensia munitionem civitatem
cum murata dicta Polstat cum villis
adiacentibus

Tvrz (munitionem), město (civitatem)
operněnú zvané Polšták (murata dicta Polstat)

II. názor: Boerzo de Cunstat dicas de Podybrad
Elzce uxori sue omnia bona
polstakensia munitionem civitatem
cum murata dicta Polstat cum villis
adiacentibus....

Z toho 2 pojmy, tvrz (munitionem) s hrázeným
městem (civitatem cum murata) řečeným Polšták.

(: Tedy tvrz (hrad) s hrázeným městem.:)

Lubomér

od roku 1914.

Válka světová vypukla v červenci 1914.

První útok císařské armády byl u Bělehradu na Srbsko.

Starosta obce František Lír č. 15. ve věku 42 let vyhlásil ustně na obci mobilizaci záložníků.

Ohlášovací signál dával svou hubhou Es, stolář Kateřina Mazlo č. 82.

Kastál v obci měl lidem záložní reich, klení svat nepřetržitě, až do ukončení války.

Mnozí záložníci se s rodinami šerce loučili, a po odchodu z domova, se již vícekrát nevrátili. Na nádražích, na vagonech, byla hůdou mapou různá hesla, která povzbuzovala vojáky k bojovnosti, zevcisáře, a za vlast.

Lid byl nejprve bulikován, že z důvodu moderních
zbraní, nebude válka dlouho trvat, nejdřív 3. měsíce.

Cím dál se válka prodlužovala,
kím smutněji všude bylo.

Kastaly odvody, bez konce až do omrzání.

Nastaly dodávky obilí, dobytka, kovů, zvonů,
svícnů, pistole z varhan, a různých předmětů.

Kastaly válečné půjčky. Bylo jich 7, a při té osmé
to zdaleklo.

Mužů byli přebrakováni do 52 let.

Chlapci brani na vojnu od 18. let.

Znovu do války brali i vyhojené ležce raněné.

U kostela bylo modlení za císaře pána, za vojáky.
Mše svaté byly slouženy za brzké vítězné skončení
války, za stříšky nevrací vojáku domu, a t. dál.

Všechno to vyznělo na prázdninu.

Na jaře v roce 1915. bylo císaři panu ve Vídni teplo.
Rusové došli ožku Krakovu, a dál Karpat.
U Srbskou dostali Rakousíci prasku. Itálie
vyprověděla Rakouskou válku. Bylo to smutné.

V roce 1916. zemřel nás starý císař František
Josef I. Byl ovdovělý. Dožil se 86 let. Císařoval
od r. 1848.

Za něho žili lidé postaru, a v klidu. Lidé žili
více v chudobě, ale byli veselí, a sprokojení.
Na jiném, nikdo lidem nesáhal, například
menos peněz. Mužíkanti měli uprostřed svobody.
Císař pan si jich nevšimal. Když hrál uměl, hrál
jak chtěl, a kde chtěl.

Léto nabyl občan pilný, vojín zbraní rozstával.

Čáře nechtěl, Rumunsko nám
vyprovědělo v r. 1916 válku. Bylo ale bůry na kolena
prázdno.

Ruská armáda byla odražena na zad.

Srbská armáda byla i s králem Petrem ze Srbska
vyhnaná, a uchytily se na italském ostrově Korfu.

Ve Francii to šlo ale velmi
ztráta.

V roce 1916 byly na ruské frontě velké boje.
Mnoho našich vojáků přišlo tam do zajetí.
Ze zajatců se započaly zahádati legie.

V roce 1917 bylo u nás katastrofální sucha.
Nepříšlo od jara až do podzimu. Hospodáři
byli neucení polovinou obytnka odprodali.
Celé léto byl obytek hřmen sečkou.

V Rusku vypukla strasná revoluce, která
okráskala celým Re却kem.
Hned vojáci se mstili na vládních
osobách, a na kapitalistech.
Konec konciů doplnila na to i celá církev
rodu, a její půbzenstvo.
Vraždilo se všude bestiálně.

Slovo kam měla i česká legie, utvořena ze zajatců.
Z důvodu, že čeští legionáři se zúčastnili v r. 1917
u Žborova boje, proti rakouské armádě, bylo pohli-
ženo na český národ ve vnitrozemí šikmo.

Po svržení cara Mikuláše II. s družinou,
měl hlavní slovo v Rusku zavolat Kerenskij.
Po něm Lenin, a Stalin.

České legie se houla i ve Francii, av Itálii, naopak
Tomáše Masaryka, Ed. Beneše, av hradce Štefánika.

Po císaři Františku Josefu I. vyal do řekou
válčně opatře mladý císař Karel. Na italské
frontě utkypel hroznou porážku na řece Piave, av pak
nebylo divu, že si velmi často upil, když viděl,
že celá stára, z různých národů slepence říše,
začíná se mu nezadržitelně před jeho zraky
rozprádávat.

Vojáci necháeli již bojovati, a při
transportech na frontu, ulikali vojáci z vlaků.
Proto bylo nařízeno, posílat vojsko na frontu
v uzamčených vagonech.

Dne 28. října 1918. Ustaven Česko-slovenský stát.
Český Národní výbor převzal od místodržitele své
oficiálně vládu se všemi úřady, a statními
zřízeními.

Dne 7. listopadu Česko-slovenský stát prohlášen
republikou s Masarykem v čele.

Dne 14. listopadu 1918. Národní shromáždění
v Praze vyhlásilo československou republiku.
Presidentem zvolen Károly, ministerským předsedou
dr. Kramář.
Zákonem bylo v československé republice odstraněno
šlechtačka, rady, a tituly.

Dne 20. prosince 1918. president vstoupil o 12 h. 51 m.
na před československé republiky. Jest to nás
první president, Tomáš Károly.
V Praze byl jeho vstup ohlášen
28. výstřely z děl na Špilberku, a zvoněním.

Uzavření, říjen 1918. započali se výšší důstojníci na frontách bratří. Brali roha zavícas, domu.

Za němu započali utíkat z fronty vojaci. Každý se hledal dostati živý domov. Losik se již procházel, že lesi mají uznání republiku, ale nebylo to ještě na běžném jisté.

Lidé v obci, mnoho z tomu nevěděli, a když o tom něco věděl, bál se o tom veřejně mluvit. Okresní hejtmanství v Hranicích, nedalo o této novotě obcím nic věděti. Každý byl zvědav, co bude dál. Vojáci, kteří přicházeli z války domov, jestli to byli vojáci frontovi, nebo zajatci, kdy byli rádi že ještě po válce, že se dostali z pekla domov, a hleděli zároveň něco ke srovnání. O republiku neměl nikdo zájem.

Není Němci vyhlásili svůj Sudetenland, do kterého zakreslili i naše Spálovsko. Na mírové konferenci nebylo jím to ale uznáno.

Zvoli jiní starosty obcí: Spálovce, Lebořice, Líndavy, na schize do Šubneka. Do Spálovce četníkem Polákovem, a Harbichovem, posílali i žold. Nevedělo se skutečně, jak se to všechno ustálí, a upozornit.

Ø

První písemnou zprávou poslalo dne 29. X. 1918.
občin, Hospodářské družstvo z Hranic
aby přebytečné zásoby obilí, a bramborů, byly odesíány
válečnemu obilnímu ústavu, aby se zabránilo
hladou mezi lidem.

Též bylo oznámeno, že všecky vývozy do Vídni ještě od
víceříška zakázán.

Uprílože bylo zasláno pro volání Československého
ministra zahraničí Ed. Beneše, s poznámkou:

Rádce k výhlášení!

Uhláška!

Bratři!

V důstojném klidu očekávajte příchod příštích udalostí! A objeťte ho svou silou, aby v nezávislý stav, vesel nás lidé nepodložení lidov, a nezdestituován hladem.

Kluky se a pochroujte se proti novým.

Dnes není dobr vlasteneckých frází, míváme dobr vlasteneckých činů. Běda tím, kteří by ještě kdy chtěli lichváři, kteří by prokovenecim svým prodevali draho prokovenec, řeč, obuv, a jiné potřebnosti. Ty bude soudit přísně nejen průtoma-
nost, ale i budoucnost. Když bratři svému nepomáhá v těchto těžkých chvílech, ten není čechoslovákem, ale přítelem našich nepáatel!

Toho budeťte pamětliví!

Vězte, že co činíte nyní, a tom mluvili budou
ještě věky.

Muj prázdnat všem, a opětovná prosba:

Kluky se, a pochroujte novým!

Edward Beneš
Československý ministr zahraničí

V Luboměři představenstvo obce nic neuvedlo, ani nic neprovozíkalo.

Ve Spálově napsal řídící školy, Jan Karsálek na vyhlášku toto:

Vyhláška!

Dnem 28. října t. v. vyhlášen byl
československý stát.

Představenstvo obce ráda o zachování klidu a pořádku.

Ve Spálově se násli žájemci, kteří se postarali o to,
aby novozrozený československý stát byl ve Spálově
nejakým způsobem oslavěn.

Pracovali na tom, obvodní lékař Dr. Leopold Vojáček
a svobodní František Karsálek č. 10.

Umluvili se, se starostou obce Ignácem Ještěkem
na tom, že dne 3. listopadu 1918. večer, udělat
zádušní slavnostní pravidlo. Bude-li možno,
s hudbou.

Ke slavnostnímu přivodu dne 3. XI. 1918 ve

Spálově došlo. Hudobníkům nebylo doma ještě políčního počtu, proto nechal starosta J. Šustek dovésti hudobníky ještě z Jindřichova.

Přivod pomáhal též ředitel řídící školy karsálek. Do přivodu přišli i správci veteráni s velikým berouncem Ondřejem karsálkem.

Řídící školy je poslal domů, že tam nemají jít co dělati.

Nejvíce práce měl při přivodu František karsálek.
Naproti dal školákům, co mají zpívati, co jaké
hesla mají provokávali.

U hostince č. 121 se přivod rozstavil, karsálek
se postavil do koňského hemicího korytko,
a radostně vlastenecky, přitomněm dave lidé
řečnil.

Cětnici pozdáleku ~~jako~~ karsálkovi proslov ještě
sledovali.

Přivod byl i p. farář Otařich Kyselák.

Dosel ale jenom k faráři, s omluvením, že jest chorav.
Večer byl pěkný. Oslava se zahrála.

Franťašek Maršíálek rodak z obce Chaloupky č. 10. Spálov.

Klimenka Bráil č. 63. schůzka, ten řekl: K vili nahoru kohoutím klínem na kloboučkách maine nepřijde domů. Ty se hodí jakýkoli. Šustek, 121, donesl cervoiry papír, a klobouky všechny jakýkoli, co jistě v přivodu. "Klobouk (klobouk) nervy" klobouk je prosošen byl.

V Luboměři a na Heltínové se žádá
oslava nekonala.

Pan starosta obce celé té nové věci nedivěroval.

V obecní protokolní knize, v protokole
č. 2. ze schůze obecního představenstva ze dne
10. listopadu 1918, číslo :

Hovězířenému Národnímu
Československému výboru
provolána sláva.

Tomáš Klerka č. 22.

Biskup František č. 40.

Klerka Josef č. 91.

Edward Demel č. 44.

František Ler starosta č. 15.

Jan Smatelka č. 30.

Demel František č. 57.

Ler Karel č. 19.

Ned se oschriala obecním koncembrem sv. p. starosty
na grunte č. 15. v Luboměři.

Náš osvobození nemohli nás Němci pochlitit.

V Kovém Žicině, v Údrách, Vítkově, Budisově,
a ve Šternberku, nechťeli se poddati.

Kdy poslušnosti je domutila Národní ozbrojená
garda se svým sídlem v Suchotole.

Národní garda se skládala většinou z mladých
mužů ze Spálova a z Luboměře. Nej rům
vynikal Rudolf Brancík ze Spálova, rodák z č. 66,
který při dobývání Vítkova se osvědčil.

Dokud nepřišli domu legionáři z Francie, a
z Itálie, dokud se nechťeli nás Němci poddati.
Jakmile přišli legionáři, Němci stichli, poněvadž
legionáři si s nimi nehráli.

Z Ruska přišli legionáři naposled. Kapitalisti
měli strach, že svezou sebou bolševismus.

Jakmile přišli, ihned byli propu-
štěni domu, a vicekráte se jako bojová armada, neseli.

Něco o příchodce vojáku z války domov.

Kdo neměl majetek, jenom ty holé ruce, a před válkou pilnou prací, měl něco peněz na starý, naškrobo, ten po příchodce domov byl žebrák.

Opravice, které naškrobo měl, a ty přišel, a ty které měl ještě zůstaly, za ty mnoho nekoupil.

Se sotákem bylo tomu jinak. Když přišel domov měl co jísti. Na obytku mu cena rozměřovala. Když byl před válkou soták zadlužen, odprostějem jednoho kusu obytnka si ale by lehká zaplatil.

Chudák přišel a to co měl, a byl nucen znova pracovat, a znova škrabti, jestli nechťel na stará lata přijetí obci na oběť.

Tak tomu bylo u nás na Špálovsku, po ukončení první světové války.

1910

Před se vraceli vojáci z různých bojistů domu.
Vraceli se všichni na svou přest. V neprádce,
i s hladu.

Kdo nemarukoval na vojnu v určený čas, toho
marštivili čelnici.

Aby se dostali vojáci z bojistů domu, k tomu se ti
pohlavarové nestarali.

Hlučno, a veselé bývaly tančení zábavy. Neprvní
dobu nebylo alkoholu, jenom sláva byla pití.

Tancovalo se vždy až do rána.

Dokud lidé tancovali, kapitalisté v Praze, plélli
na telesní pracející lid, nové prostránky.

Kolkování byly papírové peníze
českoslovanskými kolky na tráde v Husicích.

Vyskytlo se mezi lidem, mnoho kolků falešných.

Tz. do přezdívku, vyučovala ve škole
učitelka Marie Růžárová, která ráda tancovala.

Obec sjednala nové varhany.

První pokuly po 20. Kč. museli zaplatit ti muži,
kteří neohlášili na obecním kanceláři svůj příchod
z vojny domu.

Dne 28 října 1919 byla ráno sloužena
mše sv. Václavovi.

Této mše sloužil spálovský p. kaplan Alois Hanzelka
rodák z Kojšovnice.

Pomní svatého Václava lidé ve velkém počtu ke
haricískému skladističku u rybníka.

Před haricíským skladističkem, byly sázeny
3 lípy: Karanikova, Štefaníkova, a Lípa svobody.

Sázel je František Lév, co starosta obce,

Tomáš Klášler č. 22.,

co Josef Onářej č. 10. co náčelník
haricíského sboru.

Proslav konal řídící školy Karel Lév, rodák ze
Stříteže.

Kdy zdejší hudebnici zahráli jsme „Kde domov můj“

Všechny stojící davu lidu, před haricíským
skladističkem, odjížděl v kočáru p. kap. Hanzelka
ke Spálovu. Kdyby se byl bývalý garnzavil,
a všechny přítomnosti oslavu poctil, ménim jato,
že by tím nezahřešil. Náš farář byl pro císaře pána.

Každý ho mohl při oslavách pozorovat.

Uvědomělý vlastenci ve Spálové

konali dne 5. července 1919. pálení hranice, ke
oslavě Mistra Jana Husa.

Tisklo bylo uvěřeno na domácím díle v zadkoch
sedláka Albina Líka Karšálka, na nejvyšším bodě
v lesíku.

Hranice ke zapálení byla přichystána, ale
navedení byly jisté zbraními osoby, aby pálení
hranice znemožnily.

Král (černík prof.) varoval od pálení hranice
že by se mohl chytit na roli gralý ječmen, a kdyby
to bylo na Petra Pavla, ale hach na Husa?

Před zapálením byl krátky slohac.
Černík Šafařík řekl: hasiči jsou o tom uvědoměni,
a kdyby se něco stalo, na to jsme zde. Zapálit!
Hranice byla zapálena, všechno se ozářilo, což
bylo viděti velmi daleko.

Učitel Josef Ševčík konal proslov.

Hlouček mužských se ženskými, zapívali
dohromadě: Tam na bichu rychly Rýna!

Počáti bylo k tomu vhodné.
Účastník byl i Dr. Leopold Vozický (obvod lekár.)
činná rodina Čmejrková a jiní. Tzv. nás bylo
prítomno několik osob z Lubomíře.

1920.

Náš nový republiku se začíná upovídati, a lidé začínají zapomínati na válečné kampoly.

Aby se dělnici nezapomnaly na kapitalistech, a válečných zbohatlích mstících, dám všechny, kdo si chtěl něco vydělati, dobré placené práce ve Vlkovicích, ale jen dodnes, dokud neměla policie nadělané na lid pendrucky.

Začínají se nám objevovat nové dříve neslychané daně. Dne 15. VIII. založena byla ve Špálově telocvična jednota Sokol. Tím nastal ve Špálově, důsledně pokrokotějně, a radostnější život.

Na Luboměřsku na panstvích „Hrádkach“ za Božímukou, řídil Emil Grimes ze Špálova (Kocanda) novou cihelnou. Vyráběl a vypaloval cihlu. Vaverkovi z Lejnicka konkurovat nemohl.

Dne 28. října 1920. sčl učitel Skopal se školáky ráno na misi sv. v Luboměři. Bylo již velmi chladno. V kostele čekali všichni $1\frac{1}{2}$ h. na kněze ze Špálova, a ten se z fary pěsky nednehl. Po misi sv. prosíchal všichni od zimy skřepši, do sálu hostince č. 22., kde konal přednášku učitel Skopal tak výjimečně, že mnozí lidé sladili.

Učitel Skopal byl na bytě ve sedmice u Kálii č. 41. V Luboměři byl jen krátkou dobu.

1921.

V měsíci lednu zemřela v naší obci výminkářka
na č. d. 89. vdova Kubicová. Narodena v r. 1830.

Pamatovala dobré sebkmové robote pánům ve Spálově
Výminkářka, že jakmile dosáhly rohou na šlapátko
klobouku, hned se musely učít piašti, aby do
stavení nějaký krejcar přesel.

Na č. 34. zemřela u své dcery Vincencie Germanové
prodatní babička Kariana Fádrová, která konala
svou službu v Luboměři přes 50 let.

Na hodinách započaly českmíky do 24. hodin.

Rok byl velmi suchý. Spálovští jedoucí pro vodu
do dolního konce Luboměře.

Nejvíce vydávala vody studna „Fojtová“ a „Verníková“.
Studna „Fojtová“ byla zvěšena, a při malém odběru
vod, voda počátkem.

V měsíci máji zemřel v Jakubcovicích starý mládenec
továrník Emil Teltský. Spálovu a Luboměř
sečelal Teltský velké ústroží, že dal lidu stálý
výsilek, a tím chudobě velmi pomohl.

Pohřben jest na hřbitově v Odřích. Co pominik si
poručil kámen, je světlo harmonikou.

Poválečná Amerika živilovala
sídlem, a masem. V obchodech bylo amerického sádla
vždy dostatek, a dosti dobré. Chudoba si mohla jít o mastili.

1922.

Dne 24. června bylo svěcení pomníku padlých ve válce.
Pomník byl postaven na nové u cesty po pravé
straně, naproti Šuskovému kříži, mezi č. d. 19. a 70.

Svěcení provedal p. farář Oldřich Kyselák
za přítomnosti p. kaplana Aloise Hamzely a mnoha
lidu i ze Špálova. U pomníku byly položeny v malé
rakvě některé věcičky pro padlých: dopisy, manžety,
řívance, a jiné.

Ky mužikanti jsme tam zahrali písni "Kde domov můj".

Proslavení konal proče p. kaplan Al. Hamzela. Když jiné řekl:
Smysli jsme si, že v nové republice budeme mít na rukou
vstřícnost, a zatím, sotva jsou ranní valčení zahojeni,
brousi se zbraně do války znova. Pravý mír, a pokoj,
nebyl uvolnán od Boha, myší jen od lidu, ať dál.

Na věži kostela cirkval po válce jen zvonek „Umíráček“.

Zvon Vávínec, a zvon sv. Kříže musely narukovati do války
a již se nově žily. Proto koupila obec zvon velký, nový,
za 10. 513 Kč. Zvon má nápis: Válka uzala 1916
lásky dala 1922.

Duchovní zvon posvětili, a haniči zvon na věž vytáhli.

Výtah zvonu řídil jádnečník Josef Kočtař č. 1.

Ve Špálově byl založen spolek komunistický.

Hlavní zakladatelé: Vincenc Kubica, hovář.

Alois Žimra, kříž.

Alois Švancer " "

" Bečánek dělník

Antonín Tombrož dělník.

V tomto roce zemřel hostinský Tomáš Klerla č. 22.
 U hrobu ho doprovázeli dva knězi p. far. Ol. Kyselák
 a p. kap. Al. Hanzelka.
 Pohřeb s hudebou, a haricí.

He starobarského, miliářského zvyku, byl narozenec
 do země zahraban, Tomáš Brož z č. 72. starší 70 r.
 Spáchal sebevraždu oběsením na c. 28.
 Stalo se tak za p. starosty obce Františka Lírav č. 15,
 a p. faráře O. Kyseláka.

Plstky hrob u zdi před vchodem do mánice.

Krvole bez rakve.

Hrobaři: V. Líra, Fr. Kočtař, Klement Líra

Fr. Vencel. (O d obce I. l. kříalky)

Na panském díle u silnice v kapličce Božímuče,
 rozbil karasík sošku P. Marie. Kaplan Hanzelka vzal
 sošku na faru, a v neděli ji ukazoval v kostele věřencům
 s karatelem, a hořkoval, že P. Marie nemá na tomto
 světě pokoj. (Robby slzely.) V neděli odpoledne se
 vybral ze Spálova velké procesí s hudebou, s knězem, a
 novou soškou P. Marie, ke Božímuče.

Tam bylo i modlení za pachatele.
 Domínka byla na pokrovového učitele ze Spálova (Siliána)
 který chodil do Luboměř k kamennim žádavám.
 Později se vylíbalo, že sošku poškodili kamennou kluci
 zbožných rodiců z Luboměře, při posení hrav u Božímuče.

1923.

Tzíž do tohoto roku měli vesničtí muzikanti úplnou svobodu. Hráli jak chtěli, a kde chtěli bez zdanění. Károlová větší vesnice, měla svou bandu muzikantů. Károlová banda se snažila, aby byla oblebená, a dle toho byla i vzdána, a požadována.

V tomto roce přišlo nařízení, že muzikanti musí být ve združení, a platit dian. To dřívější císařové po muzikantech neřadili. Kromě toho nastal autorský poplatek z not. Nohy byly drahé koupeny, a kdo přidával žábanu muzel z odhraných not, platil autorský poplatek.

V březnu byly ve Spálově středověké misie, na kterých měli slovo dva jezuiti.

Ve spálovském kostele bylo zrušeno prodejvání míst ve stolících, jak na kostele, tak i na pavláci. Tato křesťtace v Domě božím, byla zakončená od nepaměti. V Luboměři v kostele místka ve stolících prodejvána, nebyla.

V době sv. Misije, byly některé starší římanahysovány ženské tak prostě, že se nestydely nechat jmenovat mužské, kteří se vrátili z války, aby šli na sv. Misije, a ke sv. zprovočení. Některé používaly i rizné výhrady

1924.

Obec povolila Františkovi Šikovi z č. 92 postavit
na obecném pozemku nad Pastýřovou, nový
obytný domek, s příčelem pozemku 80 m. parc. č. 153.

V červnu, navštívil náš okresní město Hranice,
náš p. president Tomáš Masaryk.

Náš občem všechny dospělí státní
vložky. Táto je musí k tomu donutit.

Starosta Fr. Lenc z 15. povolil
občanům, shrom na obec. návsi, kterej někomu
hřešá, skaceti. Tím byla shromovádce Františka
Josefa I. (císaře) v obci shora zmíčeno. Tak padly
ljenory včele cesty podél zahrady č. d. 101, a jinde.

Tyto shromy byly sázeny slavnostně dňu 18. 9. 1898. na
50 leté vládání císaře p. Františka Josefa I. za
budištka obce, Tomáše Kleala, hradiskeho č. 22.

Ka propušt synu Tomáče Kubice z č. 3. založena
byla v obci dělnická sociálně demokratická shroma.

Hostinskému Karlu Ondřejovi č. 10. povolila obec
veřejně prodávat lichoviny. Dopravici byl prodaj
lichovin povolen na č. 10. jen v uvažovných láhvích.
To se fakt do založení hospody, z r. 1896.

1925.

Dne 15. I. v noci shořel na Spálovské, na Novákovi
větrní mlýn čili větrák, z neznámé příčiny.
Doměnka, že majitel Šedlák, si větrák zapálil
sám. Zdeňov chalupce klerik stojí u větráku,
kterým otcem Šedláka Karel Soviáček, bylém na č. 50.
ve Šednicce, v Luboměři.

Ve Spálové v kostele oznamil kněz na kazatelně,
že Adolf Ondřej č. 58, a jeho syn František Ondřej, a
třetí syn Karel (legionář ruský, č. 61., v Luboměři;
vystoupili z ř.k. církve.

Na popud duchovních, určil obecní výbor město
ke prohlížení jinovérce v Luboměři, a sice vedle zdi
mezi kostelem, a zahradou Václava Šimy č. 94.

Ognáč Kubica č. 3. odmítl poslati své děti do náboženského
Dne 23. VI. vydávala se má sestra Žofie, za Fr. Klešlu, č. 99.
Dne 22. VIII. byl jsem na kole u Rich. Šarišky v Koryčanech.

Umezeno bylo poslati české děti do školy německé.
Na podzim započalo autobusové spojení Polštář - Hranice
Z Polštáře do Hranic osoba 7 Kč.; z Hrovice do Hranic 3. Kč.

Ve Spálové si pojedl Dr. Vojáček
první Radio. Byla to velká novinka.

Z důvodu, že naši lidé znevěcovali prací
28. října, doslova nářízení, kdo bude na tento den pracovat
bude mestský pokutou.

1926.

Selka Žofie Biskupsova č. 40, koupila si pro
rohon k u městem stabilní benzínový motor.
Doposud mlátila žentourem. Tady to první motor v obci.

V máji byl v Jakubčovicích oslavován 50 leteho
hvězdného životu Emila Telšíka.
Zaváděno bylo staromí pojištění.

Dobrovolnou robotou zreklují věřící Společova proshan-
ství před rokem P. Marie u Skály.

Kruci kostelem, oč. 74. zaváděna
byla stará kalvář, hlinová hřbitovní z nebožtíků.
Kříž bylo prak určeno za cvičiště školních dětí.

V naší obci byl letos velký stavební
rech. Nové sedmiceký stavěli: Fr. Lör č. 15; Fr. Šádlo č. 103;
Fr. Jákel č. 33; Josef Kral č. 83. prochodu.

Nové stodoly stavěli: Fr. Šustek č. 2., Fr. Lör č. 28.

Richard Tomášek č. 48; Bedřich Lör č. 29; Klement Tomášek č. 89.

U Klokočova se slaví na památku díle
majomku, Česká Kolonie. Z naší obce se tam vydával
kotvář Fr. Leher, č. 49. Svůj byt v k. prodal farář Biskupovi č. 71.

Ve škole v Luboměři bylo nedozumění ohledně modlení
dětí, před vyučováním, a po vyučování. Pokroková učitelka
Janomíra Karlicková prohlásila, že to nemá nikde právo
že se musí ve škole s dětmi modlit. Hodlání odvrátila.

1927.

Na obecního hřebeného platí ročně každé d. č. 7.80 Kč.
Hudobníjší lidé pocházejí při tom na velkou
nespravedlnost. Hlavní zemský grunt, nebo malý
barák, to je velký rozdíl. Pedláci se dělají hluši.

Regreti měli letos báseňní zábavu
v pondělí Velikonocné, což vůbec slyšeli nebylo. Baby
malo velmi lákaly.

Občané Luboměře, a Hellinova, koupili 2. nové zvonky.
Slavnostní svěcení o nich zvonků bylo v kalé hodě.
Pomohla letech, ráčil p. farář opět jeho učebli
v Luboměři sv. pojehnání s monštrancí.

Primo nad hospodou u Šťáhy P. Karle
byl letos skácon les. Nad hospodou naděláno bylo
pičáček, aby něco nesjelo do hospody. Jeden kus
dřeva předce skloval dolů, a prorazil zdi do kuchyně.

Ve Spálové při ranní misi svaté
byla každou neděli 15-20 ženských se sv. přijímáním.

Z mužů jen jeden. Svoboďaný František Polášek.

První Radio v naší obci si pořídil
hostinský Josef Kral č. 22.

Latos ponejpsí nebyli luboměřští
hániči ve Spálové na Vzkříšení, a na oslavě Bož. Těla.
Některí členové háničí, pocházejí mimo, že háničský sbor
nebyl založen pro účely církevních slavností, nýbrž
na ochranu občanů proti pororce.

1928.

Užením v obecní skále je čino. 2. měsíč kamen
lámen, a 6. chudáků kamení klepou.

Učitel Zbožil učí mládež
zprávami. Žádá o ně, že ten řeš, u kterých
zábav muri v Luboměři přestati.

Spálov — Hranice, započalo
pravidelné autobusové denní spojení, které
provozuje Albert Šustek, Spálov.

Obec nechala opravit kostel
z venca. Schránku nad hraninou vchodem do
kostela, měli jíme slavnosti.

Dne 26. VIII. bylo pojednán ubytování československé vojska
v naší obci. Skončili v bývalé panské zdrove.

Spálov: Dne 2. IX. byl odhalení pomníku
padlých ve světové válce. Pán farář Ol. Kyselák
začal naše legionáře u pomníku tím že řekl:
Nás stát nevybojovali legionáři jak se o tom vykládá.
Nás stát založil již sv. Václav!

V Luboměři ještě postaveno nové
hasičské skladiste. Dřívější hasičská řopat, stála
vedle hráze u rybníků, od položení hasič sboru.

Lidovci mají rájem o postavení
kapleky v Luboměři. Pokrovové dceře mají rájem
o městanské školy.
V nědomělých obcích oslavovali letos 10. ti leteč
sváření čs. republiky. V Luboměři, a na Helhinově
nic.

1929.

Po Nov. roce nastala u nás lehká zima.
Dřina pojede jako včasy omrzlá. Někde i slopy
v jízbech jinovaté. Mraz 30°.

Dne 13. V. přijel do Spálova
světice biskup Šiml. Udělil i sv. báromování.

Z dívodružství velkých mazan v zimě,
mnoho ořechových slamek na jaře uschlo.

U Skály P. Karla, jest otevřena
nová restaurační budova, na místě hospody staré
malej, první vinem obrostlé. Majitelem jest pán Němc
Raša, který se tam přiznal. Ujal si Františka dcery Lauru.

Dne 29. VII. večer shledal na Nečíně dolní
pila, majitele Zaura. Nebyla již více postavena.

Dne 11. VIII. v Hoře, bylo v Luboměři otevřeno
nového haničského skladiste.

První shoj ke vybírání bramborů si koupil
letos Josef Kral č. 43; a fr. Kral č. 41.

Stoj na mlacení, celocistické, mají společně
d.c. fr. B. 40; fr. Kral 41; Jos. Kral 43;

Dřivo se odebíraly u nás svalby všechny
všetky. Tedy začínají mít des růzy v sobotě.

Dne 11. XII. večer o 7/8. h. přišla bouře s velkým
větrhem.

Quint č. Q. byl toto roce dělen na 2. polovici.
Strana hrubovou obarzel Fr. Valentka, a strana sedmickovou
jeho sestra Žofie Valentková, pod č. d. 111.

1930.

74.

Dne 12. ledna, na schůzi občanů v hostinci č. 10. zrušil starosta obce Josef Kral č. 83. nespravedlivou obecní robota, kterou se báhla v naší obci od nejvýše, jako: práce při kostele, při škole, a správky cest.

Dne 7. III. oslavila 80 letých narozenin prezidentka Tomáše Karájka, vrále č. 22, dětským divadlem.

Dne 16. III. bylo v Polštáři první české divadlo.

16. III. Bylo v kostele ohlášeno, že mr. otec jádou včici, aby po otcovi mr. Josefa se modlili, za zlepšení průmyslu v Rusku oněmě nabízeností.

Dne 4. V. založena byla v Luboměři skupina republikánská. Mám robcu 3 pal. shrom. Dom. lid. a rep.

Parkovi vybírací v Pejchlově a borovině káru poplatek: obec na den 3 Kč; na týden 10 Kč.

Dne 27. července představil ministr žemalženy hanácký sbor v Lindavě rylec. Ilčárnili se ho i hasiči ze Špálovce, a z Luboměře. Náčelník sboru v Lindavě, fr. Rosenthal č. 1.

Sv. Vavřince ještě pravě v hoře v neděli.

Kurík byla hlučná. O 1/2 hodiny později ženské uličky domu. Bylo promizice.

První bleskrody si pojedl ve Špálově pekař fr. Lazar. Zbožně ženské prohlásily, že bleskrody si pojízdují kakouž lidé, kteří se nechtějí modlit.

Ovčáckých prázdnin chodí z naší obce 7 žáků do měšťanky ve Vlkově. Zdejmánek jedou do Vlkova vlakem. Někdy namísto školy, se vydají na Švédské skály.

Císařské hody. Verská muzika v Luboměře po 2. dny.

Dne 3. XII. v noci, vyhořela z neznámé příčiny mohutná pěnová, dřive panová stodola, majitel, Andreje, č. 105, až lechny č. 1.

1931.

Kačice, v lese při Ruskupově č. 40. započali 2. února, německé národnosti obývati břidlici.

Dne 4. ledna byl hasičský ples. Mnoho ženských paštekovalo, že ples na jméno Ježíše nemá obdivovat.

Dne 8. II. zemřel ve Spálově obvodní lékař Dr. Leopold Vojický. Byl bez významu. Pohřeb jeho v Oslavě. Velký průvod lidu, cíoprovázel raky, až do dolního konce Spálova. Vojický podporoval národnostní snahy ve Spálově, a byl dobrým vlastencem.

Dne 10. V. polekal motocyklista Kubica ze Spálova, Emile Hromýček č. 52 z Leboře, u Čárdy, obě nohy.

Dne 18. června v noci, vhořela na Dvoře stará Lhotka. Byl to starý mlýn, a pila, s vodním pohonem. Poslední majitel Loserth.

První žatec, kdo si pořídil v naší obci Josef Kral č. 43.

Ve Spálově započali se stavbu Sokolovny. Stavbu prováděl stavitel Kopecký z Hranic.

Dne 20. srpna byl jsem u historické mohyl v Tělově bráně, mezi Emauzem, a Belotínem.

Z dlužecu měství, prodal Ruct. Klerka svou usedlost v Nov. Dvoře č. 76., a odsíchoval se do Jindřichova. Karel Lech č. 38. koupil si motocykl. Jde to první v naší obci.

Dne 4. X. nechal star. obec J. Kral č. 83. lidovců, veřejnou schizu social. dem. v hospodě č. 10. Pejši čl. se rozhodl. Dr. Spálová působila nová obvodní lékařka Dr. Kachová. Císařské hody, slavíme 2. viny. O slámu je bida. Do naší obce se přistěhoval Slovák, Kartinisko Jan. č. 112.

1932.

Dne 18. února vyhořela ve Spálově na Kocandě velká stolářská dílna, z neznámé příčiny. Nejde-li kamenec s kameneškem.

Inho zemědělců v naší obci dluze, dane. Exekutor jest často v dědině, a zabavuje dlužníkům různé věci v domě.

Dne 4. IV. ve Spálově v kostele jest sbírka na sv. Otce v Růmě, takzvaný Peterský křejcar.

Včernu slavěl jsem u mého otce na d. 98. poslední.

Včernu byla rozbourána u silnice domovka Boží muka.

21. června o 1/2 6 h. odpoledne, přihrádka se už Lindavy většinou směřovala nad hospodou u sedláka Tajhra vyvrátila kufry stolu. Do Luboměře se přihrádka měří c. d. 20–23. poskodila mnoho střech a hrázdí se ke „Královci“ do Spálova, kde kázal, na c. 99.

Dne 28. VIII. jsem si prohlížel flanci větrníků mlýn, stojící západně u c. d. 97. Na vrcholu černý letopočet 1857. ani nápis žádný. Kastala zjistila nezměstnanost. Náši dělnici, nemají ani té díly v kamennolomech.

Dne 6. XI. v Luboměři Císařské hradby, 2. etapu se kameň.

Dne 22. XI. byl jsem sepsován na Haltinově staré pověsti. 23. XI. byl jsem ohlašené historie v Barnově na faře. Dle farářské zápisnice čaroděj Kais v Barnově žil a zemřel, v první polovici 19. století. Kají zvon, ze 16. století.

Dne 29. VIII. byl jsem na holi v Olomouci.

Dne 11. V. byl u mne p. hrabě Defur Walderode z Polštáku.

Muj otec mu prodal herbar (německy) z roku 1566, za 50 Kč. Jí jsem mu prodal starou orlickou bicešku, a hliněný kostiol.

1933.

Josef Rycek ze Spálova koupil pod Lindavou od p. vichovnosti
vyučený francouzský rybník. Hrize která tam ještě byla,
bylo rozkopáno.

Některí sedlaci na Spálovské propořešťi své čeledimy
na zimní dojmy. Nechájí z nich platit starobní pojistění.
Sedlaci v dědincích německých tak sprostí nejsou.

V naší obci máme 28 osob, bez zaměstnání.

Dne 2. máje postaven byl u silnice na Šustkové štětec
kamenní kříž těm chudákům, kteří z provinosti za nájem
z pozemků, močili se s kosami od 3 ráno do 11. h. na této štěce.

Dne 11. VI. bylo svěcení pomníku padlým
na Heltinově. Slovo měl p. farář O. Kyselák. Radním jest
hostinský František Rálich, c. 3.

Z důvodu neraměstnanosti, chodí lidé na
borovky, a na houbu. Nosí to naprostý do Vídeň a Vítkova.
Knoži lidé jsou opavou nemocni. Do nemocnice
nejdou, bojíce se peněžitých výloh, které nemocnice požadují.

Dne 13. srpna posílal p. farář v kostele chudáků
tím, když kázal, že boháci mají klíče světa, chudáci klíče nebe.

Představenstvo obce se o neraměstnané
vibec nestará, včkoliv jest práce v obci důstř. Lestky všude spadnou.
Nestarájí se neraměstnaným ani o poškrabivové lístky.
Starostou obce jest Josef Kříček č. 83, předseda soci. komise far. Horák

Leto nejsou naši lidé na živé do Rakous
propouštěni, včkoliv nutně peníze potřebují.

Emil Grimes ze Spálova grusil na francouzských
štětcích v grobu cihel. Několik dělníků zbratilo práci.

Některí zemědělci poprodali ženoutury,
a starého železa, a koupili si benzínovky. Točí ale benzín
podražil. Proto mláti množí opět cepy.

10.34.

76.

Kámen v obci mnoho chudobných lidov, kteří mají jednu
nebo 2 krámy. Prostě bez vlastních pozemků. Pachtují pole
i na hradčanském. Od kostela až po Pičnicí, leží tam obecního
pozemku, jest to na rovině a blízko obce. Obec nevěnuje
na tyto obecní pozemky ani úpravy ani halič, a bude z toho od
chudoby velký nájem. Sedláči pozemky mají, a o druhé se nevídají.

Zemědělci nájíkají, že daně jsou velké
a že obilí ještě cenu nízkou. (Chleba nominálně bylo dražší proto,
že dělníků ještě bez zaměstnání. Kdo pracuje má, jest u pana
poslušným ohokem.) Učedníci si vymohli křížáký měsíc.

V květnu v neděli přišli žádavci lidovci.
Kapráni měli v sále „Zelený Bubl“. Návštěva velká, z veselatancí.

Denně prochází 5-6. dělníků nezaměst=
naných pro obci žebrotou, až z hrabinky z kamennolomu.

Dne 26. III. zahájování byly od chalupníků,
ceramiků, rovary přes cestu v polici, při Hamlovém pratičku.

Dne 11. VI. odjeli 4. členi obecního výboru do
Olomouce na konzistorii, ohledně zřízení kapleky v Luboměři.
Kdy sebou i napřanou žadost řeč. Vend. Kočárem v Přerově, a nic nevyřídili.

Kapleku chlíví: řeč. Hrušák 47, řeč. Hrušák 104, Alfr. Kočář, 96, Fr. Herich
Na opravu hřbitovní zdi darovala Marie Kálová č. 22. 5000 Kč. Heltinov.

Dne 24. VII. byla schůze občanů v sále č. 22. ohledně
stavby kapleky v Luboměři. Schůze byla rušná. Dohoda jako u
věce babylonské. Některí se z toho všechno těm chlívům jenom smáli.

Dne 19. VIII. v neděli dopoledne, vyhořel
na Kecíně z neznámé příčiny dům mlýn, majitele Zaura.

Dne 4. X. byl jsem na holi v Olomouci.

Koupil jsem tam popis Moravy z r. 1794 od Svoje, u Přamberger.

Dolovárny v Jakubčovicích chodí z Luboměře
4. osoby: z č. d. 61, 60, 73, 79. — Utměšťánky ve Vilkově dojíždí
4. chlapci: z č. d. 41, 23, 97, 37.

10.36.

Znáčekmíkem hasičského sboru byl zvolen sedlák Fr. Jakub č. 33.

Kniže vozu ze Spálova do Lubomíře Emil Peškinj, autem.

Konciny: Muzika v neděli, v úterý. Kavárna velká.

V běžném se letos na poli již pracuje.

Po 12 letech obnovily naše děti opět vynášení smrků na neděli Smutnou, z dědiny ven. Pekná prohlídka.

Několik žámedelci ošov vede cest mezi lesy,
že nelze vdale voz ujeti.

Dne 28.-29. VII. vnoči protilehadelové cvičení.

Dne 16. VIII. v Malých horách Orelský výlet na zahrádku Horáka 104.

Ve Spálově jsou na čeb. stanici 3. čelnici:

Fr. Harbich; Novotný; Pokorný.

Latos principii, většina občanů den 28. říjen
ponejprve světu. Hitler začíná naší republiku postem hrozit.

Císařské hory, muzika břízkou 2. čdmu zvesela.
Česká škola v Lindavě je při živote. Němu mají na ní zájem.

Dne 5. XII. předala Německé jednota
Lekulášský večírek s nádělkou.

Dne 9. XII. započal ve Spálově ordinace Dr. Erich Klicka.

Sudisti Němců, neodklají dobratu. Vladař
má sněm křížkovou práci. Chlebík učící dr. Německou, je prav=
dovec.

V tomto roce se v Lubomíři, 7. děku narodilo, a 10.
osob zemědělce.

Ve Spálově se narodilo 12. dětí,
a 21. osob zemědělce.

1937.

Denkovský lid se zlobí nahoře, že máme nadpročes i ředníků.

Pán farář ve Spálově vysvobojuje duše z pekla. Když 2. mísice zaplateno již dřívějším na mísce svaté.

Daně ze zabijáček využívají pro domácnost, jest zkušená. Připichli to k učení pravdělné.

Kominik chodí k nám z Polštáru. Ročně se mu platí číslo 10 Kč.

Dne 7. března oslavu narodenin prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka konala se ve škole, za velké účasti občanstva.

Dne 8. dubna schválilo obecní zastupitelstvo elektrické zavedení v obci. Okolo občanska bylo proti elektrice.

Dne 30. dubna, započal ředitel školy Voj. Grén na schůzi výročí: Upravení místa u pomníku padlých; s pamětní deskou památnému legionáři z naší obce; a s gráciemi koopaliste pod střechou.

Prosební procesí okolo hřeben s obecní radou vorníkem, s kroubami, a s knězem krácelo, dne 5. 7.

Dne 1. června započalo se se stavbou silnice na Suché. Pracovalo zde i mnoho církevních cizích.

Dne 14. srpna viklo se první jaro v naší obci elektřinou, ale jen v hospodě u Krále č. 22.

Dne 14. září zemřel p. prezident Tom. Garrigue.

Dožil se 87 let. Narozen v něho želel.

28. říjen. Velmi krásný lepší den. U pomníku padlých měl proslov ředitel školy Grén.

2. 11. naše Církevské hody. Dvacetiny muzika. Předal hosp. Král 22.

Dne 31. prosince, byl jsem pěšky v Hranicích se sáňkami pro selata. Koupil jsem 3. selata, a slavní jsem dojel domů.

1938.

Tento rok byl vornu rusin.

Adolf Hitler slíbil nášim Němcům, že je z českého poddanství vyrobodí. Kortál v republice neklid.

Uhoričiny banceři žádají po 2. dny.

Dne 13. března došla zpráva, že německá armada obrátila celé Rakousko. Hitler přijel se slávou do Vídně.

Nahromadili Němci, naštavený, jsou na horech běhové pernusky. Pořád až do ohrožení se žiadají od lidu příspěvky na obranu státu.

Dne 3. dubna vyuřítil za kostelem Josefa tříbož svého většíka, s hrozným praskotem, který tam stál od r. 1857.

V obci řadí dobytí nemoc, slintarka, skuhrankov. Proto jsem byl nejen pozmílal poče pěšky. Dne 10. října začalo.

Peška Alena Kralová č. 43. nechala do hrobu rodiny Kralové postaviti ohromný kamenný kříž.

Noviny houpují lid, že se nemusíme mítěho báti. Kdyby nás Němci zaútočili, dohoda nám pomůže. Generál Syrový vysílal: Odtížíte nás nechceme, a my si ucházíme. A my přiřízení mohoume. Nebrat se pořebe, i životy jen vlast, na ostatní vlasti položíme.

Dne 21. října byla česká mobilizace ke střílení hranic proti Němcům, Itálii a Polsku.

Noviny pořád všechno klumí, ale lid počuje novin. Opravovalo se obecni návsi, meni rybníkem, a fojtovou studnu. Dne 12. června, se pronajala na Drahách kalužová plocha na 30 let. Jednou měsíci za cenu 1/2 metráku osád, s podmínkou, že každý musí svůj díl rádič urovnati.

Z dívocí slintawky, se prosbné procesí okolo hřmen, zev hojnou i rodu, nekonalo.

Nějdenom Němcem, ale i Slováci na lečky běblosají. Sudetáci se svým vůdcem koncistem Henleinem, uhrzejí své požadavky.

Dne 3. července konali mužci od 40 do 50 roku výcvik s vojenskou zbraní, na Králové zahrádě, č. d. 20. Byly v Liboměři těž mužci, ze Špálova, Jindřichova, v Parkovic, Instuktoře, 3. vojáci z Hranic.

Hospodářské družstvo v Hranicích, postavilo ve Špálově nad Kočendou nové obilní skladisti.

Dne 7. srpna byla na č. 10. v mimo postaveném sále, první tančení zábavu. První tanec zahájil ze Špálova, četnický strážník ve výslužbě, Rybač, se svou manželkou Aloisii, rozenou Keprovou, Šp.

Dne 24. září byla vyhlášena mobilizace mužů do 40. roku. Sudetští Němců mobilizační vyhlášku neuposlechli. Utékli radej do lesů, a tam jinu nosily ženské jádro.

Dne 30. září donesl fr. Kral z Hranic zprávu, že k válce s Německem nedojde. Konflikt je vyřešen tak, že do 10. října 1938. vyklidí československo. Sudetáky a obsadí je Německo, se svým vojskem.

Vesnický lid si oddechl. Slyseli bylo slova: „Lert vom Sudetäsky“ jen když nedošlo k válce.

Hranice Sudet byla od Bělotína k Polštáku.
Světlá, Jindřichov, Pertutovice, byly zobrazeny do Sudet.
Později byly s velkou slávou osvobozeny, a k Protektorátu
přiděleny.

President Beneš odjel do Anglie.

Ministři se probavili. Vlčím řezem převzal generál
Jan Syrový, Zborovský hradina, který křicel nadávky,
za celistvost republiky, polížme životy na oltář vlasti.

Náš Spálovský zůstal v sudetské
pašti. Dne 10. X. odtáhl nás němečtí vojáci od
čs. republiky mezi Bělotínem, a Polštátem.

Pošlepsně byla řípava hranice koliky rozříny mezi
Lindavou, a Dobšívaldem; U Láry, a před Bojkovcem
byly stáznice. — Kudli jsme mít od čs. republiky,
později od Protektorátu propustky.

Vrátili nás nás Maďáři, Poláci, ale
Adolf Hitler jím útočení, a rabování garantil.

Slováci se osamostatnili, měli hned svého prezidenta
kráže Tiso, a z oškubání čs. republiky zůstal pod
ochranou Hitlera, Protektorát Čechy-Morava,
s presidentem Hláškou.

Obrazem našeho kraje, německým
vojskem šlo hladce, a klidně. Nikomu se nekruvadilo.

Náš okolní Němců, byli radostí, nad
nášm osvobozením jako zblášení. Dávali nám to
cítit, že oni jsou ledi nad námi pány.

Vlispání jásali, a křiceli radostí
mnoho dní. Kostelník Thim, odzvonil republike zvonem
zvonicečkem, a velkým zvonem vital hned vojáky Hitlera.

Českoslovenští vojáci byli z pohranice postupně propuštěni domů. Některé vojáky odvezli němečtí vojáci na motorkách až do rodné obce.

Při vstupu z pohranice učklo mnoho našich vojáků od svých útvarů v noci domů.

Zanechali na pospas hladové i koně.

Takovi berzillivci byli i z našeho Leboměře.

Cest buď Joseph Královí z č. 30., který od svého útvaru neutekl. Obsluhoval koně ještě v městali v Hranicích, až do rádnicího předání.

Dne 12. října jelzdli němečtí vojáci po silnicích souběžně s odstranováním české orientačky, které byly na železobetonových sloupcích, a nebo na kamenech. Němci dávali své silniční orientačky na sloupy dřevěné, žluté malené. Nápis zněl: Lausitzer früher Leboměř. Sponau früher Spálov.

Lidé prorokovali válku. Proto byla v obchozech horčka v nákupech.

Z dívodluž prohlídek, přestalo dne 20. října autobusové spojení Spálov — Hranice.

Kastala vyměnila peněz. Za 1000 Kč. obdržel jsem v bance v Nov. Jičíně, 120. karek.

Němci hřící, a cíkejí všeude svému vůdci Adolfovi Hitlerovi, že je vysvobozen z českého pacholcím.

Rinkarka, a kulharka se při tomto státním rumbu pořádala, bez desinfekce chlévu, a zvěrolékařské sekury zemědělců.

28. října se nikdo nesvětlí, ale lidé mají dobrou naději.

Starostou obce jest nadále Josef Kučál č. 83. Němci u mnoho nemají, zato řidiči i když třídalbert Opava má původně školy německé. Pro Hitlera jest dosti cílý, a ochočný.

Nazírení jest, jadití po pravé straně.

Dopravní se jezdila v době čs. republiky, po straně levé.

Pravíme Němcům tak: Když budeme mít v Risi taková práva, jaké máli Němci v československé republice, tak budeme i s nimi spokojení.

Koviny nám chtájí i čerkeď, Telegraf, a Naš nový domov.

Dne 21. listopadu odstranil se školy českou tabule Alois Kočář z č. 96. Škola zůstala bez tabule.

Dne 4. XII. byly volby do říšského sněmu. U nás ve škole.

Rovil to z Poštovky Donál. Toto, mluví nej.

Uvnitř školy se opak půlomněmí fr. Sima č. 42. Rekl: Rozmyslatě se kehr málce volit. Volit mohu tiho, kdo nás chce. Kdo nás nechce, keho nomizem volit.

Z Hitlera dostali špundus cikáni.

Zmizeli, a nebyli nikde k uchlidění. V době čs. republiky, byli postřachem vonkova zločejstvím.

Trochu nás v Risi ohrovali s peněžitou sbírkou na Eintopf, čili hancovou. Později nazimní pomoc.

Cestina započala raptěně na veřejnosti zamíkat, všecky mezi nás inteligence.

V Ondrách necháli obchodníci majednou mluvit česky, jenom německy.

Někde byl u dveří obchodu německý nápis, Zde se zdraví jen Heil Hitler!

1939.

Zíjeme pod komandom německým. Ti starší lidé v obci užiškou všechni mluvili německy. Naucili se německy na službách u Křenové rokoly.

Dne 28. ledna byla první hudební svatební muzika v sále u Činářejíč. 10. Ženil se kik ze Správce s Peperkou. Zdánka na úradě je povinná. V kostele dobrovolná.

Ukončeny byly tancové zábavy četně navštěvovanými, se svornou pospolitostí.

Povolen jest háček lery, a dělat role.

Pakum po ohres Beroun.

Dne 14. III. prohlásili Slováci svou samostatnost, a vyhánějí Čechy násilně ze Slovenska ven.

Dne 15. III. obsadila německá vojska zbytek ČS. republiky, a Hitler přijel prozrazem do Prahy na Hradčany.

Dne 26. IV. shovil se lékem svávovně u příby za deskami ženatý Josef Binkup, rodák z č. 73.

Bál se hřešku zalo, že řekl v hospodě, že Hitler má 80 milionů voli.

Dne 4. června pojedali Haltírovající svou Hodovou zábavu v Luboměři. Koláčemi se nechali viděti.

Dne 11. července odjel p. farář Ob. Kyselák do Protektorátu. Němcina mu dělala potíže.

Němci se v Risi správně, mnohým to nemůže zdobřít, že musí poslouchati Němce.

Vzáří napadla německá armáda ze tříkohušan Polsko.

Dne 8. září nový Nar. P. Karle, procesi ze Správce s hudebou u Skály bylo. Němců latní byli celé šťastní, a velmi se tam vydouvali.

Odt 1 do 7. října se město vzdaly v poledne 1. hodiny zvonili na dobití Varšavy. Prapor i na věži kostela musi vláti.

Poslouchání církev rozhlasu se příori zakazuje.

Dne 5. XI. veselá Hodová tancovacíka. V ponděli nic.

Omexens bylo nařízenin, zbytčnic zvonění. Hitler dal rozkaz, že ve sklepních bytech nemusí nikdo bydleti, a cíledinové musí mít místnosti ke opatření výborem a vybíleny.

1940.

81.

Němci se stěhují do Rýnském.

Prostřední židé, kteří cíti nemovitou prchají do Palestiny.

Církevní svátky na Špalovské lidej světu, ale v kamenolomech muri dělnici pracovali.

Přesel žádou hračky kočinky. Pokud pro všechny konají se rozmanité sbírky, až do ohně.

Dělnici sledují tajnou vysílačku.
Již přibyli okolo Hellinova.

M. Štěbera zemřel dne 12. V. fojt Karel Kreál.

Rodiak z Lebořic z č. 69., který se jako pachatek, na fojtské přízeň.

Němci se hledají všechno do cizích stáli.

Povarili i Belgickam, a Francii. Není už na většině zemí,

a prapory vystavovali. Anglie neprovoluje. Lordu se dříve.

Tancové zábavy byly na čas zákázány,

ale jsou opět povoleny.

Dne 26. VII. došlo k úřední zprávě, že lesu nedostane dědičné majetky připrati. Po zemřelém má se majetek prostřít

členů německé národnosti.

Dne 30. VIII. byl zatčen Mons. Ambrož z č. 7. při poslechu cizího rozhlasu v hospodě Karla Ondřeje č. 10. Ambrož byl svobodný domlu sice neváhal. Potom připravili ho k jicimu několik dalších občanů, z nichž se hospodský Karel Ondřej již nevrátil.

Němci bombardují Anglii. Angličané
k oplácejí hrovy nad Německem zpět.

U Skály P. Karle velké procesy, že Špalovským, a hudebnou bylo.
Od 1. X. ještě hospoda č. 10. úředně zavřena.

Císařské hodiny letos bez muzyky.

Vánoční svátky chudobní! Kdo na Štěpána musel pracovat, tomu udělila církev svatá, dispens.

Příslušníky polské národnosti, si
rozvážejí Němci do vesnic sedláčkům na práci, jako dobytek.

1041.

Již do té zimy jist každou obec povinná, na svém kalendáře uvarovat si sítice k provozu. Lindavští měli toho doslova. Heltinov byl bez práce.

Sedláčí: Grimes J. 36, Šustek J. č. 2., Kral J. č. 43; chlévi své pronajaté pole, od chudobků vžili domu. Urad v K. Jičíně nařídil, že musí role poschati majencům nadále.

Pil likra mizerných prav, stojí 34. pf.

Za 1. litr mléka nám platí mlékárna 17. pf.

Dne 27. února byli naši občané, souzeni v Hor. Jičíně ohledně poslechu církev rozhlasu.

Ka Němců nemáme právo si stěžovat.

Dne 23. března byla v Luboměři mše svatá, za dvaře pracující v boleslavském lese. Srovnal to kost. B. Klešta, 14. arf. lech, 1.

Dne 3. dubna oznámil na schizi občanů Mons Kočík, že čeleďinové jsou povinni hospodáře poslouchati a pracovati i v neděli. Neuposlechnutí jemu hrozíti. Pohorský pokutuje 12. máje, a měsíční leží někde policejní.

V Lovosických ohlasil farář Smolka v kostele, že ke dni nevykoná velikonoční zpověď, tomu odpíše církve svatá církevní pohřeb.

Dne 22. června se pustili Němci do Rusa.

Septembra: Podpisán byl život, druhé ČS. republike.

Dne 25. X. oznánil na schizi Grün občanům, že v naší obci není žádatý upřímný dědic majetku.

Dne 9. XI. Císařské hody, bez muzyky. Smíchu napadlo, jak o Vánocích.

Dne 14. XI. prohlížel jsem ve Spálovce na MNV staré školní protokoly z 18. století.

Dne 30. XI. upozornil p. farář Par. Smolka své ovečky, že nemají choditi do kostela pozdě. Jakmile započne kazati, kostel se zamkne. Vhazání se vyřešovali nenechá.

1942

Dne 30. ledna řečel ta. Hitler do rozhlasu, že židé musí z Evropy zmizet. Jenli se nám nový nepřítel někde objeví, bude o nás pravzen. Tento první voják na našem území nevkočí, proto učím je s celou armádou.

Německá vláda zakazuje světlu svátky. Československo je polichov. Nikdo ani nemírá.

Dne 3. února byly ze Špišova odvězeny zbrany na valené řečky. Převážen jest Pavel Smolka.

Dne 22. III. přivod církvi po mohylky děčinou sel. Chleba máme čerstvý, v chotkách. Bramboru sladké, namrác.

Anglické noviny říkají jarní bombardování Berlín.

1. máj všechno přikryto smíchem.

V máji byl v Praze zavražděn gen. pl. Henrich.

Po jeho zavraždění nastalo v Čechách bojové stopeň.

Hochiny máme, a 1. h. posunuly opět.

Lidé chodí v členěním obeků i v neděli.

Na jednu osobu se mísí méně než semleti $12 \text{ a } \frac{1}{2} \text{ kg}$. obili. Obecní hřebku kromě hřebáči Kar. Žerubec č. 35, a 4. občanů od 18 do 60. roku.

Většina německé armády se živí v zahraničí v cizích státech.

Kostka dojde do obce jen někdy, a to jen na hřebky.

Dne 2. října 20. října vechlačkou. Dne 18. října přišlo a padlo mih.

Rozkaz: Kádci pálce slípka musí se ochrnuti do sbírky.

Dne 8. XI. se dozvídám že Amerika vysílá vojsko v severní Africe. Němců si vypočítávají, že na jaře vystěhuji letecky do Ruska.

Dne 11. XII. zatčení byli konšti obchodem s proplachou fr. Leo č. 15, a z lindary Fr. Wagner, který byl zgemřel.

Obchod na č. 81. Anton. Freislerovi byl z učebnic zavřen.

Za dodávání mléka přišlo letos do obce přes 5000. RM. penie, za vejce 300. RM. penie.

Heltinov oboržel 600. RM. penie.

1943.

Učitel Dohnal mi vrátil 15 pf. huncové. Měl jsem dálky 50 pf.
Tak horoval český učitel v Luboměři pro Němce.

Na válčné účely byly vzaty z kostela
žluté svícný, lestr, a lampa věčného světla.

Na poště mají zakázáno mluviti s lidmi
česky. Němci dříví smutek. Ruské zničili v Stalingradu
šestou německou armádu.

Prol Rusku ještě vyhlášena totální válka.
Muži od 18 do 65 let, ženské do 45 let, pracovat na účely válčné.

Samožásobiteli mají $\frac{1}{2}$ l. mléka na den.

Alkoholu není, protože v hospodě politicku, jako v kostele.

Zábavy jsou zakázány. Němci dostávají výprask.

Přes Obore se dělá nová obecná cesta. V polotka proti č. 86. stavím zed.

Josef Lév rozebrává starý selký grunt č. 29. zdejší.
Americané perou Němce i v Itálii.

22. června Pohřeb Karla Ondřeje č. 10. za velké účasti lidu.

23. července zabavily úřady Františku Léovi č. 15. celý majetek.

Zabavují mebléne kohly.

Josef Král č. 43. si koupil žáčku, samovozac, jest to první robi
8. září v procesi ke P. Karlovi u Skály, nemí lidé putovati. Kádly sám

Dne 1. října se na věži kostela zvonilo

na 5. výročí, přivítání Sudet k Risi.

Dne 25. X. byla naše mládež s učitelstvem na Dobšovic u zapisu, do Hitlerové mládež.

Učitelských lesích jsou komandování formami, konimi
až od Ustína z Valašska.

Dne 17. XI. byli jsme v očovodce v Údrách počíci 1889 - 1893.

Rusové vítězí. Němci couvají.

Němci verbejí zajaté Ukrajince do armády proti Rusku.

Zakazují jim s lečky mluviti.

V prosinci přišel zakaz skromovati brambory. Repev dočíati.

1044.

Zíjeme v naší obci v nejistotě, že nás Němci někam vystěhují a nasadí sem Němce z jiných Tyrol, a nebo z Volinské. Proto vškeré požadavky, a rozkazy plníme, aby neměli působit nás ihned, z našich domovů vymazat.

Městě kde všem nás zneprávuje farář Smolka se zprostěl.

Američané, a Angličané vydodili na Němce ve Francii vojsko.

Dne 30. června letadla poníjmavé nad naším krajem cizí letadla. — Dne 7. července spradly za Liptániem americký letoun.

Dne 20. července byl nezdařený pokus na Hitlera.

Na německou armádu ištěli nepřítel na všech stranách, i ve vzduchu.

Němci se stahují pomalu tam, odkud vyleli. Ne smutní.

Cizí letadla nám jezdí nad hradem ve stádech, po 25-30 letounech. Bulháři vyprověděli Hitlerovi válku. Raději se biju s Rumuni.

Dne 1. října konají naši hasiči první cvičení s novou, motorovou stíhačkou. Vévod sv. Joz. Tomášek.

Na Slovensku pochodovaly německé vojsko pět.

Na Valašsku se objevují partyzáni.

Z naší obce mohli 12. října na opravnovací práce do Hor. Štěrkova.

Obecní mění hledáku koná celkem 8. října.

Dne 19. prosince, shodila cizí letadla na Spálovské zadky, za Kozlem, 5. tříkých bomb.

Dne 26. XII. letělo poslední stádo cizích letounů, našim krajem, od Partovic ke Spálovu.

Poslední rozkaz od našich vedoucích robci, V. Gróna, a Kocháře 96. "Když nespíná dodávku, nemůže domácnost zabít vše." "

1045.

Všichni jsme zvědaví, co nám přinese tento nový rok.

Německá armada je všude na ústupu. Němci křičí, že kapitulovat nebudou. Hitler Němce říká, že použije moderní zbraně se kterou zvítězí. Rozumí Němci dobré to cítí, že válku mají prohranou. Voj. Grün, a th. Kochář usilují na lid žě do 15. letnice, musí docirovky obliž být splněny, sic prokuta.

Dne 13. I. hlaši Kochář lidem, že se mají připravit na vystěhování.

Lidé v obci čekají kouzlo skrytí, nejvíce kopou ve stodolách v přistodejškách. Některí čekají bunkry v horských lesích.

Němci stěhují válečné zajatce pěšky od Ostravy k Šumperku. Lestou je mnoho umírá vysílením. Do lesů pacice jsme četníkem z domu vyhánění. Na město máme na prahu 2. hodiny míslov. Není žápsalek.

Dne 5. III. ovládli Ruskové kravářskou nížinu. Důležitě bylo, že vepři, a hurny přindou z obce pryč. Na prahu zůstane jedna slepice.

Dne 28. III. ovládli jsme Suchou, a dělali pancerové, mužce od 16. do 60. let.

Duben. Ruskové u Opavy, a v Brně. Vnoči utíkají němečtí vojaci z fronty domů. 15. IV. horňáci v lesích na Suché na desentky, a partyzány. Horňáci konali četnici, a hajnú. Němci civili z Třebechova, a Bílovecka, stěhují se smutně s povozy k Libavě, a proklínají Hitlera.

Dne 4. V. hnalí abytek směr Polštář, a Jakubčovic.

Dne 6. V. praskaly již granáty v Poličkách, mezi Spálovem, a Lubomírem.

Dne 7. V. Ruskové ve Spálově, Němci v Lubomíři. lehý den boj. Osetnivce Němci opustili Lubomíř, a jin v prakách přesli Černýži, a hnalí Němce k Potštářevi, a Partutovicim.

Dne 8. V. překrý, klidný den. Amlistí na stomech se nechýbalo.

Na silnici transporty ruského vojska, směr Olomouc.

Lidé prohlíželi příkrojené střechy, až slony na budovách odstíl granáty, a řapmetli. Na zahradách robcí, a školce obce na polích, bylo mnoho dír v zemi od granátů.

Za kostelem činil kmín k nebi až pohřešení chalupy č. 97 majitelky rodiny Moisie Ambrožové, kde uhoďla i krevavá vorec.

Lidé střechy budov a chalup opravovali, přinášali jsme byli všechnu rádi, že boj byl u nás ukončen, a že to nedopadlo hůř, než kmín ve pohružnosti bylo.

Odtéměcké rekakury, a pracholčení, byli jsme vyvobozeni.

Kusek jíme všechno nazízení a poslechnouti, napomociení piace konati, dárky produkli v čas sponzori, aby nemohli Němci říci, že v nicem sabotujem, aby neměli hrnem příčinu, nás z Lubomíře vystěhovati.

Ve třetích obecích českých, nedaleko lidé hubu, a krok, takové hospodaře Němci vystěhovali, a nasadili tam Němce z jižních Tyrol, a nebo z Volynskas.

Takových případů bylo na Vlkovsku, a Novojičínsku dost.

Nestalo velká osudka Němcům, která v historii u nás slyšitá nebyla.

Splnilo se staré pořekadlo: Kdo druhému jámu kopá, sám do ní upadá.

Dle chování Němců k nám po celou dobu války, bylo jich ke politování velmi málo. Oni to dobře věděli.

Nelk' procento ruských vojáků bylo povahy surové, nevzdělané. Některí znásilňovali ženské i v naší obci. Ještě hůře řídili v tomto ohledu vobcích německých. Tím bývalo někdy boží dospělosti, což trvalo $\frac{1}{2}$ roku.

Mezi vojáky německé armády, a mezi vojáky armády ruské, byl co se týká lidské vzdělosti velký rozdíl.

Ruskí vojáci hrádli mužským při sečkaní hodinky z kapes.

Délší dobu se zdržovali v r. 1945. ruskí vojáci ve Spálové v zámecké budově. Oblézovali lid, žamraním o vejce, a smetanou. Zámecké budovy se zkratilo mnoho cenných věcí. Na fáře vzali Ressové červené haleny, se kterými se odívali při slavnosti Božího Těla, osoby obecního výborec, kteří nesly na žerdích baldachým, čili nebesa.

Po odchodu ruských vojsk, si lidé ve Spálové z hluboka vydíchli.

Povoleny byly tančovacíky, aby ti chudobové tančovali, a nemysleli na odpлатu tím osobám, které je po celou válku, kolikrát i zbytečně, sežívaly.

Osobám české národnosti se doporučovalo, obsaditi německé majetky. Odešlo i značné množství rodin do sousedních německých obcí, si sedmoctáma německé grunty, ačkoliv Němci nebyli ještě vyhnáni.

Na německé majetky se přihlásilo nejvíce lidu z Valach, z Karlovic, a z Dolní a Horní Bečvy. Tz. z Hami od Přerova.

Knoflí z nich, byli velcí gaučíci. Vyrábovali grunty, a zmizeli.

1046.

O tomto roce se dopustili státnici československé republiky v dějinách neslyšaných činů, že vyhnali a českých žen i všech my osoby německé příslušnosti, až na rodiny smířené.

Stalo se tak se souhlasem velmoci.

Přišli padli vojáci kteří byli potíženi na hřbitově ve Špálově (an. 5), u kůžího před Dohou pod mlýnem 2; a Luboměři na hřbitově 1., byli vyvražděni, a na cestě k hřbitovu odvázeni.

Dne 20. II. byl svobodní jinoch Karel Leoč. 6. odvázen ke smrti provazem v Novém Jičíně.

Štádo Valachie chodí si prohlížet německé majetky ke obrazení.

Dne 31. VII. byl jsem v kryptě pod římskokatolickým kostelem. Pouhám 2. dřevěné, prázdné rakve.

Dne 20. VIII. byli odvázeni až poštami Němcii z Lindavy, v tichosti.

Dne 23. VIII. konání byla veřejná dražba, na věci pro Němcích z Lindavy.

Za Liptániem se zahleděl vojenská strážnice.

Dne 7. X. sejel poštami transport Němcii z Liptáni, a s ním rodina Richrova, a Štyborova a mlýnu na Nečíně.

Úradní suzuzí zomíčelce normálně předepsanou vodivskou vajec, masa, a obilí.

Zdálo se, že Helminov se vystěhuje, ale zůstal na koláru klidně seděti.

V Liptáni, a v Barové jsou vojenské hřbitovy, kde hledají po členech skryté poklady pro Němcích. Skeny plaklepávají.

Němcii byli níž očekávaně celkem klidní. Nestavěli se nikde na odpor. — Byli od kolosik balancovenci, že se opět na své majetky, do 2. poloviny vrátí.

Nejvíce kostkili pro Němcích jejich věni při, kde zůstali.

1947.

Novi přivanečrovací na majetkách po Němcích mají být.
Nemají pro dobytek krmiva. Proto vymáhají úrady soudárky
na starousočlicích.

Z Reichu příši Němci z Lindavy, že to, co na nich spráhali
lesy, jest hřich do Nebe volající.

Na vysokých bodech stání vojaci v našem kraji
dřevěné věže. V Šonově, na Novákovicích, Bažantovci, at. dálé.

Směrem k rybníku, přistavuje se školní budova. (Zbylo číslo.)

Zemědělci klnovali na proměnu. Kluví veřejně
že za Hitlera nebyla taková sekatura jako dnes.

Přes naši republiku těžmoce z Polska Benderovi
100kg. bramborci stojí 150.Kčs. 1 litr kořalky též 150.Kčs.

Dne 8. IX. velká pouť ze Spálova ke Škále P. Marie. Výreku-
vání bylo učitelstvo, národní výbor s předsedou Ottou Sestakem.
U Škály měl kázání /služebce našeho administrátora/ Výkopala
světice biskup Dr. Želat. Administrátor Výkopala sice
ke P. Marii. Kurikanti se nařukovali.

Občané velké strany, zavádě vodovod z fojtové studny, až po č. d. 39.

Den 28. říjen. Maláda ke oslavě svibec
žádna. V Lindavě jsou ještě prázdné grunty i s projekty.

Letos rok byl velmi suchý. Na plochy lesní velmi šedý.
Letos nebylo v domácích žadných blech. (Zajímavé)

Císařské hody. V neděli muzeum na č. 10,
v pondělí na č. 22.

1948.

(Droj, vlády chlívých osob. Východních se západním.)
V tomto roce se stal velký státní převrat.

Až do poslední mléka republika při větu západním.
Tecí páni v Praze včelačky vyločili, na větu východní.

Stalo se to tím, že dřívější kapitalistické
vláda, vládla společně. Očesné pracující lid se nestarala.
Vinnou včali komunisté vlastní oprávě
do svých rukou.

Papež vyhlásil otevřený boj proti antikristu.
Dne 2. VI. pocházel se vrchník hrab. Sima (Spálov 165)
při jízdě na mši sv. do Lubomíře, s administrátorem
Ukopalem. Sima utekl při jízdě domů.

Dne 6. VI. nášla bavlna. Blízk udeřil do
Horákovova jasana u protoka. Děšť byl velmi výdatný.

Dne 7. VI. vzdal se Ed. Beneš svého prez-
identství řádu.

Dne 14. VI. zvolen byl za prezidenta Klement Gottwald.

Dne 23. VII. byl jsem s Bohuslavem na kolech
v Olomouci. Ke koupení nicho není; ani k jídlu.

Dne 15. VIII. konali věřící z Odry velkou prout-
kou Skále P. Karie. Dovolili sebou velký, dřevěný kříž.

Dne 3. září zomíel president E. Beneš.

Dne 26. IX. byl ve Spálově odhalen pomník selským rebelům,
v panské zahradě. Prostor konal Kubis z Olomouce. Hrabata
vojenská z Hranic.

Lindavu pokřtili odt 1. X. na Lipnoce.

Dne 29. X. viděl jsem pramen vody u Skály P. Karie uplyn vyschlý.

Započalo starobní pojistění. Šeky již dosly.

Každých 14. dní, jest povinná schize občanů. Je rády
slyšet nové, a nové sekulární zemědělci. Jen hrozí pokutou
tom občanům, kteří se na schize nedostaví. Schize jde s podpisy.

1949.

Ty osoby, které se daly za členy komunistické strany v r. 1945, z těch jsem věděl, že jsou komunisté. Ty osoby které se daly do strany po r. 1948. u těch nebylo pro komunismus mnoho chybějícího. Číhaví armáda se komunismu pořád vrhá. Lidi na vesnicích, neví koho mají poslouchat.

Dne 17. VI. sběhli se lidé Správova ke pily Ladislava Čímka, a nedopustili odvěsti od pily ten velký gáb. Josef Ryček (bersař) prohlásil, že jestli gáb od pily odvezou, tak to pojde přes naše mukovy.

Dne 11. října velká pochůzka u Skály P. Karie. Přítomen tam byl i světice biskup Dr. Želaz, římskokatolický administrátor Výkopalů.

V tomto roce přestal kněz ohlašovat v kostele kdo myní vstoupiti do stavu manželského. (Zámik ohlášek.)

Od 1. X. jsou rohlicky podesívány na volno.
Dne 20. X. započal v naší obci ponejprve fungovat nový telefon.

Dne 19. XI. byl na horní části našeho katastru pořádán hon. Zastřeleno bylo 79. zajíců.

Zdivuje, že z naší vesnice se některé rodiny vyděhovaly na majetky po Němcích do sousedních dědin, zůstalo několik usedlostí a méně přízemních, a rice: č. 89. dřevěné, 84; 62; 67. dřevěné; 34. dřevové stavení; 30; 31; 78.

Po jedné ženské jsou objednány tyto čísla chalup:

č. 16; 21; 108; 52; 85; 32;

Ti, kteří z dědin vytáhli na německé majetky, chtějí se tam být nesvoji, a žijí tam v nejistotě. Pořad se mluví, že Němci se na své majetky vrátí zpět.

1950.

Předstihoucí nařízení, že při konání různých záborových musí se konat i kulturní složky.

Slyšeli jist slova lidu v obci, lepší jist žít jako svobodný žebrák, než proddaný sedlák.

Dne 4. března započaly ve Spálově sr. mince.

Zemské jsou celé blažené. Fisionáři mluví při těchto misijních větni opatrně, aby nebyli od komunistů stíhaní.

V Lechách v Lhotě manipuloval p. farář věřícím v kostele žáarak, křížem k západu.

Dne 19. III. odevzden byl proti vili spálovského lidev od prily L. Děmka, ten velký galv.

Dne 23. IV. jeli věřící z naší obce autobusem na sr. Hostýn.

Vysprávěli, že proti dívčíku jest tam větni smutno.

Hádové kněžstvo, bylo ze svých míst, na účelnější práce, ve prospěch státu, do neznáma odevzden.

Hellinov staví v poli sloupy, pro zavedení elektřiny na Hellinov.

Dne 28. června přijeli do Lubomíče cizí holomci a odebrali jos. Gronerovi č. 36. proti jeho vili žaci stroj, samovarac.

Nás pekár Rud. Chovančík č. 106. pekl pecivo ve své pekárně dne 8. VII. naposled. (Učední živíren.)

Dne 10. VII. odevzli cizí lidi samovarac, Švarciské Lovrov č. 15.

Z naší obce vysel nový učitel. Jaroslav Kralček. 41.

Komunisté provádají v Praze, vysoké naše církevní hodnostáře.

Mezi nimi jest i olomoucký světící biskup Dr. Želav.

Dne 18. XII. byl z účinného nařízení večer odevzden z fary ve Spálově administrátor Výkopal. Nechťel uprostřednocí nařízení, dnešního režimu. Garnici ho neuhledali.

Dále ale postupných roků

v této knize nepíši.

Patřili jsme pod okres Vítkov.

do do založení f. Z. D. prožívali jsme my zemědělci na Špalovské Lákovce iřední sekaturu, a učitkování že to nejdé ani vyspati. Kao to nezakusil, tento neuverí.

Byla to sekatura při nemesitelné dovráce obilí. Toto mueslo býti čisté, suché, a v určený čas dodané, sic srážka. Mby mohlo býti obilí co nejdéve dodané, navrhovaly iřady mlátiti v noci.

Některí zemědělci v noci mlátili, a sousedy ze správku vyrušovali.

Dodávka mera hovězího, a vepřového muesla se splnila. Dodávka nebyla malá. Při dodávce hovězího skoku naděláno bylo jahodníckých kůd I. II. III., a kádá kůda jahodí měla ještě A. B. C.

Všechno se mueslo zavésti do Oder na svod.

Starousedlíci měli chlevy při dobytka. Prvandrovacím dobytek zavychal a bidy.

Telata jsme muesli sestaviti. Na dodávku vzali jen hele mize 50. kg. Proto mohli hospodáři telata hladem aby 50 kg. nedocílila, aby je odbyli. Na svodě rovala ona nevinná telata hladem, a cecala na kůži jedno druhé. Některým telatim kapala z břicha krev, pronášadlo měla od hospodáře natíženy pupky aby je odbyli.

Některí hospodáři nechali tele iplné vykladovéti
práv mu dali pití. Hlavu mu povrili do pití aby
se zadusilo.

Praha hlašila, že se jin posílají telata, jen hosti v kůži
zabalené.

Na odbyt šly jenom běží jalovky, a mladé mláďatice.
Staré krávy nám nechali ve chlevech.

Jalovky kde běží nebyly, nechali
hospodářem. Aby dostal hospodář jalovku prý, vylamal
jí zuby. Když zvěrolékař jalovku kdy poražce prohlásil,
hospodář pochvalil: Dobře jste ho učíl. Hospodář: No
ja, ale my nechájí držet.

(15.)

O selata byla velká bída. Sedláči
měli plomenice některí plánované, ale nedrželi je.
Potom se toho, kdo plomenici měl, selator vykoupilis. Ž.č. 36. 8. květni.

Ti drobní zemědělci nedostali nic. Dodávku
splnili měli. Kdo selata měl, fúrně peníze za něchtl.

Kdo dodávku nesplnil, nedostal
povolení si zabít pro svou rodinu ani svého vepře.

Lidé chodili prosiki při pláci, okresního
plnomocníka do Vítkova aby jim dovolil domácí porážky
vepře.

Z každé domácí porážky vepře, byla dodávka
škvařeného sádla, až ž. kg. S tím se muselo jít až do
Vítkova, pojedoucí do Oder, a tam kdy za směšnou cenu
sobrázdati. U jedné doby dostalo se koupiti něco sádla
zpět, když k tomu koupil jisté kvantum sádla
slechtleho.

Kuseli jsme dodávali seno slámu, ačkoliv jsme sami zbytčných neměli.

Holomci vyslání z okresu ke zbytčinám se živování lidu nabízeli nám krmivo (jelé) až v Koménce. Knoží nám lidé sešli si seno abu měli pro dobytek v zimě krmivo až na Lhotě. Knoží seklí trávu na Lipšanskou, Kilaranskou. Kdo měl koně, a stroj ke sčítání lehko si seno nadělával, a přivezl, ale co ti kvarkari, kterých bylo u nás mnoho, a poukazovalo se na ně, že mohou dodat.

Nejdříve chodili z okresu čerňahati k obcím, zdali zemědělci pracují v neděli, a ve svátek na poli. Dobre to uměl Špaček. Ještě nebylo ve zde v čas všechno s polem vedeno, vybíhalo se ihned na scházích zemědělcům, že nepracovali v neděli.

Byla to doba pro zemědělce (starovuscílky) do zbláznění. Knoží zemědělec měl úmysl, sám se ubratit, ale řešťanda byla: Překryste to, mož ten komunismus se slochu nedrží.

Konec, onemocněl veří, musel ho zavésti do Liberce.

Dlouhou dobu jsme byli bez světel. Nebylo elektřiny. Slýmy byly v okolí zvídery. Jezdilo se do mlýna ve Štramberku a nebo Losertovi mezi Polštářem a Olovem i skravama.

Na dělnice pracující osoby, takové lženky, strašné poměry medolehlavy.

K tomu všechnu přidala mnoho peněz, a dali nám konem u samopalu, z 1000 Kčs. 20 Kčs. a to až v Odrách.

Na neutně povážce ve Fulneku byl sprosták řečník nějaký Künster (defraudovaný sedláč) ten nadal každoumu kdo mu něco na práci dodal, do kulatky.

Uměla hnojivo jíme kupiti nedostali. A hned, tak jenom to, co založení q. Z. D. neodebrala.

Na prvním výsly v Údržbách u nádraží vyhlášky, že q. Z. D. splnilo všechny, až na soukromý sektor.

Kolik dalo z hnízda, q. Z. D. proti základu soukromému, to určitě něco bylo.

Meden sedláček ve Špálově, měl velkou díradku, než celý Klokočívek v q. Z. D.

Členi q. Z. D. obávali i koupiti potřebné věci z pojezdnicích aut. Soukromíci peníze měli, ale nedostali oděv a obuv, z pojezdnicích aut koupili. Proto děvali soukromí hospodáři ponize členům q. Z. D., aby jinu cestou gumáky byly koupili.

Význam herla byl: Soukromíky budou politici, a q. Z. D. podporovati.

II. Soukromí hospodáři musíme tak záložiti, aby se sami dobrovolně toho zíckli.

Tak tomu i bylo.

Takové sešování zorničelských lidu jsem v Turku neviděl za celou dobu první světové války.

V druhé světové válce, jíme pakličky do Tiseč, kde měl komandu Adolf Hitler. Když jíme tehdy život smrtelnější než u nás v naší vlasti po roce 1948.

Proč tomu tak bylo? Komunisté vzdali vlastní obratě do svých rukou, aniž by hospodáření vlastatec rozuměli.

Naprostot měli falené kapitality, a staré obchodníky, kteří jim nahápadně všechno rozptíkávali.

Vernický tělesně pracující lid, kteří hravě kypel, a nikdo se ho nezastál.

Názvy měst, a vesnic polského panství, ve 14. století.

Bohoslav, Tudosau, Botzkau,
Kilbau, Liebenthal, Spanov,
Loudmář, Bernau, Sianau,
Smetzau, Gaistendorf, Sigharkau,
Hermannsdorf.

Uproku 1408. místech Podškáb,
Hradisko-Podškáb, Bankov, Bojkov, Hermannice,
Zygarlice, Rudolice, Bernov, Libná, Kilovany,
Lyndman, Lybonín, Spalov, Kyličov, Kobáčov,
Paderáblaniv.

Codex Diplomaticus bohemus 3. XII. rok 1025.

V XI. století kolem roku 1025. po vypuzení Poláků z Koráry přitáhl na Koravu opět, a jí přivedl v letech Brřetislav, prorozený syn knížete českého Oldřicha. Stane se zakladatelem piemyslovskej větve na Koravě a jeho ustavovem knížecem, a tento náhlý se novou manželkou Jitkou na hradě Olomouckém.

Výmal Uhry z jižní Koráry, uzemí a statky sv. Petra v Olomouci oddejíma jemu samemu svěřené od Uhru vskutku zničené obnovil a nově zčlenil, pos bratry sv. Benedikta kaplicku sv. Jana na Velchradě, a druhou kaplicku v opuštěné Lazi Rojhradě založil.

Křekam Odře, a Opavě uvedi první Němce; proti Polákům daj místoví k tvrzi Hradec u Opavy. Ustanoví stráže hranic uherských, a polských.

Toto napnali ze zbylých desek dlejepisci.

Luboměř.

V 14. století bylo pojmenování naší obce
Laudmar.

V roce 1623 měl Luboměř 18. sedláčů, a fojta.
12. chalupníků.
Celkem 31. usedlostí.

V roce 1745 měl Luboměř 17. sedláčů, a fojta (rychtáře)
1. půl sedláka (č. 28.)
15 chalupníků; a 21. a 18. = č. 17.
Přibylo č. 10, 11, 49; a č. 45 ze zrušeného gruntu Jana Bláhy.
Z polovice rozparcelovaných fojtových vzniklo při usedlostí =
č. 27; 26; 25; 24; 23; a č. 28.

Domkářů 10. = d. č. 17; 30; 31; 32; 5; 7; 35; 42; 8; 48;

Zde vidno, že Luboměř ~~od doby~~ světské války a počtu
domovních čísel se zvětšil, do roku 1745, o 10 chalupníků
a 10. domkářů.

Převzetí kostela. Malé Hočky.

U 15. století měli naří předkovej pohavenou na dnešním hřbitově malou kapli, ve které si své poböžnosti vobývali.

U 16. století blousnili naří předkovej v husitství, které si přineslo od jihu. Schvalili v tom zří do uplynění vykonění nekatolíků v nařím kraji.

U 16. století byla ona kaple zrešena přistavbou oltářní části, cíli presbytářem.

U této zrešené kaple stála dřevěná věž, která chvala 3. zvony. Husití si na zvonění velmi pochopeli.

Když postupem doby se pikartství v Luboměři prohlásilo, žalo; přezali onu kapli, cíli kostelík katolíci. Než se započaly ronou kostele katolické bohoslužby konati, byl napaden onen husitský templ umítku vykopán, a vycáděn, posvěcen. — Stalo se tak při velké slávě dne 10. srpna, na den sv. Václava.

Toto posvěcení kostela pro katolické obrády, se zří dospoust každý rok oslavuje. Proč to vždy Malé Hočky s velkou láncovačkou a sv. Václavci.

Připojenou bývala na sv. Václava v Luboměři i velká prav, která přípravovala do Luboměře mnoho církev průniků. Za jejich následování milodary, byl postaven v r. 1775-1777 dnešní kostel.

Uznaminka.

Uzpomínám na mé dětské mládí, jak jsem se radoval, když matka šla na vesely, a vzala mne za rukou sebou.

V naši obci besedovali, cíti vesedovali lidé od nepraměsi, až do skončení první světové války, t.j. do r. 1919.

V době první světové války, lidé ještě po staru společně besedovali, a na rizné výstavy, jím odpovídající klepající stolček.

Po válce světové se započali mladí lidé zabývatí více čelbou, a středníkou politikou.

Za druhé, v lidském býváku započala pomalec změna. Ty prostorné bývalé jízby, započaly sloužit k parádnímu pokoj. Ke bývání si lidé zřizovali malé kuchyně, které se staly k prospolitěmu besedování nevhodné.

Na vesedlích vzpomínali vyprávěci rizné události. O vojnách, o hladiných neúrodných letech, o životech, a hospodáření sedláčků, o fojtech, a některých v obci, o pánské robotě, a tak dále.

Stolářce náboženské se starí lidé nerádi rozhovořili.

Někdo něco důležitéjšího z minulosti s více vzpomínl, napřed se ohlézl, a prodival se ohrem, zdali někdo neznámý neje.

Zde bylo prozorováno na vyprávěcích, jakárik staré, všeobecně doskášení.

Když se ale některý z vyprávěců zmínil o náboženské sláze vyprávěti, kde bylo ohýšti zajímavé věci, o kterých se nemělo moci lidem mluviti.

Ve Spálově byli pro lubriáni.

Ten „Lubrian“ vši pro na věži do dnes.

Kdo se necháel nechat i štipiti na víru katolickou, toho pro vycidili páni z dědiny ver.

Zmáčali lidem mozky na víru katolickou nělo tak rychle. Trvalo to desítky roků, až se celá tato náboženská kalamika přeskobitla, a uspokojila. Spálov se vyzistil keprá vymílením lubriánů.

Katolickým knězům, ačkoliv jich bylo nejprve málo, záleželo na tom získati na svou stranu nejprve místa, a větší farnosti. Do Spálova dorazil kněz z Oder, později z Polštáku. Spálovské lubriány vymáhali škrtili, i řadoví kněži z Fulneka.

Byla doba, že dorazeli na lid obaji kněži do Spálova. Luterští pofaci, i kněži katolickí. Oboji chtěli lid získati na svou stranu.

Jedni přicházeli veřejně, a kázali v kostele, jiní svolávali své přívržence tajně, a kázali jim někde na Suché, v Oderském lese, kat. „Pfaffenverbau“.

Z celá ta věc řla promale, možno souditi dle toho, že farní katolická matrika ve Spálově začíná keprá po roce 1680, a slavnost v procesi dědinec

Přání Božího Těla v procesí konala se ve Špalek u katolíků již začátkem 17. století. Kdežto ve Špálově poprvé po r. 1682, za ustáleného kat. kněze.

Pro Špálova byl určen kněz již dříve který měl své trvalé místo v Odrách, později v Polštátě.

Ti obsluhovali katolíky na Špálovsku v tom nejneutnějším.

Při slavnosti Božího Těla ve Špálově, konal zvon „Lukrián“ katolíkům dobrou službu.

Ve Špálově se připomíná pouze jeden starý zvon na věži kostela, — a sice „Lukrián“.

V Luboměři se připomínají 3. velmi staré zvony s nevyzpytlitelným znakem.

Všechny ony 3. zvony byly postupně na výlohy obce, v Olomouci přelit, aby pro minulost nezůstalo v obci památky.

Tak se názory lidu mění.

Dle všeho možno souditi, že v Luboměři byli původně více učení Husova, a ve Špálově učení Luthera.

Lubomíř

Voných různých, zmatkových dobách, nebyl Lubomíř takový jakým je dnes. Tehdy byl s něčem větší jako je Heltíno. Proto záleželo tehdejším kněžstvu na dnešních obyvatel Lubomíře, jak záleží dnešnímu kněžstvu na dnešních, dnešního Heltínova.

Předice ale čteme, že v Lubomíři byli přívrženci učení Husova. Tato náboženská nová vlna nepřišla do Lubomíře od Spálova, nebož od Parkovic. Do Spálova se nastěhovalo luterství ze Šlezska.

Po roce 1408 u nás doba mléč.

Pokolo roku 1560 sloužil kostel v Lubomíři za modlitbu Pikhardii.

Některí vyprávěči tvrdili, že u nás byli Kabíni. Ze kteréhož z Polštátu pojížděval do Lubomíře na koni, vykonávali církevní obrady (katolické).

V době oněch náboženských změk, a boje, bojovalo se jenom s měsíc půjčinu.

Lidé nevěděli komu mají věřit. Líšti neuměli. Věřili falešným prorokům. Dnes jsou lidé školní. Každý má vědět co jest možné, pravdu podložit, aco je nemozné.

Všichni víme, jak před nedávnem zjancíl lid u Terezovky, hajní kalous Lášek.

Proto se nedívme našim předkům, že v náboženství, blouznili, aniz by do školy chodili. Balamutili je školní...

Tak napsal 76letý Rm. probudoucí rájemce. Lubomíř, vánce 1968.

Písmáci historie,

jsou různí. Jestli je pismákem historie učitel, nebo nějaký úředník, vyznává všechno trochu jinak, jako když by to bylo psáno od některeho sedláka na dědine.

Jestli to napsí některý dědinový chudák, zní všechno opět trochu jinak než názor sedláka.

Každý to píše trochu dle svého cílení, a názoru. Míjí jsem velmi vychlil po listinách veřnémých, poněvadž jsem věděl, že jsou většinou obsahem takového, s čemž by neměli vesničtí chudobáci věděti.

Jsou to většinou staré záznamy, které lezely leta Paní, na vrchnostenských úřadech, na obecních úřadech, a na úřadech farních.

Tyto lémota listinám nebylo možno se dostat, a většinou se všechno před zájemci kajlo, aby nepřišly mnohé věci na světlo. Tož, mezi ten chudobnejší, vesnický lid.

V době za prezidenta republiky Antonína Novotného, byly staré archiválie sněch hoře jmenovaných úřadů kam sice otevřeny, že já jako zájemce o mimost, nevím ani kam.

Tak namísto nám pismákiem, aby byly v době socialismu ony archiválie ke vzdálení přístupnější, byly nám před nosem kam sice do něčinná otevřeny, znova uvezeny, a nám zájemcům přístup znemožněny. — Co, akdy se všechno otevřelo ze úřadu farního ve Sprálové, tom muri věděli kronikář Antonín Brnišek, t. ē. běžící na č. 83. v Luboměři.

Ony archiválie, znova asi hodně uvezeny, učitel archivář Bohumil Tojifik v Údrách.

Rok 1968, hned od měsíce ledna, mezi
vládnoucí pohlenový, velmi bouřlivý.

Mnozí nemohou se dočkat až budec volby.
Prvá jin to již dluho.

Proto byli některí starí marácí, se svých vládních
křesel vystřelení, zároveň i president Ant. Novotný.

K uznání celého klidu, bylo
provoláno do republiky přátelské vojsko.

To nebylo rebelantum vhod, že nemohli prosadit
svůj plán.

Lid na vesnicích po 21. srpnu, byl celý zjamicený.

Nikdo nevěděl oč se jedná. Mnozí lidé započali
nadávat se sami na sebe.

Zprávy balamutily lid, ve dne, i v noci; aby se
ten pracující lid, za kohosík hádal, a roval.

Největší ohnání se dělo, proti ruským
okupantům. Hlavně byl Brežněv, a celé Rusko
od hranic Polských, až po Vladivostok.

O jedním úderem vyplakali, nepřátele
komunismu s pokukem, na povrch hladiny moře.

Když viděli naši komunisté co se naříz
děje, a viděli ve množství svého nepřítele, kolik ho je,
a kdo to je, zistali nad tímto zjevem zaražení.

Mnozí z nich, obrátili svůj kabát.

Chyběly se lidi cos ještě dělo, ale jsou v republice ruské
děla, a strojné pušky, a poholovosti.

Pěkně to bylo narážení.

U doby panování císaře Františka Josefa I. měla církev římsko-katolická plné práva, a všecky výhody v našich zemích již od počátky českého vojska na Bílé hoře.

U silnic, u cest, kde chodívali lidé do kostela, nastavěno bylo křížů, kapliček; Na shomy navěšeno bylo obrazu svatých. Tak například při silnici z Lubomíře do Spálova přechystáno v úpramě zbožnosti bylo: U výklenku steny č. 8. byla velká dřevěná soška P. Marie.

Na pozemku grunku č. 6, na velkém javoru, obraz P. Marie.

U silnice pánského dílu, zděná kaple se soškou P. Marie, tak zvaná Božímuška.

Dále při silnici ke Spálovu po levé straně, dřevěný sloup s kapličkou, a vni soška P. Marie. Tak zvaná Ambrožovka P. Marie.

U Spálově vodní byl ihned velký kamenný kříž, tak zvaný Kalcharia. Kousek dále, u hráze rybníka, velká socha P. Marie. Udale v pánském domku, ve stěně, dřevěná soška Jana Nepomuckého.

Potom následoval velký dřevěný kříž, před bráňkou kostelní.

Zajímavé jest, že všecky tyto jmenované věci, měly na starosti, a v opravování, li upracování, vypocení vesnické chudáci.

Proč to neměli ke správování panáckové na fáře? Kdli k tomu času dost!!! Ti hajili tyto věci s karakelny, pouze slovem.

Běda, když před těmto hoře jmenovanými věcmi se nepokřízoval, a nebo nesmekl. Ten byl jmenován „Lutrian“. Toho povyku užívala ještě s prokříkem „školní mládež veřejně, zorné paměti!“

Zpomínka na těžkosti s obstaráváním paliva ještě v době první republiky československé.

Ty drobní zemědělci, kteří jste neměli svých lesů, odkazáni jste byli na lesy panské. Prostí o stopu budějte opravu lesů, majitele Dr. Chlumeckého z Baurej na Spálově, a nebo hraběte Potockého na Odrách odkud se vozilo stopu nejvíce. Stop byl celkovně, vratko, velmi drahy, a umorná práce se smýkaním ke správnym cestám. Správný byl též odvoz. Krávy nemohly utáhnouti někdy na kotáv prázdný voz. Pa všecky lopata chudáků se u pánu cítala za nic. Na opravu lesních cest nevěnovali pánu ani haléř.

Uhlí na lopení ve Spálově v obchodě u Šurků, jakésik jíž bylo, ale proti výšelkům chudáků, bylo velmi drahé.

U scháčků, čili ve Šlosgoch, bývalo chábí ke lopení na prodech ve skrychách. Nežby to nechal hajní za tu lopatu lacinejší, raději to na místě spálil.

Když se dnes v Golerském lese divám, kam jsem jako dívčák, pro stopu též s krvinkami jezdil do kotáv, až k kleji, Chverci, do Přofengrabnu, až dále, libuji těchto dobrých kravicek, ještě dnes, a proklínám neumaleho hajného Nitschmana, a správce Krále, ještě dnes.

Fašle' události

Nahospodě č. 66. ve Šprálové byl dvoji pokolení rod Švancrů. První byl Daniel, a druhým majitelem byl jeho syn Vilém, který měl za manželku dceru Valentynu, sedláčka v Luboměři č. 9. Když se Vilém ženil, měl ji druzbu. Švancrové provozovali ve Šprálové kramiště.

Vilém vynikal velkou silou, a dělal ze sebe velkého gabřňáka. Při muzikových rvačkách býval nejsilnější. Chodival ukazovat svou sílu k muzikám i do obcí sousedních. U muziky tancoval solo sám Uherský čardáš. Na vestě měl silný hodinkový řetízek, a na něm navěšeny stříbrné rynčáky. Při tanci čardáše, rynčáky o sebe jenom břinkaly.

Toužící měl Vilém Švancer v Luboměři. Byl to selšký syn Leopold Fářda č. 38. Ten se nechtěl nechat od Viléma poraziti. Téhož roku muzice v Švancru na scéne se do sebe prstili, a tak se mordovali, že bylo lidem až měkko, se na to divati. Váleli se na zemi, jednoho byl na vrchu Vilém, a hned zase Leopold. Tak se to opravovalo až do omrazení. Ze scénu se váleli do síně. Ze síně po schodekách na silnici. Po silnici až po Falcháriův kříž, a dale ko něšlo, Kříž neuhnul.

Z dívodu nehospodárnosti přišla hospoda Viléma Švancra na buben. Vilém zemřel dne 24. listopadu 1904 v nájmu na č. d. 35. v Luboměři, ve věku 48. let.

Leopold Tářda

Leopold Tářda který měřil svou sílu s Vilémem Francrem, přišel jednou do chalupy s jedním slovákem, který chodil s košem na hlavě dedinou.

Leopold Tářda se vybral jednou do Polštáku na jarmak. Selskám. Když přišel do Polštáckého leska, tu potkal dva Slováky, jeden byl z nich ten, se kterým měl jednoukrát mele.

Slovák Tářdu poznal, a hned započal boj. Silný Tářda se bránil. Ale dva na jednoho, je trochu mnoho. Tářda utrpěl dokopáninu vnitřní zranění. Po příhodě domů, započal chorati.

Přesto, že nebyl zdrav, přiženil se ještě na chalupu č. 53. Ugal si dceru studeného kováře Šustku, která chalupu dědila.

Leopolda se ze svého manželství dlouho netěšil. Polomku pro sobě nezanechal. Lehl, v dne 9. března r. 1892, ve věku 34 let, na lůžku své ženy.

Vášnou po něm si vzal Josef Honácer, z. č. 99.

Adam Kubica sedlák č. d. 4.

Tento majitel gruntu č. 4. jest jmenován v r. 1732.
Od této doby, měl grunt č. 4. přízolivku Adamii grunt.

V roce 1889 dne 4. března, zemřel majitel
gruntu č. 4. Franz Kubica (Adamii). Zemřel předčasně
ve věku 57 let. (Ulese ho přivatila klada.)

Kubica byl člověk dobrý. Držel svůj grunt i s pozemky
v celosti. Držel si sám stádo ovcí, a ovčáka.

Dbal o to, aby před jeho stavěním se každý
rok konala večeře pobožnosti k u sošce sv. Jana, kterou
měl ve výklenku příčelní stěny jizby. Udeľal z desek
louky, aby si mohli lidé při pobožnosti sednouti.
Byl též budmistrém obce.

Byl dosti rámožný. Půjčoval chudobným též peníze.

Napřed chvílkou holedoval, například: Tož
chceš odemna vypočít peníze, a hdy pak mni hých
vráhů, až už včil nic nemás. — Konečně se
Kubica vzpřímlil, sáhl rukou na silný příční
jizbový trám po šrajdofli, a peníze chudobkovi půjčil,
s přikazem, aby nikomu nic s penězích nevykladal.

Anton Šustek sedlák č. 13. v Luboměři

hosподářil dobře. Držel celý svůj grunt i s pozemky
o velké výměře v celosti. Měl několik dětí. Jeho syn
Karel, byl na vojně při okupaci Bosny. Tam zahánil
úplně jíc. — Anton Šustek byl též budníkem obce.
Byl dosti přísný. S Ondřejkou č. 12. se Šustek odhadoval
o hromici zahrady. Zádal, aby oplatil couvlu. Ona praví:
Kam syna, a ty máš dcery, mohou se vzít, a pak se to spraví!
Šustek vece: Hofer, a ho mo, že je u mňa rovn!

— v r. 1878.

Ant. Šustek předal svůj celý grunt svému
synu Karlinu, který se oženil s dcerou jednoho sedláka
z Rylíčova. Tento sedlák řekl, že avčeské obce své dceru
začně ráno nedá; a též nedal.

Karlín měl dál podíly asi pěti sourozencům, každému
přes 1000 zl. — Toto břemeno nemohl na svém gruntu
unést, proto svůj grunt v r. 1881 prodal Kášparovi,
a Honajzovi, kteří se o grunt rozdělili.

Karlín Šustek byl bezdětný, a odebral se na výmínek
do sedmický, kde žil až do smrti.

Šustkovi nosili vodu do stavění
ve škopku na žerdí, ze studny Fojtové, (dnes Gbečov.)

Do Ameriky.

U druhé polovici 19. století byli u nás lidé celí s jemčením s Amerikou.

Rezi lidem se pořád mluvilo, že v Americe jsou lidé za práci dobré placeni, a kdo jen hrochou pracuje, může brzy zbohatnouti. Na to se slakotilo několik osob, i celé rodiny odjely z Lubomíře do Ameriky, za lepším životem.

Na Ameriku dostal chut i sedlák Josef Král, č. 33.

Dělal neměl, a tak co? Ženu nechal zde, a on si zaplatil cestovné u plavební společnosti Karel-Štokský, kteří jízděli do Ameriky. Svoj grunt č. 33. prodal svému přítele Tomáši Králi, který tentkrát šenkoval na hospodě č. 22.

Král Josef měl za grunt peníze v kapse, ale neustíhl se na cestu do Ameriky, kterou měl již předem zaplacenou. Když přijel v Německu do přístavu, a měl nasouvali na loď, lekl se tak té mořské vody, že se obrátil, a hleděl se dostati zpět do Lubomíře. Cestovné hrábil.

Když se vrátil vyprávěl, jak ta voda v moři vysoko šplíše, a že to moř je hrozné, že je ohromě větší jako pánský rybník ve Spálové.

Když se Josef Král vrátil, již nebyl sedlákem. Zivil se bědce, ve kvartýrech v Lubomíři, a ve Spálové, kde na horninu konci v jedné chaloupce zemřel.

Dovody ľistního podání lidu.

Nest ďnes slyším od lidu v Lindavě vyprávěti, že takový dřevěný kostel, toho typu jako je v Lindavě (v Lipnic) jest v naší republice pouze jeden, a ten stojí na Slovensku.

Vyprávějú dál: Ďedina

Hilpersdorf stála na zadním poli. Požárem byla při ohniště. Z důvodu, že tam byvala v suchém počasí velká nouze o vodě, nestavěli usedlosti spáleného Hilpersdorfu své nové bydliště na starém místě. Od téhodlji se k protícku k vodě, do údolí Lindavy.

Pozemky Hilpersdorfu připadly k Lindavě, ale pojmenování kde dřívina Hilpersdorf když stála zůstalo sně zaniklé vsi Hilpersdorfe řeklo.

U moravci „Vrisko“ na Vrisku“.

Později byly v zadním poli postaveny 3 zemědělské usedlosti, s velkým odstupem, aby při požáru neohrozovala jedna druhou.

Ona zaniklá vesnice Hilpersdorf stála při mezi dnešním Heltinovem, a dnesnímu hřebi v poli usedlostmi, v údolí. Použ tam louky. Dokázalo by se to kopaním, kde jsou ohroženy v zemi.

Zámečsko mezi Polštátem, a Olšovcem naproti Boňkovu, čili Zbojníkovu, přímo nad hospodou Hrustý Jan.

Kousek z lidového vyprávění o starém roubíři.

Lesnatá neobydlená krajina Polštalska.

Ve 13. století zdržoval se v této krajině jakýsik šlechtic
který měl svou čládku, a živil se z lepicek.

Vše měl své díceře zámečsko obhnané valen, a částí
zde. Zámečsko postupně opevňoval, a nechal na jižní
straně postavit z kamene, pernou strážní věž.

Lášť zámecké čládky bydlela naproti zámečku
na dnešním Boňkově.

Při osídlování dnešního Polštalska, založeno bylo město
Polštát, které okolo vyměřeného náměstí pomalu mohutnělo
a začalo se kamennou zdí opevňovalo.

Postaven byl zarovně vrchnostenský dvůr
při kterém byl postaven i byl pro pána kraje, později zámek.

Zámečsko dnešní Puchart byl starý jíz sestý,
a neodpovídá jíz době kdy sídlěla pánské vrchnosti.

Pán Polštalska se usadil ve hrázečém Polštáti, a Zámečsko
Puchart, zůstalo pusté, které ohookával zejména
a koncem požár. Nejdéle tam věvodila perná strážní
věž. Lášť věže se utrhla, a v celosti sjela lesem dolů, kde
odpočívá v lese do dnes. Druhá část byla uprostředna ku
staré hospodě. Stále věže hrdě stojí.

Nejlepší překlady se zpravidla
vztahují k Boňkovu, čili Zbojníkovu, přímo nad
hospodou Hrustý Jan.

O vodním mlýně pod Heltínerem

Obytná jizba která byla hned vedle mlýnice měla již velmi špatnou střechu. Byval v ní naposledy Jan Drda vodovec. Rodák z č. 3. Bydlel tam až do výbuchu války světové 1914.

Před Drdou byl majitelem mlýna Fr. Reich č. 8.

Reich dal na mlýnicovou část novou střechu, a pokryl ji tašky. Z důvodu, že nad jizbou se střecha neopravila, byly se rozpadla.

Dalším majitelem mlýna, a ponize stojící dřevěné sedničky, ve které bydlel za okupace Eichler, stal se Vilém Kolajka č. 7. Kolajka ve mlýnici ještě šrotoval obilí. Vodní pohonné kolo bylo již velmi špatné, zhmile.

Když se započal syn Viléma Kolajky, Antonín, stavěti proti Gosni nový bejvák, rozebrána byla střecha na mlýně. Dřevo, a tašky upolíčily Antonín Kolajka při své novostavbě proti Gosni.

Zároveň byla rozebrána sednička. Kupříma která stála vedle sedničky, rozebrána byla již dříve.

Rozepisují se s tím proto, aby se žánik Bindrova mlýna, nepřipisoval na Švédy.

Co bylo staro zmíkle, svaleno bylo všechno na Švédy, iacholiv mnoho věcí začalo pošlostí věkem, pod rukou špatných hospodařů, čehož jsme svědkové

i v době dnešní.

*Upomínka na selské gruntý,
čili na selský stav
v Luboměři.*

Domovní čísla z posledního očíslování.

- č. 2.
" 4.
" 6.
" 9. menší sedlák
" 13.
" 15.
" 19.
" 20. menší sedlák
" 22. rozparcelování, rozprodání, fojtství.
" 29.
" 33.
" 34.
" 36.
" 37.
" 38. 38. menší sedlák
" 40.
" 41.
" 43.
" 45. zamílká sedlácká usedlost
" 47. " 4 " " " " "

Staro založené usedlosti chalupnické
v Luboměři.

- č. d. 17.
- " " 14.
- " " 3.
- " " 55.
- " " 53.
- " " 54.
- " " 52.
- " " 51.
- " " 50.
- " " 48.
- " " 39.
- " " 21.
- " " 18.

Později založené:

- č. 10,
- " 11,
- " 49 pod dědinou u Baronové skály.
- " 46, 47, 45.

Později zakládané usedlosti domkářské.

Když měli sedláci své domácí díly jinž vzdělanců,
přidělila pánská vrchnost sedlákům půdu dominicaální
čili pánskou, tak zvané podílky „Padélky“ ke
vzdělávání. Kromě toho, přidělena byla sedlákům
i písev „Vsíčka“, zaniklé osi Hilbersdorfu.

Rozdělování těchto pozemků sedlákům, mělo
jeden účel, aby pánská vrchnost, a p. farář,
zocílili od sedláků většího příjmu.

Když s celou tom chybáckou,
a vykorisťování lidu v oné době, uvázejeme,
vždyž oni sedláci měli stín hákem dosti práce
na svých dílech domácích. Vždyť museli v týdnu
4. den s protahem robotovatí pánské vrchnosti.

Ty mladí hospodáři, vzpomínáde
si na těžkou dobu, všech předků.

N Lubomíři, dne 25. února 1969.

Rudolf Mik, ve věku 77 let.

Propagační a knihařské
služby,
podnik hl. m. Prahy
závod 014 ALBA
Praha 1,
Truhlářská č. 14

Pamětní kniha
č. PK 146
1 kus Kčs 22.—

100. listek.

Turzovka:

Katočín Lásit, hajny:
svědčel P. Marie.

není nutné - říkává Lásit - abyste věřili, že zjevení
Panny Marie na Žižkákově je skutečné, to je věc milosti
a velikosti vaši viny; jen námkupte, a nebojujte proti námce!

Předníkářka v kostele sv. Jana Poláka v. 30.
Lubomír:

Tiskovou libereckou cheb
v sobě obrahující.

Maria matice pamínáče,
přimhouvej se jí panáček pro všechny čitatele
u Fežíce.